

44. SAYI

ŞALOM

NISAN-MAYIS 2015 8TL

CUCINA
POVERA

ROTA DIŞI
GEZGİN *bu ay*
Nişantaşı'nda

{ BAR
REFAELI
evliliğe adım attı

İDİL
BİRET
*'Bir harika
çocuğun
portresi'*

ARAP
İSRAİLLİ
AHMEDİ
entelektüel

*Kişiliği ve adıyla
dikkat çeken*

ASKIM
KAPIŞMAK

SALVADOR
GEMİSİNDEN
BİR SES

İKİNCİ DÜNYA
SAVAŞINDA
BİR KADIN

VIYANA'DAN İKİ
KONUĞUMUZ
VAR

Yurt dışı 3 taksit: Yurt dışı ve Duty Free'lerde yapılan 100 TL ve üzeri alışverişlerde 3 taksit ayrıcalığından yararlanabilirsiniz. Kampanyaya telekomünikasyon, akaryakıt, gıda ve restoran harcamaları dahil değildir. Kampanyaya Kıbrıs'ta yapılan harcamalar dahil değildir. **Yurt dışı otel&restoran %5 indirim:** Yurt dışındaki tüm otel ve restoran harcamalarınızı

Crystal sahipleri hak ettiği ilgiyi görür. İster yurt içinde ister yurt dışında...

- > Yurt dışı ve Duty Free'de 3 taksit
- > Yapı Kredi Shuttle ile %30 indirim
- > Sabiha Gökçen Duty Free'de %5 indirim
- > Yurt dışı otel ve restoranlarda %5 indirim
- > Yurt dışı alışverişlerinde ekstra puan
- > Yurt dışı seyahat sigortası
- > Puanların değerli kullanımı ile yapılan seyahat harcamaları
- > Puanların yetmediği durumlarda Avanspuan ile bilet alımı
- > Puanla alınan uçak biletlerinde alan vergisi muafiyeti

YapıKredi
Crystal

Editörden...

Havaların ısınmaya başladığı, güneşin sıcak yüzünü gösterdiği ve doğanın yeniden harekete geçtiği Nisan ayı, Yahudi dini ve tarihinde de önem taşıyan bir dönem. Dünya Yahudileri, Bahar Bayramı olarak da anılan, yüzyıllar süren Mısır esaretinden kurtulup özgürlüğe kavuşmalarını simgeleyen Pesah Bayramını bu ay kutluyor.

İnsanoğlu neşe ve sevinci yaşadığı gibi hüznü ve acıyı da yaşıyor aynı zamanda. Dünya Yahudileri, Pesah sevincinin ardından Nisan ayının 15'inde Naziler tarafından katledilen altı milyon dindasının yasını tutacak, anılarını yâd edecek, 'Bir daha asla' diyecek.

Biz de Şalom Dergi'de 'Sonsuz Döngü' başlıklı müzik yazımızla baharı, 'Kurtuluş ve Özgürlük' ile Pesah'ı karşılarken, insanlık tarihinin en büyük soykırımı Holokost'u anmak ve anımsatmak üzere okurlarımıza iki yazı sunuyoruz. 'İkinci Dünya Savaşında Bir Kadın... Vifka Kempner Kovner' yazısı, Vilna Gettosu silahlı direnişçilerinin Nazilere karşı mücadelesini, 'Salvador Gemisinden Bir Ses' yazısı ise Silivri açıklarında batan Salvador göçmen gemisinin 5 kurtulanı ile 2004 yılında bir araya gelme şansını yakaladığımda gerçekleştirdiğim söyleşileri yansıtmakta.

Holokost anma törenine katılmak üzere ülkemize

Viyana'dan gelecek Kantor Shmuel Barzilai ile gazeteci/aktivist Karl Pfeifer'i ziyaretlerinden önce okurlarımıza tanıtmak amacıyla kendileriyle yaptığımız söyleşilere yer veriyoruz. İKSV Film Festivalinde ilk kez izleyicinin karşısına çıkacak 'İdil Biret: Bir Harika Çocuğun Portresi' belgeselinin yönetmeni Eytan İpeker ve yapımcısı Yoel Meranda ile de söyleştik bu sayımızda.

'Ahmediler' ve 'Ahmedilik'i bileneğiniz var mı? 'Hayır' dediğinizi duyar gibiyim. Bir kesimi Hayfa kenti tepelerinde yaşayan Filistinli İsraililerden oluşan Sünni-Müslüman bir cemaat... Yazarımız o bölgeye gitti ve Ahmedî entelektüeli Abdullah Odeh ile birebir görüştü. Bu ay Dergi'mizin diğer bir söyleşi konuğu Davranış Bilimleri Uzmanı ve Yazar, Aşkımla Karpışmak... Beden dili, insan ilişkileri, aşk, aldatmak ve '5S' kuralı, sıcak sohbetin ana konularını oluşturdu.

'Hayattan renkleri atarsak geriye ne kalır ki?', 'Tüm zamanların aksesuarı Saat' gününüze renk katarken, 'Cucina Povera' damak tadınıza hitap edecek. Gezi yazılarımızın birinde Peru'yu karış karış dolaşmaya devam ediyoruz. Diğerinde de kentimizin cazibe merkezi Nişantaşı, Teşvikiye ve Süleyman Seba ile bütünleşmiş Beşiktaş'ta geziniyoruz.

26 Mart Perşembe günü Edirne'de tam bir şenlik yaşandı; Büyük Edirne Sinagogu uzun yıllar sonra mükemmel bir onarımın ardından ibadete açıldı. İstanbul'dan ve dünyanın çeşitli ülkelerinden, bir kısmı eski Edirneli binin üzerinde dindamız, yıllardır hayal edilen bu tarihi günün heyecanını yaşadı.

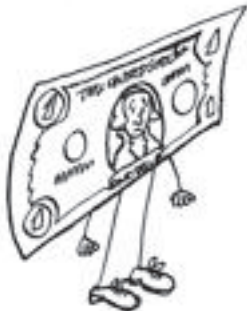
Güvenlik nedeniyle binaların arasına sıkışmış kalın duvarlar ardındaki sinagoglarımızın dış cephelerini unutan bizler için, Edirne Sinagogu'nun tüm ihtişamı ile boy göstermesi, belki de yarınlara umutla bakmamıza vesile olacak. Pesah'la gelen özgürlük ruhunun sürekli olmasını, insanlığa huzur ve barış getirmesini dilerim.

Nelly BAROKAS

nellybarokas@gmail.com

ÇİZGİ DIŞI

İRVİN MANDEL

ABD'DEKİ AMERİKAN \$'I

TÜRKİYE'DEKİ ABD \$'I

ŞALOM Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına sahibi

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni

İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Işık Sivil Karakoç

Editör ve Yan Yayınlar Koordinatörü

Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Semra Öner

Bella Parlakşımşek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşımşek

Yazı Kurulu

Nelly Barokas, Gila Erbeş,

Tuna Saylağ,

Suzan Nana Tarablus,

Aylin Yengin

İdari Koordinatör

Anet Pase

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polar Apt. 12/6

Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salomdergi.com

Basıldığı Yer

Gezegen Basım Ltd.Şti

Yüz Yıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi, 2.

Cadde, No:202/A Bağcılar İstanbul

Tel: 0212-325 71 25

www.gezegenbasim.com.tr

Yayın Türü

Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda satılmaktadır.

ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR ABONELERE ÜCRETSİZDİR

48

SÖYLEŞİ

Kişiliği ile oldu kadar ismi ile de ilgi çeken

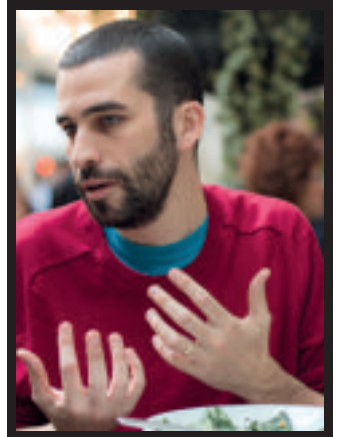
*Aşkın
Kapışmak*

92

46

SÖYLEŞİ

İDİL BİRET:
BİR HARİKA
ÇOCUĞUN
PORTRESİ

12

38

SÖYLEŞİ

VİYANA'DAN İKİ KONUĞUMUZ VAR

64

GURME
Cucina
Povera

içindekiler

6 GÜNDEM Bir Sefarad'ın teşekkürü

8 KİM, NASIL, NEREDE?

28 HOLOKOST İkinci Dünya Savaşında bir kadın... Vitka Kempner Kovner

46 GELENEK Kurtuluş ve Özgürlük Bayramı Pesah

56 KÜLTÜR Arap-İsraili Ahmedî entelektüeli Abdullah Odeh

72 ROTA DIŞI Şıngır mıngır Nişantaşı & 5 Dakkada Beşiktaş

80 MÜZİK Sonsuz Döngü

90 STİL Tüm zamanların aksesuarı

92 SEYAHAT TUTKUSU Fotoğraşlarla Latin Amerika Günlüğü -3

98 ASTROLOJİ Enerjik, Hızlı ve Hırslı Koç Burcu

100 SİNEMA İsrail Sineması -3

18
HOLOKOST

Salvador
Gemisinden
bir ses

AKTÜEL 84

Hayattaki
renkleri
atarsak geriye
ne kalır?

*Bar
Refaeli*

EVLİLİĞE
ADIM ATTI

6

46 YIL SONRA İLKLERİ YAŞATAN BİR BULUŞMA:

Bir **EDİRNE SİNAGOĞU** Sefarad'ın *teşekkürü*

Toplam 2746 m²'lik Edirne Büyük Sinagogu binası ve yapı topluluğunun yeniden hayata kazandırılması şüphesiz Türk Musevi Cemaatine ve Edirne'ye gönül vermiş herkese duygu dolu anlar yaşattı. Peki ya bu açılışı diğerlerinden farklı yapan neydi sizce?

Çok yazılıp, çizildi Edirne Sinagogu'nun açılışı üstüne bu geçtiğimiz dönemde. Kimileri bunun bir seçim yatırımı olduğunu abartmamak gerektiğini söylediler. Bazıları ise Türk Yahudilerinin 'Anoten duasını' ilk defa duyduklarından şaşırdılar ülkeyi yöneten-

lere şükran sunmamıza. Hayatında hiçbir Yahudi komşusu, tanıdığı olmamış birileri televizyonda canlı yayında tanıdılar Türk Yahudisini. Pekala çok da bir farkı yoktu dualarda okudukları makamların, yüce yaradana yakarmak değil miydi amaç zaten? Çok alkışladık, çok duygulandık, çok güldük, çok sevinç gözyaşları döktük. Hepimizin ihtiyacı vardı bu sevince, kötü zamanları geride bırakıp geleceğe umutla bakmak için.

1905 yılında yaşanan Büyük Yangın (Harik-i Kebir) ile yok olan 13 ayrı cemaate ait olan sinagogların yerine Padişah 2. Abdülhamit'in fermanıyla inşa edilen yapı, Fransız Mimar France Depré tarafından Viyana Sinagogu model alınarak hayata geçirilmişti. 1900'lerin başında 20.000'e kadar çıkan Edirne Yahudi nüfusu günümüzün Edirne'sinde sadece 2 kişi kaldı. Şimdilerde Edirne'de yaşayan tek aile olan Rıfat ve Sara Mitrani çifti Edirne sakinlerince "Edirne'de ilk evlere servisi başlatan" market zinciri sahipleri olarak tanınmakta. 600 erkek ve 300 kadını

barındırabilecek büyüklükteki Edirne Sinagogunun restorasyonu sonunda tekrardan geri gelmeyecek eksikleri; 1988 yılında bir sabah kimliği belirsiz kişilerce kapısı kırılıp çalınan şamdanları, halısı, gümüşleri ve işlemeli örtüleri...

Yıllar sonra bir akrabasının mezar taşını bulup ağlayan bir annem mi dersiniz, yoksa torununu kucaklayıp gelmiş büyükbaba mı? Mezarlık ziyareti ile açılış töreni arasında eski evini arayan bir dindaş mı, yoksa bastonundan güç alarak tarihe tanıklık etmenin heyecanını taşıyan Edirneli bir teyze mi? İkimizde tarifsiz bir hüznün, hasretle zorlukların ne zaman başladığını bilemediğimiz, sonraları her gittiğimizde kavuşmayı ümit eden sevgili misali bir bağ kurmuştuk Edirne halkı ve kaderine terk edilmiş sinagogu ile...

Neler yaşamadık ki o tarihi açılış töreninde? Türkiye Hahambaşısı Sekreteri Yusuf Altıntaş'ın dua açk-lamalarını başta hükümet yetkilileri olmak üzere herkes dikkatle dinledi. İlk defa en yüksek makamların önünde utanıp, sıkılmadan kırılganlığımızı haykırıp, gelin birlik olalım dedik. Tören sonunda Müslümanı, Yahudi'si beraberce çekilen Hora'yı işte birlikte yaşamak dedikleri. "En Keloenu" ile yakardık Yüce Yaradan'a, bize bu günleri yaşattığı için şükranlarımızı sunduk. En mutlu günümüzde bile acılarımızı unutmadan, 2003 yılında sırf Yahudi olduğu için öldürülen Yasef Yahya'nın adını ölüm-

süzleştirdik bu en büyük sinagogumuzda. O kadar zordu ki ayrılmak dönüş yolunda, dönüp dönüp baktık, son bir kare daha çekelim dedik otobüse binmeden. Herkes bir nebze öğrendi. İşte böyleydi bizim hayatımız, bir gün mutlu, bir gün hüznü... Peki ya bundan sonra?

Edirne Sinagogunun 'Yahudi Kültürü Mirası' olarak gelecek nesillere aktarılması önce yetkililerin, ardından da Türk Musevi Cemaatinin sahiplenmesi ile mümkün olabilir. Bunun yanı sıra güzelliklerin yanında bir daha acı olayların da yaşanmaması için Edirneliler'in bu kültürel mirası kendilerinin bir parçası olarak görmesi gerekmektedir.

Nasıl ki eski Karaağaç Tren İstasyonu, Sultan II. Beyazıt Külliyesi Sağlık Müzesi, Edirneliler ve Edirne'ye yolu düşen herkes tarafından ilgiyle ziyaret ediliyorsa, Edirne Büyük Sinagogu da bu bağlamda 'Yahudi kültürünü tanıma' anlamında bir köprü oluşturabilir. Dilerim Kaleiçi'nin her geçen gün yıkılan ve harap duruma düşen eski Yahudi evleri ve Yahudi mezarlığının kalan bölümü, Alliance Okulları, Edirne Sinagogu gibi tarihi zenginlikler de Edirneliler tarafından sahip çıkılarak, topluma kazandırılır.

Kimilerinde İbrani takvime göre inşa tarihinin yazdığı, kimilerinde 'Mezuza' izlerinin halen durmakta olduğu Yahudi evleri bir zamanlar mutlu ailelerin yaşadığı, bayramlarda karşılıklı ziyaretlerin, hoş sohbetlerin yapıldığı bir dönemin canlı şahitleridir.

Bülent Arınc
ve İshak
İbrahimzadeh

KİM, NEREDE, NASIL?

Nelly BAROKAS

ADAM SANDLER KUNDURACI OLDU

Thomas McCarthy'nin yönettiği 'The Cobbler' adlı film 'Şans Ayağıma Geldi' adıyla ülkemizde gösterime giriyor. Adam Sandler, Max Simkin rolüyle bu kez bir ayakkabı tamircisidir. Tek hayali bu rutinini kırıp, yeni yerler görmek ve dünyayı gezmektir. Hayatı, dükkânda bulduğu babasından kalan bir makineyle değişecektir. Sihirli güçleri olan bu makine sayesinde müşterilerinin ayakkabılarını ayağına geçirdiği anda onların kılığına bürünen Max, başta eğlenceli gelen bu özelliği biraz abartınca başına türlü dertler açmaya başlayacaktır. Adam Sandler'a ise Dan Stevens, Steve Buscemi ve Dustin Hoffman eşlik ediyor.

ANDY SAMBERG BU KEZ SUNUCU

ABD'li komedyen, oyuncu ve seslendirme sanatçısı Andrew David Andy Samberg, TV'de 'Brooklyn Nine-Nine' adlı show programı ile ilgi çeken bir yetenek. Andy Samberg 2015 Primetime Emmy ödülleri törenini komedyen Jon Stewart ile birlikte sunacak. Gece yarısı yaptığı skec programı 'Saturday Night Live' ile beğeni toplayan Samberg'in sunuculuğunu yapacağı Emmy ödül töreni Los Angeles'teki Nokia Theater'da gerçekleşecek ve eylül ayında Fox TV'de yayınlanacak.

ÜVEY BABANIN DOĞUMGÜNÜ UNUTULMADI

Ünlü oyuncu Kate Hudson yine sinema oyuncusu olan annesi Goldie Hawn ile birlikte üvey babası Kurt Russell'in 64. yaşını kutlamak üzere bir araya geldiler. Goldie Hawn'ın 30 yıllık eşi olan Kurt Russell, Kate Hudson'un biyolojik babası değil. Biyolojik babası annesinin ilk eşi Bill Hudson. Instagram'da paylaştığı fotoğraf ile birlikte yazdığı birkaç satırda Kate Hudson'un 'üvey babasından 'baba' diye söz etmesi dikkat çekti. Hudson, "Güvenilir, güçlü, sevgi dolu ve komik babamın doğum günü kutlu olsun. Seni seviyorum. Bu adam ailesini hayatının en ön planına konumlayan bir kişidir. " sözlerini paylaştı.

FRANSA'DA YILIN KOMEDİSİ

Fransız Katolik bir çiftin dört kızlarının farklı din ve kökenlere ait kişilerle evlenmeleri ile hayatlarının alt üst olur. "Qu'est-ce qu'on a fait au Bon Dieu?" (Biz Tanrı'ya ne yaptık?) adlı komedi Fransa'da gişe rekorları kırdı, şimdi de uluslararası alanda pazarlanıyor. Philippe de Chauveron'un yönetmenliğini yaptığı filmin ilk sahnelerinin birinde bir Arap genci ile hayatını birleştirmekte olan büyük kızlarının düğününde Fransız çiftin yüzündeki mutsuzluk dikkat çekmekte. Diğer bir sahnede aynı mutsuzluk ikinci kızlarının bir Yahudi ile hayatını birleştirdiği düğünde görülür. Anne babanın şoku üçüncü kızlarının bir Çinli, en küçüğünün de bir Afrikalı ile evlenmesi ile devam eder.

MICHAEL DOUGLAS'A GENESIS ÖDÜLÜ

Oğullarının bar-mitzva törenini Kudüs'ün Ağlama Duvarı'nda gerçekleştiren ABD'li aktör Michael Douglas ile eşi Catherine Zeta-Jones, kendisine verilecek 2015 Genesis ödülünü almak üzere haziran ayında yeniden çocuklarıyla birlikte yeniden İsrail'e gidecekler. Douglas'a, 'Yahudi Nobel'i olarak nitelendirilen Genesis ödülünü başbakan ve Yahudi Ajansı Başkanı Natan Sharansky birlikte verecekler. Michael Douglas, çağdaş Yahudi kültürüne katkısı ve gençlere bu yönde ilham kaynağı oluşturması nedeniyle bu ödüle layık görüldü. Genesis ödülü jürisinde Elie Wiesel, Knesset Başkanı Yuli Edelstein ve İngiltere Başbakanı Jonathan Sacks yer alıyor.

20
YILIMIZ

TEKNOLOJİK YENİLİKÇİ ŞEFFAF HİZMET

VOLVO YETKİLİ SERVİSİ “EVO MASLAK”

EVO
MASLAK

Dereboyu Cad. No: 15 - H
Ata Center Maslak • İstanbul
Tel: 0212 286 66 66
evooto@evooto.com.tr

EVO
BODRUM

Konacık Sanayi Sitesi
Karşısı Gaz Deresi Caddesi
Lena Sanayi Sitesi 21/8
Konacık • Bodrum • Muğla
Tel: 0252 363 71 00
evobodrum@evooto.com.tr

www.evooto.com.tr

LIZA MINELLI REABİLİTASYONDA

Ünlü aktris /şarkıcı Liza Minelli madde bağımlılığından kurtulmak için tedavi altına alındı. California Malibu'da tedavisine başlanan Minelli bundan önce 2004 yılında da tedavi görmüştü. Cabaret filminin unutulmaz aktrisi 69 yaşındaki Minelli alkol ve uyuşturucu bağımlılığından kurtulmak için yıllardır mücadele vermekte. Bu alışkanlığının hayatını mahvettiğini açıkça söylemekten kaçınmayan Liza Minelli'nin annesi ABD'li ünlü oyuncu Judy Garland da fazla dozda uyuşturucudan ölmüştü.

PORTMAN ÇOCUKLAR İÇİN HAREKETE GEÇTİ

Hollywood'un ünlü yıldızı Natalie Portman, İsrail'i son ziyaretinde, ülkede fakir çocukların mağduriyetine son verilmesi için hükümete yazılı başvuruda bulundu. Portman'ın bu konuyla ilgili başlattığı imza kampanyasına 12 bin kişi katıldı.

Başvuruda ülkede fakirlik sınırının altında yaşayan bir milyon çocuğun bulunduğu dikkat çekildi. Portman, "Fakir çocuk oranının bu boyutlara ulaştığını öğrendiğimde, derhal harekete geçmek gerektiğini düşündüm" dedi.

BAR REFAELI NİŞANLANDI

Mart ayının sonlarına doğru özel bir partinin onur konuğu olarak Türkiye'ye gelen dünyaca ünlü manken Bar Refaeli işadamı Adi Ezra ile nişanlandı. Refaeli'nin bir yıldır beraber olduğu Ezra, İsrail'in en büyük gıda ithalatı şirketlerinden birinin patronu.

Ünlü çift 2014'te bir ara kavga etmiş daha sonra barışmışlardı. Kavga'nın nedeni Refaeli'nin İsrail'i ziyaret eden Rolling Stones Grubu'nun solisti Mick Jagger ile konser sonrası verilen bir partide fazla samimi olması idi. Refaeli ve 41 yaşındaki Ezra, aile ve yakın dostlarının katılacağı sade bir törenle evlenmeyi planlıyor.

BECKHAM'I MADRID'DE HAYRANLARI KARŞILADI

H&M erkek giyimi koleksiyonunun tanıtımı için Madrid'e giden David Beckham, orada çok kalabalık bir hayran topluluğu tarafından karşılandı. 2003 ile 2007 yılları arasında Real Madrid'de oynayan eski futbolcu Beckham için Madrid, biraz da evine dönüş anlamını taşıyordu. İspanyol destekçileri ve hayranları onu halen kendilerinden biri olarak görüyorlar. Önceleri H&M'in iç çamaşırı reklam yüzü olan David Beckham, şimdilerde hazır giyim alanında modellik yapmaya devam ediyor.

JOSEPH GORDON-LEVITT 'FRAGGLE ROCK' FİLMİNDE

34 yaşındaki Joseph Gordon-Levitt, 1980'lerin kuklacı Jim Henson'un yarattığı ünlü TV dizisi 'Fraggle Rock'un yapımcılığını üstlendiği uzun metraj filmde aynı zamanda rol alacak. İlk olarak 1983'te başlayan 'Fraggle Rock' yayını on yıl devam etti. Jim Henson, tüm dünya çocuklarının ilgi ile izlediği 'Susam Sokağı'nın da yaratıcısıydı.

Joseph Gordon-Levitt çocukluk yıllarından itibaren çeşitli televizyon dizileri, sahne performansları ve filmlerle başarılı oyunculuk kariyerine sahip Yahudi asıllı ABD'li bir aktör. Çocuklukta başladığı reklam filmlerine, daha sonra televizyon filmleriyle ve sitcomlarla devam eden Gordon-Levitt'in kendisine ait "hitREcord" adında halka açık bir prodüksiyon şirketi var.

Haute Couture'un
Göktürk'teki
yeni adresi

Çiğdem Genç
FASHION WORKSHOP AND BOUTIQUE

Kemer Corner Sitesi
İnci Blok No: 22 Kat: 2 Göktürk
Tel:0532 594 96 11
www.cigdemgenc.com
mailinfo@cigdemgenc.com

Çiğdem Genç Boutique

[cigdemgenc](https://www.instagram.com/cigdemgenc)

ÖZEL GÖSTERİM

İdil Biret:

Bir Harika Çocuğun Portresi

Eytan İpeker ve Yoel Meranda'nın yönetmen ve yapımcılığını üstlendiği 'İdil Biret: Bir Harika Çocuğun Portresi' belgeseli İKSV'nin düzenlediği Film Festivalinde, bu günlerde ilk defa izleyicinin karşısına çıkıyor. Eytan ve Yoel ile film henüz gösterime girmeden evvel buluştuk. Çalışmalarını, belgeseli, heyecanlarını konuştuk.

NASIL BİR BELGESEL?

"Yaptığımız düz mantık kronolojik bir hayat hikâyesi değil. Bir anlamda hep günümüzden geçmişe atlamalar var. Piyanist olarak ama aynı zamanda bir karakter olarak da İdil Biret'in portresini sunmak istiyoruz."

Uzun bir yolculuk bu... Çok farklı yolların kesiştiği bir noktada başlayan, daha doğrusu o kesişme noktasında başladığını var saydığımız üç kişinin yaşamlarının kesişmesi ile açığa çıkan uzun bir yolculuk. Öncelikle, henüz daha 5 yaşlarındayken harika çocuk olarak adlandırılan, çok özel bir yasa çıkartılarak Paris'e müzik eğitime gönderilen o munis kız çocuğunun yolculuğu... Harika çocuk; bildiniz tabi, İdil Biret.

Ama aynı zamanda çocukluklarından itibaren sanatla, filmle, müzikle haşır neşir büyüyen iki gencimizin, Eytan İpeker ve Yoel Meranda'nın yolculuğu...

İlk kesişme, Eytan'ın o kitabı alıp okunmasıyla gerçekleşiyor. O kitap, Dominique Xardel'in kaleme aldığı *'İdil Biret: Dünya Sahnelerinde bir Türk piyanist.'* Kitabı okuyor Eytan, yalnız kitabı değil, kitap tanıtımlarını, eleştirileri de okuyor. Röportajları da okuyor. Zaten klasik müzikle ilgili, kendisi de piyano çalıyor ama yine de kitabı sadece bir piyanistin müziğe yaklaşımı gibi değil, ama aynı zamanda onun hayat hikâyesini anlamak için de okuyor. Çok ilginç olan bu hayat hikâyesini bir de kendi filmcilik anlayışı ile işlemek istiyor. Diyor ki kendi kendine; *"Bunu ben şimdi yapmazsam, kesin bir başkası yapacak."*

Öyle olmuyor gerçi, İdil Biret'le yazışıyor. Kendini tanıtıyor, filmciliğini, müzik ile ilişkisini, sevdiği müzikleri, sanatçıları, İdil Biret belgeselini yapma isteğini paylaşıyor. Projeye bakışını anlatıyor. Geçmişini, sanata ve yaşama bağını, kişiliğini paylaşıyor. Belki en çok da heyecanını yansıtıyor. Aynı dönemlerde İdil Biret Ankara'da Polonyalı şef Antoni Wit ile Beethoven kayıtlarını yapıyor. Kaçırmak istemiyor Eytan bu kayıtları. Bir şekilde başlıyorlar.

Ancak Eytan tek başına; hayalindeki proje büyük; arkasına alacak bir yapım şirketine ihtiyacı var. Böcek Film giriyor o sırada devreye. Destek oluyor projeye. Yıl 2008. Oradan bir yapımcı ile başlıyorlar çalışmaya...

Bu aralarda, Eytan'ın çocukluk arkadaşı Yoel de giriyor resme. Birlikte, bir de İzmirli arkadaşları Can Eskinazi ile Kamara Film'i kuruyorlar. Sonradan Can şirket ortaklığından ayrılrsa da üç arkadaş günümüzde de beraber çalışmaya devam ediyorlar.

Ticari açıdan reklam filmleri yaparken, bir yandan da hiç bir ticari kaygı gütmedikleri festival filmleri, deneysel filmler vs yapıyorlar. Eytan yönetmen, Yoel yapımcı. Ancak sınırlar hiç bir zaman keskin çizilmiş değil. Birlikte çalıştıkça birbirlerini daha da iyi tanıyorlar.

Belgesele dönecek olursak, kriz geliyor. Belgesel gerek farklı ülkelerde çekimlerin maliyeti, gerekse de ağırlıklı arşiv kayıtlarına ödenmesi gereken yüksek telif hakkı bedelleri yüzünden donduruluyor. Görüntüde donduruluyor, ama yüreklerde donmuyor... Nihayet 2014 yılında sponsor krizi çözülüyor. Koç Vakfı ve Böcek Film sponsorluğunda bir Böcek Film/Kamara ortak yapımı olarak projeye tekrar start veriliyor.

Boş geçmiş sanılan beş yılın aslında tam da boş geçmediği ortaya çıkıyor. TRT bu zaman zarfında arşivlerini dijitalleştirmiş. Tekrar TRT'ye gittiklerinde, orada İdil Biret'e ait ne görüntü varsa hepsi karşısına çıkıyor. "1972-74 yıllarına ait, İdil Biret'in de uzun zamandır görmediği veya hiç bilmediği görüntüler bulduk. Tabi bu sayede belgesel de kendi kendine büyümeye başladı" diye açıklıyor Eytan.

Öte yandan bir de yabancılaşma meselesi ortaya çıkıyor. Bir taraftan teknik ekipmanlar değişmiş, gelişmiş; bir taraftan da Eytan dönüşmüş, gelişmiş: "İlk başladığım zamanki sinema bilgimin üzerine arada bir sürü film gördüm, bir sürü şey yaşadım, bir sürü şey geçti başımdan, neyse, sonuçta insan olarak da değiştim bu süreçte. O anlamda, filmi ilk kere 2014'te tekrar izlediğimde bütün o aradan sonra, yıllar önce sinemaya nasıl baktığımı çok net gördüm. İlk başta, başkasının filmi bu, benim filmim değil gibi bir his oldu. Bayağı yabancılaşmıştım kendi yaptığım işle. Bıraktığım yerdeki belgesel anlayışımla şu andaki belgesel yaklaşımım o kadar farklı ki. Hani sanki ben kurgucuyum ama bir yönetmen eksik, yönetmen ben değilim gibi bir duygu hâkimdi. Sonra yavaş yavaş, bir şekilde, arayış bulmaya çalıştım. Kendi eski halimle şu anki halim arasında bir orta yol buldum."

KAMARA FİLM BAŞKA NELER YAPIYOR?

İdil Biret belgeselini, İKSV Film festivalinde gösterilmesinin ardından müzik festivalinde göstermek gibi bir çabaları var. Yurt dışındaki festivallere de göndermek istiyorlar. Ancak tüm görüşmeleri İstanbul Festivalinin ardından başlatacaklar. Bir yıl içinde de DVD'sini çıkarmayı planlıyorlar. DVD'nin İdil Biret'in çalıştığı uluslararası dağıtım şirketi Naxos ile dağıtılması düşünülüyor.

NASIL BİR PORTRE?

Bir belgesel yapmak, belgeseli yapılan kişinin yaşamına dâhil olmaktır bir anlamda. Nitekim çekimler için İdil Biret'in Paris'teki, Brüksel'deki evlerine gidiyorlar, konserlere gidiyorlar, birlikte bir Mavi Yolculuk yapıyorlar. Paylaştıkları ve çekimini yaptıkları ev hallerinin hepsi girmiyor belki belgesele, ancak sanatçının kişiliğini yaşıyorlar. Tarzından, duruşundan, alçak gönüllülüğünden, entelektüel birikiminden ama en çok da o çocuksu heyecanından etkileniyorlar.

"Hakikaten sanatını bu kadar iyi yapan, yüzeysel şeylerle hiç ilgisi olmayan bir sanatçı" diye açıklıyor Yoel Meranda, "Hiç bir şovu yok. Çalarken ben büyük bir şey yapıyorum havalarına giren bir hareketi yok. Tarzında da yok, giyiminde de yok, kendinden bahsederken de yok. Çok alçak gönüllü. Ama bir taraftan da çok okumuş, çok meraklı. Sinema konuşabiliyorsunuz, heykel konuşabiliyorsunuz. Alakasız bir şeyden Osmanlı'nın bir savaşına takılmışım ben, bir şey söylüyorum, biliyor, savaşın detaylarını falan biliyor. İnanılmaz bir kültür. Belgeselde bir röportajda biri şöyle diyor: 'Ne zaman uyuyor ben anlamıyorum.' Şu kadar müzik çalışacaksın, sonra da bu kadar bilgili olacaksın. Sadece bu da değil, genel yaklaşımı sanata yaklaşım biçimi. İnsan çok şey öğreniyor. Yani illa müzisyen olunca orda durmuyor."

Konu İdil Biret ise Yoel'in heyecanı gözlerinden okunuyor. Sözü Yoel'den kapıp devam eden Eytan'ın da öyle; "Genelde müzisyenler sadece müzik konuşurlar. Müziği çok iyi bilirler, genel kültürleri de bir derece vardır. Ama o; her anında merak var. Çocuksuluk var İdil Biret'te sürekli bir merak. Bence bu kadar çok kaydetmesi de meraktan. Başka bestecileri merak ediyor, Başka eserlerde ilginç yerler buluyor. Bir yerde hani bir şey bulup beni en iyi ifade eden eser bu deyip onu bir kaç kere kaydetmek değil; onu heyecanlandıran başka bir şey bulsun, onu incelesin. Öte yandan çok kişiselini paylaşan bir insan değil. Hem tanıştığınızda çok sıcak bir insan, sürekli konudan konuya atlayabilen, genel kültürü inanılmaz olduğu için acayip keyifle muhabbet edebileceğiniz, sizi çok rahat ettiren bir insan. Bir yandan da kendi içine çok kapalı bir tarafı da var." Konu belgesel olunca, Eytan ile Yoel'e de güvenince, onlarla çok şey paylaştığını inkâr etmiyorlar. Çocukluk eserlerini çalmış onlara ve 5 yaşlarında yazdığı eserleri ya da o yaşlarda çizdiği resimlerin belgeselde kullanılmasına izin vermiş. "Tabi ki çok büyük güven var" diye ekliyor Yoel, "Kendine ait sınırları var. Kendi yaşamı zaten çok geniş. Bunları görmek, o açıklığı görmek çok etkileyici. Bir kere o gözlerindeki parlıltı. Yeni bir şey keşfetmek ihtimali çıktığı anda, başlıyor gözleri parlamaya. Ve o olgun piyanist değil, 7 yaşındaki o çocuk çıkıyor tekrar ortaya. Şimdi sorsanız yeni kayıt nasıl

Eytan Ipeker

gidiyor diye, 'Bilmiyorum. Zor tabi' der. Böyle konuşur; 'Çok çalışmak lazım. Notasında şöyle problemler var. O yüzden emin olamıyorum. Şu böyle çalmış. Geçen gün şöyle düşündüm. Bilemiyorum nasıl çıkacak.' Yani şimdilerde moda olduğu gibi, bir böbürlenme falan yok. Huzur bu; iç huzur!!!!"

Aynı zamanda, Kültür Bakanlığı destekli bir uzun metraj film projesi üzerinde çalışıyorlar. "Sinema filmi" diye açıklıyor Yoel. "Fransız Arte kanalının ortak olduğu sinema filmi, kara mizah. Eylül ayında çekiyoruz. Mehmet Can Mertoğlu diye bir senarist yönetmen arkadaş var. Onun bir kısa filmi beraber yapmıştık, şimdi onun çekiminin hazırlıkları, finansmanının geri kalanının toplanması gibi koşurması var. Bir de çekim hazırlıkları."

"Bir de bir kısa metraj projesi yaptık" diye hatırlatıyor Eytan "O da 2015'te bitti." İkisi neredeyse tek beyin olmuş gibi, birinin başladığı cümleyi diğeri bitirecek nerdeyse.

Yoel; "Eytan'ın bir kısa filmi çekti. Gözlem Gazetecilik sponsorluğu ile. Türkiye-Polonya ortak yapımı olarak. Baş rollerini Nazan Kesal ve Hakan Çimensel'in oynadığı 'Dağınık Yatak' adlı film. Filmi tamamladık yurt dışına festivallere götürüyoruz. O da çok inandığımız bir proje. Bu vesile ile de Gözlem Gazeteciliğe çok teşekkür ediyoruz tekrar." Gözlem Gazetecilik, hatırlarsınız, daha önce de Eytan'ın 'Dantelacı' filmine sponsor olmuştu. "Hakikaten çok büyük bir güven sonucu bize destek oldular. Nihayet onu bitirebildik ve şimdi çok güzel tepkiler alıyoruz yurt dışından ama daha henüz net bir şey yok."

İKSV İLE BULUŞMA ve VARLIĞI BİLİNMEYEN BELGELER

Henüz bitmediği bir noktada belgeseli film festivaline gösteriyorlar. "İlgilendiler, göstermek istediklerini söylediler" diye devam ediyor Eytan; "Koç Vakfı ve Böcek Yapım'ın değerli destekleri olmasaydı bu filmi gerçekleştiremezdik... Onun dışında aslında çok kısıtlı imkânlarla yaptığımız bir proje ama şey keyifliydi çok farklı görüntüleri birleştirdik. Hem geçmişten görüntüler var, bir sürü arşiv görüntüsü bu proje araştırma sürecinde bulundu. Aslında kendilerinin de varlığını bilmediği şeyler çıktı ortaya, örneğin Arthur Rubinstein İdil Biret'i henüz 13 yaşında iken TV programına çıkartıyor ve seyircilere tanıtıyor. Bu haberi gazetelerde 'İdil Biret bugün Fransız televizyonuna çıktı' diye bulabiliyordunuz ama bu kadardı. Bunun ses kaydına ulaştık. Televizyon arşivlerinde görüntüyü tutmamışlar ama ses kaydını bulduk. Fransız arşivleri ile bağlantıya geçtik, bunlar tabi hepsi süreç. Ne aradığımızı paylaştık onlarla. Yazıştık karşılıklı. Onlardan çıktı o, onun dışında yine Fransız arşivlerinden daha önce olmadığını, olduğunu bile düşünmediğimiz başka bir görüntü daha karşımıza çıktı. İdil'in hocası, çok ünlü bir piyano ve müzik öğretmeni. O zamanlar Bernstein'dan Philip Glass'a herkesin ders almaya gittiği Fransa'da Nadia Boulanger diye çok meşhur bir kadın. Genelde çocuklara ders veren biri değil. Çok daha ileri seviyede öğrencileri var. İdil Biret'i zamanında çok istisnai bir öğrencisi olarak alıyor ve bütün eğitimini de kendi üstleniyor. Fransızca hocasına kadar o ayarlıyor, ona çaldığı, daha geç bir dönemden, 20'li yaşlarından sanıyorum, bir görüntü bulduk. Var olduğunu bile bilmiyorduk."

SÖYLEŞİ FOTOĞRAFLARI: TANİA SİSA

Yoel Meranda

PEKİ, YA TİCARİ KAYGILAR?

Yapımcı olarak bu noktada saz Yoel'in elinde. "Bu filmler bizim ticari beklentilerle yola çıktığımız projeler değil. Sanatsal olarak inandığımız projeler. İdil Biret belgeselinden, Eytan'ın kısa filminden herhangi bir beklentimiz yok. Uzun metraj, sonuçta Fransa'da, Almanya'da dağıtılacak. Uluslararası olarak gösterilmesi bizim için önemli. Ama gişe filmi değil. Belli de olmaz. Sonuçta çıktığı zaman bunun bir getirisi olabilir. Ama biz hiç bir projeyi bu film bize kaç para getirir üzerinden seçmiyoruz. Bu filmin olması bizim için ne kadar önemli ona bakıyoruz. Bu arada da reklam çekiyoruz. Bir şekilde reklamlar yoluyla şirket ayakta kalıyor."

Eytan

"Şirketi ilk kurduğumuzda aldığımız kararlardan biri idi bu: biz bu tarz kreatif projeleri istiyoruz sonuçta bünyemizde. Koreograf Aydın Teker'in bir dans filmi olarak tanımlayabileceğim kısa bir filmi vardı. Zaten bu tarz projeler birbirini çeker ve biz zaten böyle şeyler yapmak istiyoruz. Bu projeyi aldık ve dünyada çeşitli festivallere yolladık. Aydın Teker'in 'Baba Dansı' diye kısa filmi. Geçenlerde İzmirli arkadaşımız Can Eskinazi'nin bir kısa filmi çekti. 'Yaz Gecesi Gökyüzü' isimli bu kısa film de kurtmaca. Antalya film festivalinde gösterildi, şimdi Ankara'da festivalde gösterilecek. Bunlar bizim için getirisi olan işler değil belki ama gerçekten yapmak istediğimiz böyle işler. Bir yandan da tabi dengeliyoruz."

Yoel

"Reklam konusunda ise değişik ajanslarla konuşuyoruz. Yurt dışında değişik ajanslara iş yapıyoruz, animasyon yapıyoruz. Klip falan da çekiyoruz. Genelde biraz daha kendimize özgü tanıtım filmlerimiz var. Avustralya, Hollanda, İsviçre gibi bazı yerlere iş yapıyoruz." ■

Dalia Maya, Yoel Meranda ve Eytan Ipeker

PARTİ VE ETKİNLİKLERDE
EN GÜZEL KOSTÜM
SİZINKİ OLSUN...

1PARTİ.com

Parti Dünyası Nişantaşı
nisantasipartidunyasi

T: 0(212) 232 41 36

Şakayık Sok. No: 57 Giriş Katı, Nişantaşı
nisantasi@partidunyasi.com

1940 yılının
12 Aralık günü
Silivri açıklarında
batan
Salvador Gemisi
kurtulanları
anlatmışlardı

Salvador Gemisi'nden *bir ses*

2004 yılının Haziran ayıydı...

1940 yılının 12 Aralık günü

Silivri açıklarında batan
Salvador göçmen gemisinin

5 kurtulanı yıllar sonra

yeniden İstanbul'a gelmişti.

Silivri'de yaşananlar bu
tarih kesitini ilk ağızdan kayıt
altına alacak bir belgesele

konu olacaktı. **Regine**

Canetti, Zvi Suzinne,

Yaakov Chakirov,

Moshe Peretz ve Adela

Vana... Onlarla buluşmuş

ve bana saatler boyunca

anlatmışlardı. Anlattıkları

**"Salvador
Gemisi'nden
bir ses"**

başlığı altında beş hafta peş

peşe Şalom gazetesinde

yayınlandı. Bugün büyük

olasılıkla hayatta olmayan

bu kişilerin tanıklıkları tarihi

bir belge niteliği taşıyor.

Gazetecilik yaşamımda

beni en çok etkileyen,

dinlerken ve kaleme alırken

gözlerimin yaşlanmasını

engellemediğim

bu söyleşileri kısaltarak

paylaşıyorum.

Adolf Hitler'in işgalci siyaseti ile Yahudilere karşı ırkçı politikalar Avrupa ülkelerinde yayılmaya başlarken, Yahudiler savaş öncesinde ve savaş sırasında, yasal veya yasadışı yollardan Filistin'e göç etme çareleri aradılar.

II. Dünya Savaşı

yıllarında Nazi işgali altındaki ülkelerden kaçan ve hiçbir ülkede barınmalarına izin verilmeyen Avrupa Yahudileri derme çatma gemilerle Filistin'e ulaşmaya çalıştılar. Gemilerin bazıları köhne olduğu için battı, bazıları batırıldı, bir kısmı da Filistin topraklarına ulaştı. Mefkure, Struma, Sakarya, Parita, Yahudi göçmen taşıyan gemilerdi.

Filistin'e gitmek üzere Bulgaristan'ın Varna Limanı'ndan yola çıkan gemilerden biri de Salvador'du... 352 yolcu taşıyan Salvador gemisi 1940 yılının 12 Aralık günü Silivri açıklarında şiddetli bir fırtınaya yakalandı, Cambaz Burnu önünde kayalara çarparak battı.

127 yolcu azgın dalgalar arasında boğularak ya da donarak yaşamını yitirdi, 103 kişi kayboldu... Ölenlerin 70'i çocuktu...

Salvador gemisi kurtulanlarından Regine Canetti, Zvi Suzinne, Yaakov Chakirov, Moshe Peretz ve Adela Vana yaşadıkları felaketten 64 yıl sonra Türkiye'ye geldiler, İsrail televizyonunun göçmen gemilerine ilişkin belgesel bir filmin çekimleri için birkaç gün İstanbul'da kaldılar. Filmin Silivri çekimlerinde, acı anılar bunca yıl sonra yeniden tazelandı.

Salvador gemisi kurtulanları ile İstanbul'da kaldıkları otelde bir araya geldim. Aynı facianın birleştirdiği bu kişilerin her biri yaşadığı dehşeti kendi açısından, belleğinde yer ettiği şekli ile anlattı. Birkaç saat süren bu peşpeşe anlatılar sırasında edindiğim bir gözlemimi şimdiden belirtmek istiyorum: Her konuşmacının sözlerinin diğerlerini derinden etkilediği, olayı yeniden yaşamalarına, dehşeti bir kez daha iliklerine dek duyumsamalarına yol açtığı açıkça belli oluyordu.

**Salvador
gemisinde
yaşamlarını
yitirenler
anısına
madalyalar**

23 HAZİRAN 2004
4 Tammuz 5764

YIL 55 - SAYI 2643
1.400.000 TL.
www.sabem.com

anlattı

göçmenleri taşıyan gemilerinden beş tanesini için geçtiği bir bölümü Sal-

başlayıp Silivri'de faciayla

volculuk

İzmir açıklarında fırtınaya yakalandı, kayalarla çarpılarak batmış. 352 yolcudan çoğunluğu kadın ve çocuk 127'si boğulmuş ve donarak yaşamını yitirmişti.

Türk Sefarad Kültürü

Merkezi belgeleri

gemisi kurtulanlarından Regine Canetti, Zvi Suzinne, Yaakov Chakirov, Moshe Peretz ve Adela Vana yaşadıkları felaketten 64 yıl sonra Türkiye'ye geldiler, İsrail televizyonunun göçmen gemilerine ilişkin belgesel bir filmin çekimleri için birkaç gün İstanbul'da kaldılar. Filmin Silivri çekimlerinde, acı anılar bunca yıl sonra yeniden tazelandı.

Salvador gemisi kurtulanları ile İstanbul'da kaldıkları otelde bir araya geldim. Aynı facianın birleştirdiği bu kişilerin her biri yaşadığı dehşeti kendi açısından, belleğinde yer ettiği şekli ile anlattı. Birkaç saat süren bu peşpeşe anlatılar sırasında edindiğim bir gözlemimi şimdiden belirtmek istiyorum: Her konuşmacının sözlerinin diğerlerini derinden etkilediği, olayı yeniden yaşamalarına, dehşeti bir kez daha iliklerine dek duyumsamalarına yol açtığı açıkça belli oluyordu.

Regine Canetti

● Vatandaş olmayanlar sınırışı

Regine Canetti'nin konuşmasına, grupla birlikte İstanbul'a gelen İsrail Devlet Arşivleri Müdürü, Tarihçi Dr. Moshe Mossek açıklık getirdi.

"Savaşın patlak vermesi ile, Bulgaristan vatandaşı olmayan Yahudilerin ülkeyi terk etmesi istendi. 5000 Yahudi ülkeyi terk etti. Gerekli ilişkileri kurabilenler göç etmekte zorluk çekmediler. Oysa bunu başaramayanlar Türk-Yunan sınırında bir kampa gönderildiler. Korumasız, susuz, yiyeceksiz, giyeceksizdiler... İki ay orada çok kötü koşullar altında kaldılar.

Yahudi Cemaati'nin çabaları ile Bulgar vatandaşı olmayan 400 Yahudi Varna yakınlarında bir kampa getirildi. Bir süre orada kalacak, sonra kendilerini kabul edecek bir ülkeye gönderileceklerdi. Gidebilecekleri tek yer Filistin'di. Gerekli belgeleri olmadığı için Varna'dan Filistin'e yasadışı bir göçe hazırlandılar. O yıl kış çok kuvvetliydi. Varna Yahudi Cemaati, kamptakilerin hayatta kalabilmesi için var gücü ile çalışmakta, her türlü yardımı yapmaktaydı. Baruh Konfino adlı kişinin girişimi ile gemiler sağlandı."

● Gemide durum

Regine Canetti geminin sağlamlığı hakkında önceden fikir sahibi olmadığını belirtirken anlatmaya devam ediyor: "Kampta koşullar o denli kötüydü ki, gemiye binmekten başka çaremiz yoktu. Gemi çok kalabalıktı, biz çoğunlukla güvertede idik. Yağmur ve soğuktan korunabilmemiz için tente gibi birşey serilmişti. Birkaç günde Filistin'e varacağımızı umduğumuz için iyimserdik. Annem, babam, kardeşlerim hep birlikteydik. Zaman geçtikçe şartlar zorlaştı. Yeterli yiyecek yoktu, insanlar üst üsteydi. İstanbul açıklarında durduk. Karaya çıkamadık, çünkü kaçak yolculardık. İstanbul'da yaşayan bir dayım vardı. Kıydan hoparlörle bize seslendi.

Naziler'in gelmesine yakın Bulgaristan'da Notre Dame de Sion Okulu'nda eğitimimi tamamlamak üzereydim. Ailem Burgaz kentinde yaşıyordu. Bir akşam annemle evdeydik, kapı çalındı. Gelen bir polisti, babamı sordu. Eve gelir gelmez polis karakoluna gitmesini tembih etti. Babam o gece karakoldan kötü bir haberle döndü... 24 saat içinde ülkeyi terk etmemiz gerekiyordu."

Sanırım bize ekmek ve yiyecek birşeyler getirmişti. Adı Albert Sevil'di. Gemide bulunduğumuzu her halde Yahudi Cemaati vasıtası ile haber almıştı."

● Olay gecesi

Gemi fırtınaya yakalandığında ağlamaya, bağırıma başladık. Daha önce hiç sinagoga gitmediğim halde, babam bize dua etmemizi ve kendimizi suya atmamızı söyledi. Suyu atlادık, çok soğuktu... Bir anda annemi ve kardeşlerimi kaybettim. Yapayalnızdım, buz gibi suda, dalgalar arasında herkes kendi başının çaresine bakıyordu. Cesaretimi ve gücümü kaybetmişim. Dalgalarla boğuşmayı bıraktım. Koca dalgalar beni sahile attı.

Kıyıya çıktığımda babamı gördüm. Başkaları da vardı. Sağ olduğum için mutluydum. Gözlerim annemi aradı ama göremedim. Kardeşlerimi sordum, bir yanıt alamadım. Diğer kurtulanların kimler olduğunu bilmiyordum. Bu olay bir kabustu, kötü bir rüyaydı.

Bir araba bizi topladı, orduya ya da polise ait olduğunu düşündüğüm bir yere götürdü. Korkunç soğuktu, titriyordum. Nöbet tutmakta olan bir asker parkasını çıkardı, bana giydirdi. O gece orada kaldık.

● İstanbul'dan Filistin'e

Ertesi gün bizi İstanbul'a götürdüler, Fakirleri Koruma binasında topladılar. O anda babam neden orada değildi bilmiyorum. Her halde bir yere gitmişti. Toplanan ölülerin arasından babam annemi teşhis etti, kardeşlerim bulunamadı.

Yolculuğa çıktığımızda annemin üzerinde mücevherler olduğunu biliyorum. Ama cesedinde yoktu, her halde çalınmıştır. Her yolcunun üzerinde az çok mücevher vardı, sahip oldukları ziynet eşyalarını bu yolculukta üzerlerine takmışlardı.

Fakirleri Koruma binasına gazeteciler geldi. O anda kaç kişinin öldüğünü bilmiyordum. Her birimiz sadece yitirdiğimiz yakınlarımızı biliyorduk...

Bulunduğumuz binada sanırım bir aydan fazla kaldık. Yahudi cemaatinden isimlerini anımsamadığım iki bayan bize yiyecek ve giyecek taşıyordu.

Aramızdan çoğumuzu Bulgaristan'a geri yolladılar. Ben şanslıydım, 'Aliyat Hanoar' (Genç Aliya'sı) ile demiryolundan Filistin'e gönderildim. Babam benden bir ay sonra geldi.

İbranice tek bir sözcük bile bilmiyordum. 'Şomer Atsair', 'Maccabi' gibi kavramlar bana yabancıydı. Beni bir 'Meshek'e' (Çiftlik) gönderdiler. Oradaki çalışma türüne alışık değildim.

1939'da Bulgaristan'da durum Yahudiler açısından pek parlak değildi. Sohnut (Yahudi Ajansı) yetkilileri geldi ve Kutsal Topraklar'a göç konusunda ikna etmeye çalıştı. Ben o sırada öğrenciydim, onların vadilerinden etkilenmedim. Çünkü eğitimimi tamamlamak istiyordum. Bir yıl sonra gemiye binmek üzere tek başıma Varna'ya gittim. Salvador gemisinin durumundan söz etmeyeceğim, benden önce konuşan arkadaşlar anlattılar. O denli çürüktü ki, parçalanması sürpriz değildi."

● Beni casus sandılar, hapse attılar

Gemiye binmeden geminin ve yolcuların fotoğraflarını çektim. Polis beni casus zannedip tutukladı. O zaman 19 yaşındaydım. Limanda, bineceğimiz Salvador gemisinin yakınında Bulgaristan Deniz Kuvvetleri'ne ait gemiler duruyormuş, ben bunu fark etmemiştim. Çektiğim filmleri banyo ettiler, bana geri verdiler. Varna Yahudi Cemaati serbest bırakılmam için harekete geçti, beni alelacele gemiye bindirdiler.

● Felaket gecesi

Olayı bildiğim, anımsadığım ve etkilendiğim şekli ile anlatacağım. Gemide gençlerin uyuyabileceği bir yer yoktu. Çünkü çocuklu aileler vardı, öncelik onlardaydı. Biz gençler güverte kalmak zorundaydık. Size anlatacağım cesaretimden örnekler vermek amacını taşıyor. Böyle olması gerekiyordu, başka türlü olamazdı. Vardığımız İstanbul'dan 12 Aralık gecesi yol aldık, ortalık sakindi. Geceyarısı feci bir fırtına koptu. Ben bir fırtına beklediğini birilerinin, bu işin uzmanlarının, geminin kaptanının veya diğer denizcilerin bilmesi ve bizleri uyarması gerektiğini düşünüyorum.

● Elimden geleni yaptım

Yardımcı olmak için elimizden geleni yaptık, bodrum katındaki insanlara ulaşip yardım eli uzattık. Ortalık adeta cehennemdi, nefes alınamıyordu bodrumda, kusmuk kokuyordu.

Oraya, buraya koşuşturup insanların suya atılmasına yardım ettik. Göçmenler zaten içgüdüsel olarak kendilerini suya atıyorlardı.

Herkes itişip, kakışıyor, birbirini eziyordu. Suya atlayarak kurtulacaklarını umut edenler kendilerini azgın dalgalar arasında buluyor, dalgalarla boğuşuyordu.

Bazıları telaşlanıp gerisin geri batmakta olan gemiye çıkmak istedi. Korkudan bayılanlarla, suya atlayıp boğulmak üzere olanlar arasında koşuşturup durdum. Herkes çıldırmış gibiydi... Gün doğana dek bu böyle devam etti. Günün ilk ışıkları belirginde, uzaktan köpüklü beyaz bir çizgi görür gibi oldum ve bunun sahil olabileceği kanısına vardım.

Benden önce sahile kaç kişinin ulaştığını bilemiyorum. Ama ben ve diğerleri yaşam kurtarmak için elimizden geleni yaptık. Bundan fazlasını yapamazdık...

Yeni bir başlangıç

Böylece 6-7 yıl daha Bulgaristan'da kaldım. Bu süre içinde ORT Okulu'nda öğretmenlik yaptım. 1948'de İsrail'e göç ettim. Yaffa'daki ORT Okulu'nun ilk eğitimcilerindendim. Zingalofsky ORT'da (İsrail'in en düzeyli teknik lisesi) 43 yıl öğretmenlik yaptım. Şimdi emekliyim. Yaşadığım için mutluyum...

● Donmaya başladığımı hissettim

Sahile doğru yüzdüm. Çok iyi bir yüzücüydüm, güçlüydüm. Ne kadar zaman ve nasıl yüzdüğümü bilmiyorum. Parçalanmış geminin artıkları ve çarpan cesetler arasında yüzmek korkunç birşeydi. Ayaklarımın altında kumu hissedince, sahile yaklaştığımı anladım. Güçlü ve cesur bir genç olduğum halde kendimden geçmişim, her halde baygındım, sahile nasıl ulaştığımı bilmiyorum.

Sahilde gördüğüm bir kulübeye doğru sürünerek gittim. İliklerime kadar sıırsıklam... 12 Aralık'ta... Korkunç soğukta... Donmaya başladığımı hissettim. Üstümde ıslak kazağım vardı, ama onu çıkaracak gücüm yoktu. Sonra bizi Silivri'ye getirmişler. Silivri'ye nasıl vardığımı anımsamıyorum. Islak ve donmuş durumdaydım.

Silivri sinagogunda çepeçevre banklar vardı. Orada bize giysiler verdiler, doyurdular, ısıttılar. İstanbul'da yaşayan kuzenim Hayim Basan beni görmeye geldi. Gemiden sağ kurtulduğumu öğrenmiş, bana giyecekler getirmişti. Kızının halen İstanbul'da yaşadığını öğrendim, soyadı Behor'muş.

● Umutları yıkılmış insanlardık

İstanbul'da Fakirleri Koruma binasına getirdiler. Orada çok acıklı görüntüler vardı; çocuklarını yitirmiş aileler, ailelerini yitirmiş çocuklar. Umutları yıkılmış insanlardık. Ölümünden dönmüştük.

İstanbul Yahudileri bize çok şefkat gösterdi. Yardımcı olanların isimlerini anımsamıyorum.

Geleceğe umutla bakmak, ileriye doğru bir adım atmak için büyük çaba sarf ettim. Bizi gerisin geri Bulgaristan'a yolladılar. Bir şeye değinmek istiyorum: Ben Salvador gemisi ile yola çıktığımda, arkamda annemi, kız kardeşimi ve uzatmalı sevgilimi bırakmıştım. Sevgilimle ileride yeniden buluşmak üzere ayrılmıştık. Döndükten sonra, Romanya'dan göçmen taşıyan 'Orient 2' adlı bir geminin Bulgaristan'dan da yolcu alacağı duyumunu aldım. Salvador gemisinin bir kurtulanı olduğum için bu gemiye binmekte bana öncelik tanındı.

Öncelik tanındı ama bu gemiye binmem mümkün olmadı. Çünkü gemiye bineceğim sırada yolcularla yetkililer arasında kavga, dövüş, yumruklaşmalar oldu. Romanyalı göçmenler çok kalabalıktı, bizim binmemizle yolculuğu tehlikeye atmak istemediler.

Zvi Suzimne

● Yola çıkış

Gemiye binmek üzere Varna'ya geldim. Limana gelen yolcular arasında daha sonra önderlik kimlikleri ile öne çıkacak kişiler de vardı. Bunlardan biri, bugün aramızda bulunan Salvador gemisi kurtulanlarından Adela Vana'nın eşi Yakim Vana'ydı. 'Maccabi' üyesi olan Michel Pamuku da önderlik vasıfalarına sahip gençlerden biriydi. Bu kişiler gemi yolcularına her bakımdan yardımcı oldular. Ben genç bir delikanlı olarak serbesttim, tek başımaydım, sorumluluğunu taşıyacağım bir yakınım yoktu yanımda. Bu durumun bana çok yararı oldu.

● Silivri'de fırtına kopuyor

O gece nasıl olduysa gemide uyuyabildim. Yolcu yoğunluğu, sürekli ağlayan çocuklar, onlarla ilgilenen annelerin çaresizliği, göçmenlerin her birinin kişisel sorunları, tahammül edilmesi çok zor bir durumdu. Marmara'yı geçip birkaç günde hedefimize varma umudunu taşımamıza rağmen bulunduğumuz bu ortama alışmak zordu. Ne yazık ki Yahudilerin kötü kaderi bu umudun gerçeğe dönüşmesine izin vermedi.

4-5 gün İstanbul'da kaldıktan sonra bir gece çapayık çektik ve Eretz İsrail'e doğru yola koyulduk. Geceyarısı denizde fırtına patlak verdi. Fırtınadan çok etkilendik çünkü içinde bulunduğumuz gemi adeta bir enkazdı. Silivri'de, biz tabii Silivri olduğunu bilmiyorduk, gemi parçalandı...

Yazdığım kitapta parçalanmış geminin fotoğrafları var. O dönemin Türk basını batan gemi haberini fotoğraflarla yayınlamıştı.

● Can yeleğimi Roza'ya verdim

Suya ilk atlayanlardandım. Geminin ana direği kırıldı ve koptu. O an orada çok büyük bir felaket yaşanacağı belli oldu. İnsanlar çocuklarına, yakınlarına yardım etmeye çalışıyordu.

Kıyıya doğru yaklaşık 200 metrelik bir mesafe yüzdüm.

Ben Regine Canetti'den çok farklı bir kesimden geldim. Siyonist bir ailenin çocuğuydum. Annem, babam, tüm çevrem Siyonistti.

'Şomer Atsair' kuruluşunun bir üyesiydim. Ablam benden bir buçuk yıl kadar önce Libertad adlı bir gemi ile Filistin'e göç etmişti.

Bulgaristan'da Yahudilerin haklarını ve özgürlüklerini kısıtlayıcı kanunlar yürürlüğe girdi. Ailenin en küçük çocuğu olduğum için kurtarılmam gerekiyordu. Henüz 15 yaşında olduğum halde geleceğimi Filistin topraklarında kurmakta kararlıyım. Bu kararlılığımın oluşmasında 'Şomer Atsair'de aldığım eğitim ve formasyonun rolü vardı. Evde, göç edebilmem için gerekli girişimlere başlanmasına karar verildi.

Ailemizin ekonomik durumu yolculuk masraflarını karşılayamazdı. Ancak ülkede iyi ve cömert Yahudiler vardı. Örneğin Jak Asayyas adlı bir zat hiç uğraştırmadan yolculuk masraflarını karşıladı. Kendisine geçerli bir pasaportla başvurmak yeterliydi, parayı pasaportun içine koyardı.

Göçmen gemisine binmekten başka çare yoktu. Tam o sırada Baruh Konfino'nun, göçmen grubu için Salvador gemisini ayarladığını duyduk. Geminin adı o zaman Salvador değildi, eski bir Bulgar kralı olan Krum'un adını taşıyordu. Konfino, geminin adını Salvador (Kurtarıcı) olarak değiştirdi."

Etrafımda, dalgalar arasında sahile doğru yüzen başkalarını da gördüm. Benim can yeleğim vardı, ama gemide herkese yetecek kadar can yeleği yoktu. Mevcut 80 kadar can yeleği o kadar kalitesizdi ki, bunların hayat kurtardığını sanmıyorum.

Geminin parçalanmasından birkaç dakika önce, arkadaşım Talya ve kız kardeşi Roza telaşla bana doğru geldiler, 'Bizimle şu tarafa yüz' dediler. Ben, 'Hayır, bu yöne gideceğim, sanırım sahil orada' dedim.

Çarpan dalgalar gemiyi süratle parçaladı. Arkadaşlarım dalgaların yönünde yüzmeyi tercih ettiler ve öyle yaptılar. Can yeleğimi Roza'ya verdim, gözyaşları içinde ayrıldık. Dalgaların götürdüğü yöne gittiler... Ve ne yazık ki orada kaldılar... Bir daha onları hiç göremedim.

● Yüzme bilmiyordum

Yüzme bilmiyordum. Suyun üstünde kalabilmek için büyük çaba sarfederek birtakım hareketler yaptım. Ve böylece sahile vardım. Başarmış olmamın sebebi herşeyden önce yaşama arzusuuydu. Kurtarmakla sorumlu olduğum hiçbir yakınım olmadığı için canımı kurtarmaya çabaladım.

Moshe Peretz, Adela Vana, Yaakov Chakirov

Karaya çıktığımda iliklerime dek donuyordum. Bir barınak aramaya koyuldum. Mühüş soğuktu. Benim gibi karaya ilk çıkanlarla biraraya geldik. Sabahın ilk saatleriydi. Güneş ufukta belirmeye başladı.

150-200 metre kadar mesafede bir kulübe dikkatimizi çekti. O yöne doğru koşmaya başladık. Burası bir ağıldı, boştu fakat çöp yığınları vardı. Çöp sıcaktır, ısınmak için çöplerin içine girdik.

O sırada yakınımızdan geçen motorlu araçların sesini duyduk. Bir yol varsa, bir yerlere ulaşabiliriz diye düşündük. 7-8 kişiydik, yola doğru koşmaya başladık. Yola vardığımızda bir araç geçiyordu. İçinde iki kişinin yolculuk ettiği siyah bir araçtı. Halimizi görünce ne olduğunu tahmin ettiler, hiçbir şey sormadılar.

Araca bindik, 10-12 dakikalık bir yolculuktan sonra bizi askeri bir binaya -belki de bir polis karakoluydu bilemiyorum- getirdiler. Bir sürü yatağın bulunduğu büyük bir koğuşa aldılar. Böylece bizleri donmaktan kurtardılar. Daha sonra felaketin boyutuna ilişkin haberleri, çocukların, kadınların ve birçok gencin boğularak ölü bedenlerinin kıyıya vurduğunu öğrendik.

● Sıcak bir yaklaşım gördük

Şimdi bunca yıl sonra Türkiye’de bulunmamız vesilesi ile bir noktayı vurgulamak istiyorum. Felaket sonrasında, karıştığımız insanların bizlere yaklaşımları ilk andan itibaren çok sıcak ve insancıldı. Regine Canetti, nöbet tutmakta olan askeri size anlattı. Ben o anı anımsıyorum. Regine perişan, neredeyse ölümcül durumdaydı, nöbet tutan asker parkasını çıkardı Regine’e giydirdi.

Aradan 1,5-2 saat geçtikten sonra Bulgarca konuşan bir adam geldi. Türkçe bilenimiz yoktu. Bir genç çok az biliyordu Türkçeyi, ama bildikleri insanlarla iletişim kurmamıza yeterli değildi. Oysa bizler, aramızda onlarca kişinin denizde kaldığını yetkililere söylemek istiyorduk. Oldukça iyi giyimli adam bizimle Bulgarca konuşmaya başladı. Bulgaristan’da doğmuş, ailesi ile Dobruca’dan göç etmiş bir memurdu. Bu kişi hem tercümanlığımızı yaptı, hem de bizi kolladı.

O gece üzüntüden uyuyamadık. Geç saatlerde bizi Silivrililer’in evlerine dağıttılar. Ben bir çiftçinin evinde konuk oldum. Bana bir yer yatağı hazırladı, çay, peynir, ekmeği ikram etti.

● Ölüm haberleri geliyor

Çiftçi çok insancıldı. Bunu hissettim. Ertesi sabah beni polis merkezine bıraktı. Bir araç ayarlandı, hepimiz bindik ve Silivri merkezindeki sinagoga gittik. İşte orada felaketin boyutu ile yüzyüze geldik. Ölüler taşınamışlardı ama ölü bedenler bulundukça haberi geliyordu ardarda... Sanırım sinagogda iki gün kaldık. Silivri Yahudileri yiyecek, giyecek getirdiler. Sonradan İstanbul’a Fakirleri Koruma binasına götürüldük. Orada her birimiz çok yakın ilgi gördük. Ben hastalanıp ateşlenince Yahudi hastanesine kaldırıldım. Orada doktorlar, hemşireler hepsi Yahudiydi.

3-4 gün hastanede tedavi gördükten sonra yeniden Fakirleri Koruma binasına döndüm. Bir ay orada barındık ve Bulgaristan’a geri gönderildik, çünkü Bulgaristan vatandaşıydık. Ben Bulgaristan’dan kovulduğum için değil, Kutsal Topraklar’da yaşamak arzusu ile bu ülkeden ayrılmıştım. Bulgaristan Yahudileri kovmuyordu. O dönemde askere de alınmıyorlardı. Ama hükümet Yahudiler için çalışma birlikleri oluşturmuştu. Ben bu durumdan etkilenmedim çünkü henüz çok gençtim.

Tren yolu ile Suriye üzerinden Filistin’e vardım

Bulgaristan’a döndükten sonra, yaşadığım bu trajediye rağmen Kutsal Topraklar’a göç etmek kararından vazgeçmedim. Bu felaket beni yıkmak ve kararından vazgeçirmek için bir sebep değildi.

O sırada ‘Aliyat Hanoar’ göç etmek isteyen gençleri Filistin’e yolluyordu. Kaydımı yaptırdım.

Aradan 2,5 ay geçmişti ki kendimi Sofya’dan İstanbul’a giden trende buldum. Suriye üzerinden tren yolu ile Lübnan’da Beyrut’a vardım.

Beyrut’ta bindiğimiz otobüs bizi Filistin’e getirdi.

Kısa bir süre göçmen kampında kaldım, bu bir tür karantınaydı. Oradan, bugün halen yaşadığım kibbutza yerleştim.

İşte öykü burada bitiyor. İsrail’deki yaşamımın büyük bir bölümünde eğitim alanında çalıştım. ‘Aliyat Hanoar’ rehberi daha sonra da akademi müdürü oldum.

Bugün 80 yaşındayım. Bildiklerimi, anımsadıklarımı oğullarım ve torunlarıma anlatıyorum. Mutluyum...

Adela Varna

● "Bu gemiye binme"

Konfino'nun eşi beni bir kenara çekti ve; "İja, no salgas kon este gemi. Azeme el plazer i no salgas" ("Kızım bu gemi ile yola çıkma. Bana bu iyiliği yap, çıkma") dedi. Göç etmeye kararlıyım. Bayan Konfino'nun söylediklerini kimseye anlatmadım. Bizler, yani içinde bulunduğum gençlik grubu, neslimizin bir Yahudi ülkesi kurmakla yükümlü olduğu ideolojisine sıkı sıkıya bağlıydık. O topraklara göç etmeli, bu ideolojimizi gerçeğe dönüştürmeliydik. Babam ve erkek kardeşimle yaşıyordum. 12 Kasım günü doğum günündü, o gün göç etmek üzere evi terk ettim. Yanımıza iki el çantası almaya hakkımız vardı. O an çok duygusal bir şey oldu; babam şimdi kolumda gördüğünüz bu bileziği taktı ve iyi yolculuklar diledi.

● Varna'da asker kaçakları

Varna'da 'Somer Atsair'in mekanında kaldık. Aramızda gizlenen asker kaçağı gençler vardı, onlar da gemiye binecekti. Bazı arkadaşlarım gece yemek götürüyor ve gece karanlığında hava almaları için onları gizlendikleri yerden dışarı çıkarıyordu. Ben yemeği hazırlıyor, ancak yemeğin kime ve nereye gittiğini bilmiyordum. Günün birinde asker kaçaklarını kollayan gençlerden biri bana "Sır tutmayı bilir misin? Sana bir sır söyleyeceğim" dedi. Ben de "tutarım" diye yanıtladım. "Gizlenen arkadaşlar gönderdiğin yemeği her aldıklarında, sana canı gönülden minnettar olduklarını iletmemi istiyorlar. Şimdiye dek teşekkürlerini sana iletmedim. Artık bu yükü taşımak istemiyorum. Ama sakın kimseye anlatma" dedi. Bana bu mesajı getiren arkadaş, Salvador gemisi battığında ne yazık ki boğulanlar arasındaydı. Kişilikli ve lider özelliklerine sahip bir delikanlıydı. 'Somer Atsair'de değil, 'Maccabi'deydi. Biz gençler güvertede düzeni, yemek ve suyumuzun adil bir şekilde dağıtımını sağlıyor, eğleniyor, şarkılar söylüyorduk. O genç bana bir gün, "Sen güzel şarkı söylüyorsun sana bir şarkı öğreteceğim" dedi ve bana İbranice bir şarkı öğretti.

● Gemi batıyor

Fırtınaya yakalandığımız gece feryatları, haykırışları, yardım dilenen yakarışları, çocukların ağlamasını, herşeyi duydum. Sonra korkunç bir sessizlik... Adeta hiçbir şey olmamışcasına... Geceyi nasıl geçirdiğimi anımsamıyorum. Sabaha karşı

1921'de Sofya'da doğdum. Arkadaşlarım göçleri organize eden Konfino adlı bir kişiden söz ettiler. Bu kişinin bürosu evindeydi, oraya gittim, göç etmek üzere kaydımı yaptırdım. Çok mutluydum."

kendimi gemiden kopmuş bir direğe halatlarla bağlanmış durumda buldum. Yarı bedenim suda, yarısı suyun üstünde. Gökyüzü, deniz, azgın dalgalar arasında ben... Ne zamandır oradaydım? Hiçbir fikrim yoktu.

● "Onu kurtar, lütfen"

Yüzme biliyordum, ama hangi yöne gitmeliydim? Halatları çözmeye çalıştım. Birden, yanbaşımda, dalgalar arasında, kolunda tuttuğu küçük bir çocukla bir adam belirdi. "Onu kurtar, lütfen" diye yakarmaya başladı. Çocuğun çok korktuğu her halinden belliydi. Tek kolumla çocuğu kucakladım. Beni rahatsız etmedi, bağırmadı, konuşmadı. Ama yaşıyordu. Bir kolumda çocuk bir süre yüzdüm. Dalgalar beni zaman zaman derinlere batırıyor, zaman zaman yükseltiyordu. Bu mücadele sırasında çocuk elimden kaymış olacak, onu yitirdim... Anlaşılan doğru yöne yüzmüşüm, sahile yaklaştım. Üzerimdeki giysiler o hengamede vücudumdan kayıp gitmiş olacak, neredeyse çıplıktım.

● Ölü tarlası

Sahile yaklaştığımda, arkadaşlarımdan birini gördüm. Kıyıya yakın, bir girdaba yakalandım, çıkmak istiyorum gücüm yetmiyor. Arkadaşımdan sahilden uzattığı sopanın ucunu tuttum, sudan çıktım. Çok yorgundum, o an tek istediğim derin bir uykuya dalmaktı. Arkadaşım buna izin vermedi, beni sürekli sarsıp, tartaklayarak donmama engel oldu. Etrafıma baktım. Onlarca şişmiş, gözleri dışarı fırlamış ceset gördüm. 19 yaşındaydım, o güne dek ölü bir beden görmemiştim. Ölü tarlasıydı etraf adeta.

● Koşarken cam kırıkları tabanlarıma battı

Yola çıkarken mide bulantısına iyi gelir diye bir sepet limon almıştık yanımıza, o limon sepetinin kıyıya yavaş yavaş yaklaştığını gördüm. Dün Silivri'ye gittiğimde, sahilin cam kırıkları ile dolu olduğu dikkatimi çekti. Yıllar önce de orada çıplak ayak koşarken tabanlarıma birşeylerin battığını hissetmiş, yarı donmuş durumda olduğum için acı duymamıştım.

● Sahlep tatlı ve sıcacıktı

Arkadaşımla koşarken iki kişi ile karşılaştık, Yahudiydiler. Bize; "Başka kurtulan var mı?" diye sordular. Karşılarında yarı çıplaktım. Aralarından biri bana paltosunu giydirdi. Bizi arabalarına bindirip, yakınlardaki bir kahveye getirdiler. Sahlep içirdiler. Tatlı ve sıcacıktı. Bir tane daha içmeyi öylesine arzu ettim ki... Çekindim, isteyemedim. Herhalde ifademden anlamış olacaklar, "Bir tane daha içer misin?" diye sordular.

● Herkes nerede?

Orada kendime geldim. "Herkes nerede? Gemidekiler nerede?" diye sordum. "Şimdi gelirler" dediler. Sonra bizi sinagoga götürdüler. Orada ağlayanlar, haykıranlar, üzüntüden başlarını duvara vuranlar vardı. Ne olduğunu, nerede olduğumu idrak edemiyordum. "Herkes nerede? Herkes nerede?" diye sürekli sorup duruyordum. "Birazdan gelecekler" deyip beni sürekli oyuyorlardı. İki kişi daha geldi, sonra yavaş yavaş diğerleri, yani hayatta kalanlar... Sinagogda bize çok iyi baktılar. Çok açtım, hepimiz çok açtık. Sıcacık ekmek ve zeytin. O kadar lezzetli bir öğündü ki, mükemmeldi. Oranın Yahudileri bize çok yakınlık gösterdiler, bir an bile yalnız bırakmadılar. Birkaç gün sonra bizi İstanbul'da Fakirleri Koruma binasına götürdüler.

● Merdivenleri gördüğümde tüm anılarım canlandı

Şabat gecesi ve Hanuka Bayramı'ydı. Orada da ortam çok acıklıydı; ağlamalar, yakınlarını kaybedenlerin feryatları ve fısıldanan dualar. Ayak tabanlarım batan camlar yüzünden sızlıyor, bastığım zeminde kan izleri kalıyordu. Fakirleri Koruma binasında geniş merdivenler vardı. Evvelsi gün o binaya gidip aynı merdivenleri gördüğümde tüm anılar canlandı. Aradan 64 yıl geçti. Zaman tüm acıları dindiriyor. O zamandan bu yana hayatımda acı, tatlı birçok şey oldu. Ama o merdivenleri yeniden gördüğümde 64 yıl öncesine döndüm bir anda.

● Adela Arie!

O gün güçsüzlükten ve ayaklarımın ağrısından, o geniş merdivenleri tek başıma çıkamayınca, iki hanım birer koluma girmiş beni yukarı çıkarmışlardı. "Adela Arie! Adela Arie!" diye seslenen birini duydum. Bu yukarı çıkmama yardım eden kadınlardan biriydi. "Baban telefon etti, yaşayıp yaşamadığını sordu. Ben de ona Adela'yı capcanlı ellerimin arasında tuttum diyerek babanı rahatlatmış" dedi.

O zaman çok gençtim. Babamı ne zor durumda bıraktığımı takdir edemezdim. Babam geminin battığını duymuş, kızının hayatta olup olmadığını bilmiyordu. Babamın yaşamış olduğu endişe ve üzüntüyü yıllar sonra idrak ettim.

● Maoz Tsur

Fakirleri Koruma binasında yukarı çıktık. Leziz yemeklerle dolu masalar hazırlanmıştı. Yüreğimiz öylesine buruk ve acı doluydu ki... Herşeye rağmen yedik. Hanuka mumları yakıldı. 'Maoz Tsur'u söyledik hep birlikte. Sanırım, ne önceki, ne de sonraki yıllarda bu şarkıyı öylesi bir şevkle söylemedim.

Akşam bizleri iki büyük odaya dağıttılar, yukarıda kadınlar, aşağı odada erkekler. O gece uyumaya çalıştık. Çok buruktuk, müthiş bir panik içindeydik.

Birkaç gün sonra babam bana giyecek birşeyler ulaştırdı. Etek, bluz, iç çamaşırı göndermiş, ayakkabıyı unutmuştu. Orada terlikle dolaşıyordum. Cemaat bireyleri de ellerinde ne kadar giyecek varsa getirmişlerdi. Benim kılık kıyafetim düzgündü, ama diğerlerinin görünümü trajikti. Etrafta kadın kıyafeti içinde erkekler vardı.

● Sofya'ya dönüş

Bulgaristan'a geri döndük. Almanlar oradaydı, fakat askeri üniformalarını kullanmıyorlardı. Dönenlerden her biri evinin yakınında trenden iniyordu. Biz döneceğimizi haber verdik, ancak zamanını söylemedik.

Göze çarpmak istemiyorduk.

Sofya'da tren istasyonunda indik. Gerçekten de bizi karşılayan kimse yoktu. 3-4 arkadaş Sofya'nın ana caddesinde yürümeye başladık. Aralarında sonradan eşim olacak kişi, Yakim de vardı. Orada çok duygusal bir an oldu. Bize doğru gelen bir grup genç gördük. Grubun arasında Yakim'in kardeşi de vardı. İki kardeş cadde ortasında birbirlerine hasretle sarıldılar.

Eve vardığımda babamı tanıyamadım. İki ay içinde adam yaşlanmıştı. "Sana ne oldu baba?" diye sordum. "Çektiğim azabı, endişeyi hayatın boyunca çekmemeni diliyorum" yanıtını verdi.

● Yeniden göç

Bir zaman sonra, sabama ve erkek kardeşime yeniden veda ettim. Bu kez motorlu bir gemiydi. Yolculuk uzun sürdü, su ve yemek stoku tükendi. Hayfa limanına vardığımızda orada başka bir mücadele başladı. İngilizler bizi Kıbrıs'a göndermek istiyorlardı. Sonuçta Akko'da Madra kampına yolladılar, orası bir tür hapishaneydi. Barakalarda kaldık, her barakada 50 kişi. Her tür lisan konuşuluyordu, Romanyalılar, Bulgarlar vardı. Kutsal Topraklar'da bulunmamız bize güç veriyordu. 4-5 ay kadar orada kaldıktan sonra Atlit kampına gönderildik. Atlit'de koşullar daha iyiydi. Hapishanede kaldığımız süre içinde deneyim kazanmış, kendimizi yönetmeyi öğrenmiştik.

● Göçmen çocuklar

Yıllarca tarım okulunda çalıştım. Ülkeye gelen göçmen çocuklar eğitim için buraya gönderiliyordu. O dönemde Yemen Yahudileri ülkeye geldi. Yemenli çocuklar İbraniye konuşuyorlardı ama biz onları anlamıyorduk. Yemenli Yahudi aileler çok dindardı. Çocuklarının kulaklarının üzerinde uzamış bukleler vardı. Bir süre sonra çocuklar lülelerini kestiler. Oysa biz bunu yapmalarını istememiştik. Çocuklar ailelerini ziyarete gittiklerinde kıyamet koptuğunu hatırlıyorum. Bazı aileler 'Kriya' yaptılar. Bu okulda farklı ülkelerden göç edenlerin çocuklarını yıllarca eğittim. Polonyalı, daha sonra Faslı çocuklar...

Moshe Peretz

● Varna'dan yola çıktık

Kaydımızı Baruh Konfino'ya yaptırdık. Sofya'da zengin bir Yahudi vardı, gemiye kaydını yaptıran o kişiye gider, yol masrafını ondan alırdı. Geminin yola çıkmasından bir ay kadar önce Sofya'dan Varna'ya geçtik. Ben orada geminin hazırlanmasında yardımcı oldum.

Benden önce konuşan arkadaşlarım yolculuk hakkında her şeyi anlattı. Ben sadece benim başıma gelenleri anlatacağım.

İstanbul açıklarında birkaç gün kaldıktan sonra 12 Aralık gecesi oradan ayrıldık. Neşeli bir ortam vardı. Güvertede gençler şarkılar söylüyordu. Gece yarısı fırtına başladı. Bütün gençler gibi ben de güvertede idim. Annem aşağıdaydı.

Gemide bir karmaşa başladı, yukarıya çıkmak isteyenler itişip kakışıyordu. Kimse yakınlarını bulamıyordu. Bir ara karşıda, uzaklarda bir sahil görür gibi oldum. Kendi gücümle sahile ulaşmaya çalışacaktım.

● Dışkılara büründük

Suya atladım, yüzmeyi biliyordum ama her halde dalgaların yardımı ile kıyıya vardım. Herkesin anlattığı gibi o soğuk gecenin ardından sabah da çok soğuktu. Sahile vardığımda gücüm tükenmişti. Orada benim gibi canını kurtarmış on kişi kadar vardı. Birbirimize sokulduk, sarıldık, ısınmak için adeta bir yumak oluşturduk. Sahildeki bir kulübeye girdik. Orada inek dışkıları vardı. Dışkılara büründük, çünkü sıcaktı, bizi ısıtıyordu. Geçen bir araç sesi duyduk. Yakında bir yol vardı. Birimiz yola çıktı, aracı durdurdu. Hepimiz oraya doğru koşmaya başladık. Bizi aldılar, askeri bir karargaha veya polis karakoluna götürdüler. Bize olağanüstü bir konukseverlik gösterdiler, hepimize battaniyeler verdiler. Ateş yanıyordu. Ateşin yanında oturup ısınmaya çalıştık. Getirdikleri sıcak içecekleri içtik.

Sofya'da doğdum. Babam Siyonist Hareketin etkin bir üyesiydi. Bulgaristan Yahudi basınının en ünlü gazetecilerinden biriydi. Geçmiş 19. yy'a dayanan 'La Verdad' adlı gazetenin yazarıydı. Annem ve babam beni dünyaya getirdiklerinde ileri yaşıydılar. Babam 1934'de ölünce annem, ağabeyim ve ben yalnız kaldık.

Ağabeyim ve ben 'Şomer Atsair' hareketinin üyeleriydik. O, 1939 yılında yasadışı yollardan (Aliya bilti legalit) Filistin'e göç etti. Eğitimimi tamamlayamadım, sadece yedi yıl okula gittim, çünkü annemi geçindirmek için çalışmak zorundaydım.

Ağabeyim göç ettikten sonra Bulgaristan'da kalmamız anlamsızdı. Ayrıca hayalim Filistin'e gidip bir kibbutza yerleşmekti. Ağabeyim de bir kibbutzda yaşıyordu, göç etmeye karar verdik."

● Annemi de yitirmiştim

Bir süre sonra bizleri Silivri sinagoguna götürdüler. Felaketin boyutunu ancak orada kavradık. Gemide büyük, çok büyük bir aileydik. Annem, teyzelerim, kuzenler, yakınlarım, uzak akrabalar, tanıdıklar... Bu geniş aileden kurtulabilenler pek azdı...

Sinagogda bir kuzinimle karşılaştım, kocasını ve iki kızını kaybetmişti. Annemi de yitirdiğimi o an anladım. 'Şomer Atsair'den arkadaşlarım Adela ve Yakim hayattaydı, ya diğerleri? Bizi İstanbul'a götürdüler. Fakirleri Koruma binasında barındık. Ben genç yaşımdan beri gözlük kullanıyordum. O karmaşada gözlüklerimi kaybettim. Gemi faciasını haber alan Bulgaristan'daki yakınlarım İstanbul'daki akrabaları ile iletişime girerek bana yardımcı olmalarını rica ettiler. Yardımcı olan Annavi Ailesi'ydi sanırım.

● Bir evim yoktu artık

Ocak ayı sonuna dek İstanbul'da kaldıktan sonra Bulgaristan'a geri gönderildik. Bulgaristan'da bir evim, kalacak bir yerim yoktu. Gemide rastladığım ve 'Şomer Atsair'de rehberim olan delikanlı beni evine davet etti. Bir ay kadar orada kaldım.

● Alman işgalinden bir gün önce Varna'dan yola çıktık

O sırada 'Orient 2' gemisi göçmen taşımak üzere Filistin'e doğru yola çıkıyordu. Bu gemiye Salvador gemisi kurtulanlarının da binmesine izin verildi. Romanyalı göçmenleri taşıyan gemi, Varna'dan da yolcu alacaktı. Varna'ya geçtim, gemiye bindim. Şubat ayının 26'sı veya 27'siydi. 1 Mart günü Almanların Bulgaristan'a resmen girdiklerini hatırlatayım. Bulgar makamları geminin bir an evvel limanı terk etmesi için baskı yapıyordu. 28 Şubat günü Varna'dan ayrıldık. Yani Alman işgalinden bir gün önce...

● Filistin'e yolculuk

Filistin'e doğru yola çıktık. Önce İstanbul'da demir attık. Bulgaristan vatandaşı olmayan bazı yolcular (birçoğu Salvador gemisi kurtulanlarındandı) gemiden inmek istediler. İstanbul polisi onları zorla yeniden gemiye bindirdi.

Mart ortalarında Hayfa limanına vardık. İngilizler bizi gemide alıkoydular, inmemize izin vermediler. Birkaç ay önce, 1940 yılının Kasım ayında Hayfa limanına varan Patria gemisinin yolculuğu felaketle sonuçlanmıştı. İngilizler gemi yolcularını Kıbrıs'a göndermek istemişler, ancak gemi yolda batmış, 200'den fazla Yahudi göçmen boğularak ölmüştü. Bu nedenle Hayfa'ya vardığımızda kaderimizin İngilizlerin elinde olduğunu biliyor, hakkımızda verecekleri karar konusunda endişeleniyorduk. Sonuçta sahile çıkmamıza izin verildi. Bizleri Akko'da bir kampa götürdüler. Kadınlarla erkeklerin kampı ayrıydı. Belirli bir süre sonra Atlit Göçmen Kampına gönderildik.

● Atlit Göçmen Kampı

Atlit'te 18 ay kaldım. Ağabeyim benden önce Filistin'e göç etmişti. Gelip beni ziyaret etti. Ben kampın tel örgüleri içinde, o dışında biraraya geldik. Salvador gemisi felaketinden sonra o güne dek ağlamamıştım. Ağabeyime kavuştuğumda dayanamadım, hıçkırıklara boğuldum...

Biz konuşurken İsrail televizyonu çekim yapıyordu

80. doğumgünü sürprizi

İki yıl önce 80. yaş günümde. Çocuklarım bana farklı bir doğumgünü kutlaması düzenlediler. Bana dediler ki: "Baba, sen bize hiçbir zaman anlatmadın ama yıllardır seni üzen, tedirgin eden birşey var. Bunu gidermeliyiz. Artık rahatlamalısın."

Bana çok anlamlı bir hediye yaptılar: Bütün aile, yıllar sonra, çoluk çocuk üç günlüğüne İstanbul'a geldik. Bir araç kiralayıp Silivri'ye geçtik. Orada felaket gecesini anımsayan yaşlı bir kişi ile biraraya geldik. İngilizce bilen şoförümüz bize çevirmenlik yapıyordu. Şoför oradakilere: "Karşınızda oturan bu bey, batan gemiden kurtululardan biridir" diyerek beni tanıttı. Heyecanlandılar, inanmakta güçlük çektiler

● 40'ından sonra mühendis oldu

Serbest bırakıldıktan sonra bir kibbutza yerleştim, bir süre sonra evlendim çocuklarım oldu. 1953'te kibbutzu terk ettim. Tarım okulunda eğitmen olarak çalışmaya başladım. Altı yıl sonra Tarım Bakanlığına girdim. 40 yaşında bir yıl içinde olgunluk sınavlarını verdim. Tarım Bakanlığı bana üniversitede eğitim görme olanağını tanıdı, Tarım mühendisi oldum. 'Emek İsrail' Bölgesi tarım uzmanıydım. Emekliye ayrılana dek bu alanda çalıştım.

● Mutluyum

Artık çok mutlu bir yaşamım, başarılı iki oğlum, altı torunum var. Torunlarımdan biri Technion'da eğitim görüyor. Mutlu bir evliliğim oldu. Eşimle düzenli olarak spor merkezine gidiyoruz, briç oynuyoruz. ■

Azgın dalgalarda boğulup, yaşamını yitirenler Kudüs Herzl Tepesi'ndeki mezarlıkta yatıyorlar

Regine Canetti, Zvi Suzinne, Yaakov Chakirov, Moshe Peretz ve Adela Vana... Hepsi aynı faciayı yaşadıkları için bu anlatılarda tekrarlar olması doğaldı. Oysa her birinin anlatısında farklı bir açı, farklı bir duyarlılık vardı. Her birinin içi farklı sızlamıştı; kiminde annesini sularda yitirmenin, kiminde elindeki çocuğu dalgalara kurban vermenin, kiminde de daha fazla can kurtaramamanın acısı... Gerçeği söylemek gerekirse gazetecilik yaşamımda beni en fazla etkileyen söyleşilerden biriydi. Çünkü o dönemin gençleri olan bu kişiler tarihin canlı tanıklarıydı. Salvador gemisi kurtulularının her birinin 64 yıl öncesini anlattığı bu birliktelikte zaman zaman Regine, Zvi, Yaakov, Moshe, Adela ve ben gözyaşlarına hakim olamadık.

HOLOKOST

Süzet M. SİDİ

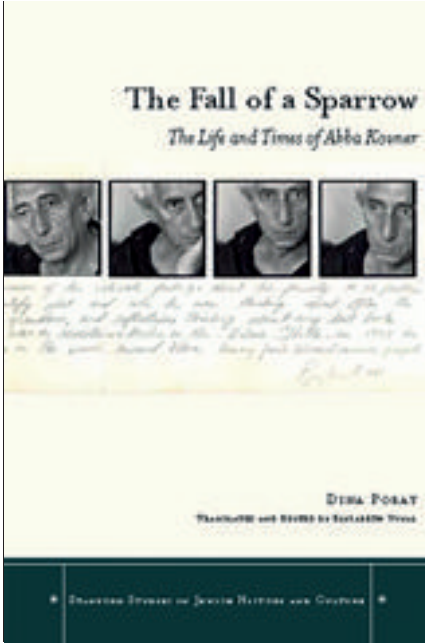
İkinci Dünya Savaşında Bir Kadın...

VITKA KEMPNER KOVNER

*“Bir genç kız, bir kürk ve bir bere
Ve elinde sıkı tuttuğu bir tabanca
Kadife yüzlü bir kız
Düşmanın karavanını gözlemekte.”**

Vitka Kovner...

Yıllar boyunca onu bir kahramanın eşi olarak bildim...
1940'ların Vilna Gettosu direnişçilerinin lideri şair Abba Kovner'in eşi...
80'lerde elime geçen, Yuri Suhl'un derlediği, II. Dünya Savaşında direnişçi ve partizan
Yahudilerin eylemlerinin anlatıldığı 'They fought back' (Onlar karşılık verdi) kitabında
tanıdığım, takma adı Uri olan Abba Kovner'in eşi ...
Yanıldığımı 15 Şubat 2012 günü, Vitka Kovner'in yaşama veda ettiği gün anladım.
O Vitka Kovner değil, Vitka Kempner – Kovner'di.

Ölüm haberini Fransız televizyon kanallarının birinde izliyordum. Haberin arka planından duyulan Yidiş şarkı çok hoşuma gitmiş, şarkıda geçen ve anlayabildiğim bir iki kelimeyi not etmişim. O günlerde her ne kadar Google'layarak herşeyi bulabileceğimize inanıyordusak da bu yidiş şarkıyla ilgili hiçbirşey bulamamış, eski usul araştırmaya başlamışım.

Kimdi Vitka Kovner? Ne adını ne de kimin tarafından bestelendiğini bilmediğim bu şarkının Vitka Kovner ile ne ilgisi vardı?

İlk kez Dina Porat'ın 'The Fall of a

Besteci, direnişçi
Hirsch Glick

Sparrow' (Bir Serçenin Düşüşü) adlı kitabının 25'nci sayfasında, Vitka Kovner'in aslında herşeyden önce Vitka Kempner olduğunu anlamıştım. Daha sonra Joseph Harmatz'ın 'From the Wings' (Kanatlardan), Imre Kovacs'ın 'Le Vengeur' (Öc Alan), Howard Blum'un 'The Brigade' (Birlik) ve Rich Cohen'in 'The Avengers' (Öc Alanlar) adlı eserlerinde onu asıl kimliğinde tanımaya başlamıştım.

Fransız haber kanalında duyduğum şarkının adı ise 'Shtil, di nakht iz oysgeshternt' (Sessiz gece yıldızlarla dolu)'ydü. Vilna gettosunun direnişçilerinden şair Hirsch Glick tarafından yazılmış, Vilna partizanlarının başarılı eylemlerini anlatan bir ezgiydi. Partizan bir genç kadından bahsediyordu ve bu genç kadın Vitka Kempner'di...

"Sessiz gece yıldızlarla dolu
Ayaz bir hayli yakıyor.
Sana öğrettiğimi hatırlıyor musun
Tabancanın nasıl tutulduğunu.

Bir genç kız, bir kürk ve bir bere
Ve elinde sıkı tuttuğu bir tabanca
Kadife yüzü bir kız
Düşmanın karavanını gözlemekte.

SHTIL DI NAKHT IZ OYSGESHTERT

"Shtil Di Nakht"ın CD kapağı

"Shtil Di Nakht" şarkısının notaları

Nişan aldı, ateş etti ve vurdu
Küçük tabancası.
Silahla dolu bir arabayı
Durdurdu onun bir tek kurşunu.

Ertesi gün ormandan çıktı
Saçlarında kardan bir taç
Küçük zaferinden cesaret almıştı
Bizim yeni, hür neslimiz." *

Kendi doğrularını gerçekleştirmek...

II. Dünya Savaşı sırasında kendi hayatını tehlikeye atarak başka Yahudilerin hayatını kurtarmaya adanmış Vitka Kempner 14 Mart 1920'de batı Polonya'da, o günlerde nüfusunun üçte biri Yahudi olan Kalisz şehrinde doğmuştu. Çok liberal bir aile ortamında büyümüş, baba evinde Yidiş değil, tüm Polonyalı ailelerde olduğu gibi Lehçe konuşmuştu. Daha çocukluk yıllarında yaşından beklenmeyen bir olgunluğa erişerek Yahudi lisesinde okurken kendi harçlığını kendi kazanmaya başlamıştı. İçindeki

Nasıl geçinecekti? Ne yapacaktı? Evi barkı olmadan nasıl yaşayacaktı? Ailesinin duyduğu bu maddi tasalar onu hiç korkutmuyordu. O kararını vermişti, Alman ordusu değil, kendi çizecekti kaderini ve 'onu kimse aşağılayamayacaktı'...

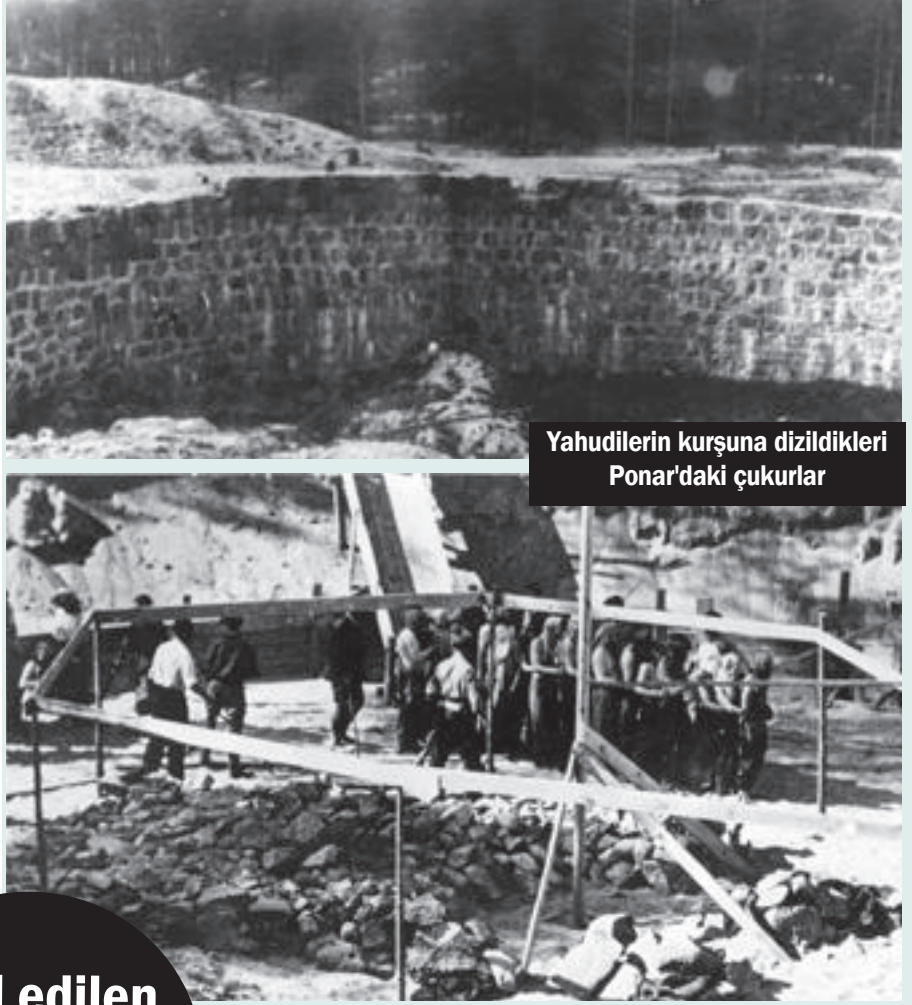

Vitka Kempner

'kendi doğrularını gerçekleştirmek' dürtüsü onu özel kılıyordu. Bir gençlik hareketi olan 'Betar'a giren ilk kız olmaktan gurur duymuş, ama lise sondayken arkadaşlarının ısrarı üzerine 'Ha Shomer Ha Tsair' grubuna katılmıştı. Bu grubun entelektüel çalışmalarının yapıldığı 'Avukah' (Meşale) üyesi olmuş, kendini yetiştirmişti. Hem Yahudi hem de Polonyalı kimliğinden gurur duyan bir genç kızdı...

1 Eylül 1939 günü Almanlar SSCB ile yaptığı saldırmazlık paktını bozarak Polonya'yı işgal etmeye başladıklarında 19 yaşındaydı ve ailesiyle Kalisz'de oturuyordu. 3 Eylül 1939'da Kalisz'e giren Alman ordusu Yahudileri boş bir manastırda toplamaya başlayınca, sokaklarda duyduğu çığlıklar, şahit olduğu şiddet ve aşığılama ona tüm yaşamına yön verecek bir karar aldirtmişti. Kalisz'den ayrılacak, gerekirse Almanlara karşı savaşıacaktı... Konuyu ailesine açtı; ama ne annesi ne de babası onunla hemfikir değildi. Nasıl geçinecekti? Ne yapacaktı? Evi barkı olmadan nasıl yaşayacaktı? Ailesinin duyduğu bu maddi tasalar onu hiç korkutmuyordu. O kararını vermişti, Alman ordusu değil, kendi çizilecek kaderini ve 'onu kimse aşığılayamayacaktı'...

İşgal edilen Kalisz'den Vilna'ya...

Yahudilerin kurşuna dizildikleri Ponar'daki çukurlar

Ekim ayında kendisinden üç yaş küçük olan erkek kardeşi İsrail'i de yanına alarak evden ayrıldı... O gün ne Vitka'nın ne de ailesinin birbirlerini bir daha hiç

göremeyecekleri akıllarının ucundan bile geçmemişti.

İki kardeş Lodz'a vardıklarında orada yaşayan büyükbabalarına gitmiş; büyükbaba, erkek kardeşi azarlayarak onu Kalisz'e geri yollamış, ama Vitka'ya ısrar etmeye cesaret edememişti. Vitka kararlarından emin, cesur, direnmekte kararlı, gözü kara biriydi. Ha Shomer Ha Tsair grubuyla birlikte Litvanya'ya, o günlerde Filistin'e gitme yolları arayan Yahudi gençlik hareketlerinin, birçok Yahudi gencinin buluşma noktası olan Vilna şehrine gitti.

Daha Vilna'ya gelişinden bir yıl bile geçmemişti ki, Alman ordusu 24 Haziran 1941'de Vilna şehirini işgal

etmiş, Yahudiler için hayat bir anda cehenneme dönüşmüştü. Alman askerleri, Litvanyalı yandaşlarının yardımıyla her gün sistematik bir şekilde Vilna Yahudilerini şehrin güneyindeki sayfiye yeri Ponar'a, Ruslar'ın yakıt deposu olarak kazmış oldukları çukurların önüne götürüyor ve orada kurşuna diziyorlardı. Ha Shomer Ha Tsair üyeleri derhal toplanarak bu olaylar karşısında elleri kolları bağlı kalmayacaklarına, silahlanmaları gerektiğine karar verdiler. Gerçi Vilna'da her gün binlerce Yahudinin Ponar'a götürülmesine karşı birkaç pasif direniş görülüyordu ama, bu tür karşı koymaların yetersiz olduğu apaçık ortadaydı. – Bir keresinde Ponar'a götürülmek üzere evlerinden alınan bir grup Yahudi yere yatmış, ayağa kalkıp Ponar'a yürümeyi reddetmiş, ancak hepsi yattıkları yerde öldürülmüştü. – Silahlı bir direnişten başka çare yoktu. Vitka Kempner de gruba silah sağlamakla görevlendirilenlerden biriydi.

Abba Kovner

Manastırda silahlı direnişe hazırlık...

Ha Shomer Ha Tsair üyeleri, liderleri Abba Kovner'i on altı direnişçi ile birlikte bir manastırda saklanması gerektiğine ikna etmişlerdi. Vitka Kempner, Rozka Korczak, Haika Grosman gibi birkaç genç, genelde kadın, şehrin çeşitli yerlerinde gizlenecek, grubun toplantılarına katılmak için bu manastıra geleceklerdi.

Almanlar 7 Eylül 1941 günü Vilna'da iki getto oluşturmuşlardı. Bir numaralı getto'da yaşayabilmek için Almanların dağıttığı 'Lebensschein' yani 'yaşam kağıdı'na sahip olmak gerekiyordu. İki numaralı getto ise katledilecek olanların bekleme yeri. Bir yandan Ponar toplu katliamları sürüyor, diğer yandan iki getto arasında iletişim olmadığı için aileler parçalanıyordu.

Ha Shomer Ha Tsair üyeleri Almanlara karşı direnişin gettonun içinde gerçekleşmesi gerektiğine, bu yüzden de manastırı terk edip gettoya yerleşmeye karar verdiler. Başrahibe Anna Borkowska önce onları bırakmak istemedi, manastırda grubun tüm üyelerine yer olduğunu, isterse onları birtakım ailelerin yanına yerleştirebileceğini anlattı, ama onları ikna edemeyince onlarla birlikte gettoya gitmeye karar verdi. Vitka Kempner ve Irena Adamowicz ile birlikte gettonun giriş kapısına kadar

Vilna'daki gettolar

gelen Anna Borkowska'nın gettoya girmesine müsaade edilmedi, ama o Abba Kovner'i kapıya çağırıp neye ihtiyaçları olduğunu sordu. Cevap açık ve netti, silaha ihtiyaçları vardı. Anna Borkowska gettoya böylece ilk el bombasını getiren kişi oldu. - Bugün Yad Vašem Ormanında bir 'Uluslararası Dürüst' olarak adına bir ağaç büyütmekte olan başrahibe Borkowska, savaştan sonra, "insanoğluna bu şekilde davranılmasını reva gören bir Tanrı'ya hizmet etmek istemediği için" rahibeliği bıraktı. 1948 yılında Abba Kovner, Borkowska'yı Varşova'da bulup onu ziyaret etti. Borkowska son nefesine kadar ona 'ima' (anne) diye hitap eden Ha Shomer Ha Tsair üyeleriyle mektuplaştı ve onlardan gelen paketlerle rahat bir yaşam sürdü. -

Anna Borkowska

Sahte kimliklerle direniş...

Ha Shomer Ha Tsair üyeleri artık Vilna gettosunda kalıyor, toplantılarını ise daha güvenli buldukları manastırda yapıyorlardı. Gettodakilerle dış dünyanın iletişimini sağlamak amacıyla Vitka Kempner ve Haika Grossman'ın sahte kimliklerle getto dışında kalmalarına karar verilmişti. Vitka, görüntü itibarıyla Almanların dikkatini çekmemek için saçını sarıya boyatmış, elinde ya bir alışveriş torbası ya da çiçeklerle dolaşıyordu; savaşın sonuna kadar sarışın kalacaktı. Savaş sanayisinde ve yol yapımında çalışmak üzere her sabah gettoda çıkan Yahudilerle birlikte gettoda çıkıyor, onlarla birlikte akşam gettoya geri dönüyordu.

Direnişin amacı başta sahte kimlikler hazırlayarak kurtarabildikleri kadar çok Yahudiye kurtarmaktı, ama Ponar'daki katliamların sistematik bir şekilde devam etmesi, her gün binlerce Yahudinin yok edilmesi, daha ciddi eylemlerin yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştı.

Çıkarken giysisindeki sarı yıldızı göz açıp kapayana kadar yok etmekte, geri dönerken de yıldızı tekrar yerine yerleştirmede uzmanlaşmıştı. Direnişin amacı başta sahte kimlikler hazırlayarak kurtarabildikleri kadar çok Yahudiyi kurtarmaktı, ama Ponar'daki katliamların sistematik bir şekilde devam etmesi, her gün binlerce Yahudinin yok edilmesi, daha ciddi eylemlerin yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştı. Getto'da Almanlara karşı savaşılabilmek için hazırlıklar yapılmalıydı.

Vilna gettosu kapısında Yahudi ve Litvanyalı polis

“Ölüme koyunlar gibi gitmeyelim!”

Aralık ayının sonunda manastırdaki bir toplantıdan gettoya dönen 23 yaşındaki Abba Kovner 31 Aralık 1941 gecesi gettodaki farklı politik görüşlerde olan tüm Yahudi organizasyonların üyelerini ‘yeni yıl partisi’ adını verdiği bir toplantıya çağırdı. Yidiş dilinde yazdığı, İbraniceye, Lehçeye ve Litvancaya çevirdiği, binlerce nüsha bastığı manifestosunu yüksek sesle okudu. “Ölüme koyunlar gibi gitmeyelim!

Yahudi gençliği! Zulüm uygulayanlara inanmayın! (...) Gettodan zorla çıkartılan hiç kimse geri dönmedi.

Gestapo'nun tüm yolları Ponar'a çıkıyor, ve Ponar ölüm demek! (...) Ponar bir kamp değil. Oraya götürülen herkes kurşunlandı. Hitler, Avrupa'nın tüm Yahudilerini katletmeyi planlıyor. Litvanya Yahudileri sırada birinci... (...) Kardeşlerim! Katillerimizin insafına kalmış bir yaşam sürmektense hür savaşanlar olarak ölelim! Direnin! Son nefesinize kadar direnin!”

Abba Kovner Vilna gettosunda manifestosunu okurken Vitka Kempner gettonun dışında, manifestonun, ulaşabileceği her gettoya ulaşmasına çalışıyordu. Nitekim manifesto Varşova, Kovno, Bialistok gibi gettolarda okunmuş, bir hayli ses getirmişti.

21 Ocak 1942'de tüm Yahudi direnişçileri, farklı politik görüşlerini bir yana bırakıp, ‘Feraynigte Partizaner Organizatsye (FPO)’yu, (Birleşik Partizanlar Organizasyonu) nu kurdular. Başkan olarak takma adı ‘Leon’ olan komünist görüşlü Yitshak Wittenberg, başkan yardımcılarını olarak da Abba Kovner ve Joseph Glazman seçildi. Amaç Almanlara karşı silahla direnmek, sabotajlar düzenlemek, onların gücünü azaltmak ve gettodakileri kurtarmaya çalışmaktı.

Abba Kovner'in Manifestosu

Vilna direnişçilerinden bir grup... (Sağdan üçüncü Vitka Kempner dördüncü Abba Kovner)

Tren havaya uçuruluyor...

FPO artık eylemlerine başlamıştı. Cephane ve silah taşıyan bir Alman trenini havaya uçurmak görevi Vitka Kempner'e verilmişti. Vitka sayısız kez gettodan rayların geçtiği bölgele- re gitmiş, Abba Kovner'in bir kitaptan okuya okuya imal ettiği mayının kona- cağı yeri iyice hesaplamış, belirlemişti. Yahudilerden hiçbir şekilde şüphe edilmeme- si için mayının hem gettolardan, hem de Yahudilerin zorla çalıştırıldığı fabrikalardan uzak bir yere yerleştiril- mesi gerekiyordu. Trenlerin geçiş saatleri hakkında da hiçbir bilgisi olmayan Vitka gecelerce ağaçların arkasına gizlenerek havaya uçurulacak trenin saatini belirlemeye çalışmış, nihayet 8 Haziran 1942 günü Itzik Matskevitsch ve Moyshe Brause'nin yardımıyla raylara mayını yer- leştirmiş ve tren beklendiği gibi havaya uçmuştu. Vitka ayağından yaralanmış olsa da üç direnişçi akşam gettoda dönebilmiş ve hep beraber Vitka Kempner'in zaferini kut- lamışlardı. - SSCB hükümeti savaştan sonra Vitka Kempner'e bu eylemi nedeniyle 'en yüksek cesaret ödülü'nü verecek,

Nazilere karşı sergilediği bu cesur davranışı için SSCB adına teşekkür edecekti. -

Vitka Kempner FPO'nun en önemli komutanlarından biriydi, Abba Kovner ile omuz omuza savaşan bir dire- nişçiydi. 1943 yılının Haziran ayı Vilna gettosu için bir dönüm noktası olmuştu. FPO'nun o günlerde gettoda yaşayacakları, onların gettoda Almanlara karşı savaşma hayallerini tamamen yok edecekti.

Wittenberg olayı, büyük hayal kırıklığı...

1943 yılının Haziran ayında Almanlar yolda tutukladıkları komünist Waclaw Kozlowski'ye işkence ederek, ondan, komünistlerin, Yitshak Wittenberg ile ilişkileri olduğunu öğrenmiş ve Vilna gettosu Judenrat (Yahudi İhtiyar Meclisi) başkanı Jacob Gens'ten, FPO'nun başkanı olduğunu bilmedikleri Wittenberg'i tutuklamasını, kendilerine teslim etmesini istemişlerdi. 15 Temmuz 1943 günü Jacob Gens bu nedenle, FPO'yu başkanları Yitshak Wittenberg ile birlikte geceyarısı bir toplantıya çağırılmıştı. Gettodaki genel durum tartışırken Litvanya polisi toplantıyı basmış, Gens'e hangisinin Wittenberg olduğunu sormuş ve Gens hiç tereddüt etmeden Wittenberg'i işaret etmişti. Gettodan sorumlu polisler Wittenberg'i

kelepçeleyip götürmeye çalışırken sokakta beklemekte olan Vitka Kempner ve çok yakın arkadaşı Rozka Korczak koşarak diğer FPO üyelerini yardıma çağırmış; direnişçiler çabuk hareket ede- rek polisleri saldırmış ve Wittenberg'i kurtarmışlardı.

Zaten şartların korkunç olduğu gettoda direnmek isteyenler için artık durum çok zorlaşmış, karşılıklı güven sarsıl- mıştı.

Jacob Gens, ertesi gün Yitshak Wittenberg'in Gestapo'ya teslim edilme- mesi durumunda Almanların Judenrat'a gettoby yok edeceklerini bildirdiklerini ilan edince binlerce getto sakini sakla- nan Wittenberg'i bulmak için sokağa dökülmüştü. Ev ev geziyor, Wittenberg'i bulup Almanlara teslim etmek istiyor- lardı. Sokakta toplanıp "Bir kişi mi; 20.000 kişi mi?" diye bağırıyor, FPO üyeleri ile çatışıyorlardı. Hatta kimi FPO üyelerinin annesi, babası çocuklarına karşı sokakta bağırıyor, onları suçluyor- du.

FPO üyelerinin güvendikleri dağlara kar- yağmıştı. Getto sakinlerinin hiçbir şekil- de onlarla işbirliği yapmayacaklarını, Almanlara karşı direnmeyeceklerini gör- müş, uzun süredir gettoby kurtaracak- ları güne hazırlanmak için gösterdikleri olağanüstü çabanın boşuna olduğunu anlamışlardı.

Yitshak Wittenberg FPO üyelerini kadın kılığında saklandığı eve toplantıya çağır-

Yitshak Wittenberg

mış ve intihar etmek istediğini söyle- mişti, ancak Almanlar onun kendilerine canlı teslim edilmesini istiyorlardı. Büyük bir tedirginlik yaşıyordu FPO içinde... Komünist görüşlü direnişçiler Wittenberg'in teslim olması gerektiğine karar vermiş ve bu kararı kendisine bildirmişlerdi. Wittenberg, alınan karara karşı koymadan, ama titreyerek, silahını Kovner'e vermiş ve FPO başkanlığını ona devretmişti. Saklandığı evden soka- ğa çıktığında hala birbirine bağarmakta olan getto halkının arasından, herkesin şaşkın bakışları üstünde, sakince yürü- müş ve Jacob Gens'e teslim olmuştu. Gestapo amacına ulaşmış, Wittenberg'i tutuklamıştı; istedikleri tüm bilgile- re ulaşacaklarını umuyorlardı. Ama Yitshak Wittenberg ertesi sabah hapse- dildiği odada ölü bulunmuştu. İntihar mı etmişti yoksa Jacob Gens, onun hak- kında bildiklerini Gestapo'ya anlataca- ğından korkarak onu zehirlemiş miydi, hiçbir zaman bilinemecekti.

Jacob Gens

Kanalizasyon kanallarından ormana...

FPO üyeleri getto halkının Almanlara direnmeyeceğini anlamış, büyük bir hayal kırıklığı ile ormanlara çekilmeye karar vermişlerdi. Vitka Kempner gettodan ormana çıkış yolunu bulabilmek için günlerce kanalizasyon kanalları içinde dolaşmış, bir süre sonra çıkış yolunun planını tüm ayrıntılarıyla hazırlamıştı. 24 Temmuz 1943 günü Yitshak Wittenberg'in anısına 'Leon' adı verilen 21 kişilik ilk grup 'düşmana karşı savaşmak üzere' kanalizasyon kanallarından gettoyu terk etmişti. Artık Rodninka ormanlarında bir araya gelecek, Rus partizanlarla işbirliği yapacak ve oradan direniş hareketlerine devam edeceklerdi.

Eylül ayına kadar 600 kadar direnişçiye kanalizasyon kanallarından ormana rehberlik eden Vitka Kempner zorlu orman şartlarında FPO'nun bilgi toplayan, şehirdeki yeraltı örgütü ile iletişimi ve direnişçilere gereken silah ve ilaçları sağlayan, sabotaj eylemlerini gerçekleştiren devriye grubunun başkanı olmuştu. Rozka Korczak ve Abba Kovner ile beraber artık ayrılmaz bir üçlü olarak Rus partizanlarla birlikte çalışıyor, beraber birçok anti-Nazi eylem gerçekleştiriyorlardı.

Yitshak Wittenberg'in anısına 'Leon' adı verilen 21 kişilik ilk grup 'düşmana karşı savaşmak üzere' kanalizasyon geçitlerinden gettoyu terk etmişti.

Kadın direnişçiler ellerinde silahlar (ortada Vitka)

Partizanlardan bir grup (Ortada beyaz gömlek: Abba Kovner)

Gettoda silahlı çatışma ve son...

Alman ordusu SSCB'de yenilmeye başlayınca, gettoların kapatılması emri Vilna gettosuna da gelmiş, Jacob Gens, Gestapo'nun 1 Eylül 1943'te Vilna gettosunu kapatacağını getto halkına ilan etmişti. Bu, halen gettoda yaşamakta olan 20.000 Yahudinin ölüm kamplarına gönderilmesi demekti. Abba Kovner başkanlığındaki FPO, gettonun yok edileceği gün oradaki Yahudileri kurtarmak üzere plan yapmaya başladı. Nihayet 1 Eylül 1943 günü Kovner 'Liza ruft' (Liza çağırıyor) parolası ile saldırı emrini verdi. Bir birlik Strashun sokağında, bir ikincisi ise Szpitalna sokağında sipere yattı. Vitka Kempner ikinci birliktaydı, ancak daha silahlar Szpitalna sokağındaki birliğinin eline geçmeden, Almanlar bir istihbaratçılarından onların orada olduklarını öğrenmiş ve onlara saldırmıştı. 25 kişi kaçmayı başarmış, gerisi yakalanmış ve Estonya'daki kamplara yollanmıştı.

Vitka kaçabilmişti, koşarak Abba Kovner'e ikinci birliğin tuzağa düşürüldüğünü bildirdiğinde Abba büyük bir hüsrana uğramış, ağlamaya başlamıştı, ilk kez... - Vitka daha sonra Steven Spielberg'in kayıt altına aldığı tanıklığında "O gün en korkunç yenilgimizi yaşadık. (...) Aniden, tüm hazırlık ve eğitimimize rağmen diğer Yahudilerden hiçbir farkımız olmadığını anlamıştık. Çok korkunç ve acıklı bir çaresizlik.. Ve bu çaresizlik Holokost'un ruhuydu..." diyecekti. - İkinci birliğin kaçabilen 25 direnişçisi Strashun sokağındaki birliğe katılmıştı, Vitka Kempner de aralarında vardı. Almanların kendilerine iyice yaklaşmalarını bekleyecek, son anda ateş açacaklardı. Ancak aralarından biri paniğe kapılıp Alman askerine zamansız ateş açınca plan bozulmuş, fazla cephanesi olmayan direnişçiler geri çekilmek zorunda kalmıştı. Abba Kovner bitmişti... Ağzını bıçak açmıyordu... Vitka Kempner ona istedikleri gibi bir ayaklanmayı başaramadıklarının doğru olduğunu, ama direnişçiler olarak

bunca zaman gençlere ümit verebildiklerini ve onların yaşama bağlanmasını sağladıklarını, önemli olanın direnişin kendi olduğunu anlatarak onu teselli etmişti. - Kovner daha sonra son şiirini o günün anısına Vitka Kempner'e adanmıştı. - Vitka gettonun son günlerinde kardeşinin bir arkadaşı olan bir getto sakininin Alman polislerin yanında yürüyerek insanların gizlendikleri yerlere işaret ettiğine tanık olmuş, o gece bu korkunç olayı tarafsız bir şekilde değerlendirmeye çalışmış ve ertesi gün ormandan gettoya geri gelerek getto sakinlerini sırtından vuran bu adamı yakalayıp, öldürülmesi için ormana getirmişti. 23 Eylül 1943 gettonun son günüydü. Hala gettoda bulunan Yahudilerin büyük bir kısmı son bir ümitte Estonya'daki kamplara gitmek istediklerini bildirirken, birkaç yüz kişi de ormana kaçmıştı. Yol göstericileri Vitka Kempner'den başkası değildi. Savaş sona erdiğinde ormana kaçanların neredeyse hepsi savaştan sağ olarak kurtulmuştu. Ama onlar için savaş bitmemişti.

Öc almak...

8 Mayıs 1945 günü, Abba Kovner bir konuşma yaparak bundan böyle yeni görevlerinin, yaşadıkları, tanık oldukları olayların faillerinden öc almak olduğunu ifade etmiş ve 'öc alanlar' demek olan 'Nokmim' grubunu kurmuştu. Abba Kovner başkan, Ruzka Korczak ve bir süredir Abba Kovner'in sevgilisi olan Vitka Kempner yardımcı başkan olmak üzere 'Nokmim' grubunun iki amacı vardı: Nazi partisi üyelerinden öc almak ve savaştan kurtulan Yahudilerin İsrail'e gitmelerine yardımcı olmak.

Kovner'in yönettiği Avrupa'dan Göç, tarihe 'Briha' olarak geçecek ve 'Nokmim' grubu, İngiltere ordusunun bir parçası olan 'Yahudi Birliği' ile Bükreş'te bulunduğu, onların da savaştan kurtulan Yahudilerin Filistin'e gidebilmeleri için çok çalış-

tıklarını görecektik, sadece öc alma amaçlarını gerçekleştirmeye karar vereceklerdi.

'Nokmim'in üç önemli planı vardı: Almanya'da beş şehrin su rezervlerine zehir atarak yüzbinlerce Almanı öldür-

mek (A planı), Amerika'nın yönetimindeki savaş suçlularının bulunduğu kamplardaki Nazileri zehirlemek (B planı) ve Nürnberg mahkemesini basarak sözde yargılanmakta olan Nazi subaylarını öldürmek (C planı).

A planı, Abba Kovner'in bu planın gerçekleşmesi için gereken zehiri Filistin'den Almanya'ya götürürken tutuklanması ve zehirin denize atılması nedeniyle suya düşerken, B planı 20 Nisan 1946 günü New York Times gazetesinin altıncı sayfasındaki Associated Press'in haberinden de anlaşılacağı üzere kısmen başarılı olmuştu: "Geçtiğimiz hafta sonu Nürnberg'deki Stalag 13 Amerikan Kampında 1900 Alman savaş tutuklusunu ekmeklerindeki arsenik nedeniyle ciddi bir şekilde zehirlendi."

Kaç Almanın öldüğü hiçbir zaman açıklanmayacak; C planı, Nürnberg mahkemesini basıp Nazi subaylarını öldürme planı ise hiç uygulamaya konmayacaktı.

Avrupa'dan Kibutzza...

Abba Kovner 1946 yılının yazında sevgilisi Vitka Kempner'e bir mektup yazarak tüm grubun Filistin'e dönmesi gerektiğini, artık Avrupa'yı terk edip, İsrail'in kuruluşunda çalışmanın zamanı geldiğini bildirmişti. Nokmim üyeleri emre uyarak 1946 yılının Temmuz ayında İsrail'de Einhahores kibbutzunda bir araya geldiler.

Bir süre sonra ilişkilerini resmileştirmek isteyen Abba Kovner ve Vitka Kempner evlendi.

Avrupa'dan, çok bitkin ve öc alamamışlığın hayal kırıklığı içinde dönen Vitka, kibutzta tarlalarda çalışmaya başlamıştı. Açık hava, hürriyet duygusu ona nispeten iyi gelmiş, oğlu Michael'i İsrail'in bağımsızlık savaşı sırasında, 27 Mayıs 1948'de, Abba Kovner ülkesi için savaşırken doğurmuştu. Çok zayıftı, oğlu daha üç yaşındayken vereme yakalanmış ve çok uzun bir süre Abba'dan ve oğlundan uzak yaşamak zorunda kalmıştı. 1956 yılında doktorlar tarafından yasaklanmış olmasına rağmen ikinci çocuğu, kızı Shlomit'i doğurdu.

Kibutzdaki kadınların yaptıkları iş Vitka'yı tatmin etmemiş, bu yüzden çocukların eğitiminde çalışmaya başlamıştı. Psikolojiye duyduğu ilgi onu 45 yaşında Bar Ilan Üniversitesinin kapısına getirmişti. Üç yıl içinde üniver-

Vitka ve Aba Kovner

Kitaba konu oldular

siteden yüksek lisansını yapmış olarak mezun olduğunda 'Renklerle sözsüz terapi' teorisini yaratmıştı.

Abba Kovner 1985 yılında kansere yakalandığında Vitka Kempner - Kovner, tüm yaşantısını eşinin sağlığına adanmıştı. Üç yıl boyunca Abba'nın yaşantısını kolaylaştırmaya, güzelleştirmeye çalışarak onu mutlu etmişti. Vitka Kovner'in aslında Vitka Kempner - Kovner olduğu ancak eşinin ölümünden sonra,

Yad Vaşem'deki müzede (Yad Vashem Holocaust History Museum) kayıt altına alınan tanıklığı ile ortaya çıkmıştı; Vitka için Abba her zaman kendinden daha önemli olmuştu. Vitka Kovner 15 Şubat 2012 günü, 92 yaşında yaşama veda etti. İşte o gün Vitka Kovner benim için de sadece Abba Kovner'in eşi olmaktan çıktı ve Vitka Kempner - Kovner'e dönüştü. ■

* (yazarın tercümesi)

TATİLİNİZDE
size özel
SUNUYORUZ

Alkoçlar'dan 2 yeni tesis, 2 ayrı bölge, 2 ayrı özellik

ULTRA
HER ŞEY
DAHİL

ALKOÇLAR
Exclusive
ALACATI

Alaçatı'da yeniden bir butik otel tecrübesi.
Özel koyunda eşsiz konumu, Alaçatı mimarisi,
size özel hizmet kalitesi.

ULTRA
HER ŞEY
DAHİL

ALKOÇLAR
KEMER
ANTALYA

Kemer'de doğanın denizle buluştuğu, mavi ile yeşilin
birleştiği yerde yüksek kapasitesi ile 5 yıldızlı
hizmet kaliteli bir tatil oteli.

Detaylı bilgi ve rezervasyon için **444 5 255**

İSTANBUL | ANTALYA | KUŞADASI | ÇEŞME | BODRUM | ULUDAĞ | BULGARİSTAN

alkoclar.com.tr

ALKOÇLAR
HOTELS &
RESORTS

1950

ViYANA'DAN İKİ KONUĞUMUZ VAR

Avusturya Dışişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren İstanbul Kültür Ofisi'nin cemaat birimlerimizle işbirliği gittikçe gelişmektedir... 2002 yılından bu yana birlikte yürütülmüş olan Sefarad Şiirleri Antolojisi lansmanı, sergiler, konferans ve konserlerden sonra Nisan ayı içinde Neve Şalom Sinagogu'ndaki kantoral konser ile Aşkenaz Sinagogu'nda yer alacak olan Yom haShoah anma töreniyle, bu gelenek sürdürülüyor. Her iki etkinliğin mimarı Robert Schild, Viyana'dan gelecek olan katılımcıları Kantor Shmuel Barzilai ve gazeteci/aktivist Karl Pfeifer ile dergimiz için söyleşti.

Avusturya'nın *"başkantor"*u iki sinagogumuza konuk geliyor!

23 yıldır Viyana
Büyük Sinagogu'nda
"başhazanlık"
yapan Shmuel
Barzilai, Neve Şalom
Sinagogu'ndaki
kantoral konserinin
ardından, Aşkenaz
Sinagogu'ndaki
Yom haShoah anma
törenine katılacak

Macaristan asıllı, Kudüs doğumlu ve yedi kuşaktır hazanlık yapan bir aileden gelme Rav Shmuel Barzilai, dini eğitimini Hebron'daki Beer Yaakov Yeşiva'sında, müzik eğitimi ise Tel Aviv Kantoral Şan ve Müzik Akademisi'nde tamamladı. 1992'de Avusturya Hahambaşısı Rav Chaim Eisenberg'in çağrısı üzerine ülkenin en büyük sinagogu, Wiener Stadttempel'e başhazan olarak tayin edildikten sonra, o kentteki üniversitede felsefe eğitimini de tamamladı. Kantoral müzik çapında Avrupa çapında bir otorite sayılan Barzilai, çeşitli senfoni orkestralarıyla konser ve kayıtlar gerçekleştirmiş olup her yıl "Jerusalem Great Synagoge Choir" ile birlikte bir Avrupa turnesi yapmakta, ayrıca Yahudi Müzik Festivalleri'nde sık sık solist olarak da yer almaktadır. "Mauthausen 2000" Anma Töreni ile 2014 New York BM Holokost Anma Günü'ne katıldı, Viyana Operası'nda danışman olarak görev aldı ve 2007 yılında yayımlanmış olan *Musik und Chassidismus* kitabında Yahudi geleneksel müzik konusuna akademik açıdan da değindi... Rav Shmuel Barzilai ile aşağıdaki söyleşiyi gerçekleştirdik.

23 yıldır Avusturya'da yaşamakla birlikte, İsrail'de doğdunuz... Peki, ailenizin kökenleri neredendir ve İsrail'de kaç yıldır yaşıyor?

Ailem Macaristan kökenlidir ve beş kuşaktır Kudüs'te yaşamakta. Dedemin çok iyi Arapça konuştuğunu hatırlıyorum – ve, biliyor musunuz, bundan elli yıl kadar önce Kudüs'te yaşamış Araplar da oldukça iyi Yiddiş konuşurdu; o dönemlerde komşular, karşılıklı dilleriyle anlaşmış...

Eski bir kantor ailesinden geldiğinizi duydum – bunu biraz açabilir misiniz?

Önemli bir kantor olan dedemin babası Rav Jakov Peşter sadece adını değil, mesleğini de Peşt kentinden Kudüs'e göç etmiş olan babasından devralmış. O da Mea Şearim'deki kendi cemaatinin çok sevilen bir hazanymış. Hassid geleneğine uyararak, ailece şarkı ve ilahiler söylerler, tüm çocukları da koroyu oluşturmuş. Ailenin diğer yanı ise *Modzitz Hassidim* akımındandı. Dolayısıyla evimizde sürekli olarak ezgiler hakimdi, sadece dualar esnasında değil, özellikle sofrada da... İşte böylece, her yanı müzik dolu bir ortamda yetiştim!

Hassidik ezgilerin kantoral müziğe etkileri ne kadar hakimdir?

Bakınız, Yahudi dini müzikte –Aşkenaz olsun, Sefarad olsun; Batı kökenli olsun, Doğu kökenli olsun– belirli melodik kalıpları vardır. Bunlara "Nusah Hat'fila" veya "Niguni Muzikal" denir. Ne var ki, bu genel çerçevelerin dahilinde değişik bestecilerin ezgileri yer alabilir – hatta çeşitli doğaçlamalara da gidilir... Ve özellikle sinagoglara daha çok kişi gelsin, duaları daha da ilginç bulsunlar amacıyla, yıllar geçtikçe dini ilahilerde belirli modifikasyonlar yapıldı, kısmen halen de yapılıyor...

Bunu da halk benimsedi mi?

Tabii ki – ve bu yoldan sinagoga gelen halk bireyleri pasif birer dinleyici olmaktan çıktı, kantor ile birlikte ilahi söylemeye başladı, dolayısıyla dualara katılım arttı.

Bu da Hassidizm'in bir katkısı olarak mı görünür?

Aynen öyle – ve bu yoldan birçok popüler bestecinin de yetişmesine yol açıldı, örneğin 1882 Ukrayna doğumlu olup daha sonra Viyana ve New York'da döneminin en ünlü kantoru konumuna gelmiş olan Yossele Rosenblatt gibi... Onun gibi müzikal dehalar, dualara bambaşka bir atmosfer kazandırabilmişti – ve hiç kuşkusuz sinagoglara daha sık gidilmesine de yol açtılar.

Yahudi olmayanların bu müziğe karşı tepkisi nasıl oluyor?

Çok güzel bir soru – siz bunu sormasaydınız, o konuya zaten kendim girecektim! Bakınız, Viyana'daki kendi sinagogumun dışında da her yıl onlarca etkinlikte değişik din mensubu yüzlerce, binlerce kişinin karşısına çıkıyorum... Onlar da bu müziği neredeyse açık ağızla dinliyor.

Nasıl yani?

Bir kere dilimiz, yani İbranice onlara değişik geliyor; bundan öte melodiler Batı Sanat Müziği'ne yakın olduğu için, değişik bir sentez ile karşı karşıya olduklarını anlıyorlar. İşte "kültürler arası köprü kurmak"

dedikleri de aynen bu değil mi? Yahudi olmayan dinleyicilere bu yoldan kültürümüzün ne denli zengin, geleneklerimizin ne denli değişik olduğunu gösterebiliyoruz...

Bu konserler Avusturya'nın dışında başka nerelerde oluyor?

Acele etmeyin – size önce Avusturya'daki etkinliklerimden söz edeyim. Burada iki çocuk korusu ile birlikte çalışmalarım var. İlki, dünya çapındaki *Viyana Çocuk Korusu*'dur. Onlarla 2000 yılında Avusturya TV'nin de çekim yaptığı canlı bir konser albüm kaydettik – ve bu bir dünya prömiyeri oldu! 19. yüzyılda yaşamış efsanevi Avusturyalı kantör Salomon Sulzer'in de bestelerini içeren 18 dini şarkıyı birlikte icra ettik. Diğeri ise, *Viyana Büyük Sinagogu*'muzda kurmuş olduğum *çocuk korusudur*; onlarla Şabat sabahları Musaf' ta birlikte şarkı söylüyoruz. Bundan daha güzel bir şey olabilir mi? Hem gençler için keyifli bir meşgale oluyor, gizli kalmış yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlıyor, hem de onları dinlerine, sinagoglarına bağlıyor – yani gençlerin geleceğine bir biçimde katkıda bulunuyor. Emin olun, bu girişimler Avusturya Yahudi Cemaatinin her kesiminde büyük mutluluk yaratıyor – hele bu korumuz ile geçtiğimiz yıl Petah Tikva'da bir festivale katılmamız, çok güzel yankılar uyandırdı! Bu çocuklarla 2013'de de, kısmen kendi bestelerimi içeren 12 şarkılık bir albüm kaydettik.

Başka kayıtlarınız da var mı?

1993 yılından bugüne de toplam 11 albümüm çıktı; bunların son üçü büyük orkestra ve koro ile Tel Aviv'de kaydedildi, kısmen Dr. Mordechai Sobol'un yönetimindeki *S.F.Y. Philharmonic Orchestra and Choir* ile birlikte...

Gelelim Avusturya dışındaki konserlerinize...

Bunlar da benim için çok önemlidir. Burada kendimi gerçek bir kültür elçisi olarak görüyor ve dört ayrı ünite arasında köprüler kurmaya çalışıyorum – Viyana Yahudi Cemaati, Avusturya Devleti, konuk olduğum yabancı ülkelerdeki siyasi ve kültürel kurumlar ile oradaki Yahudi cemaatleri arasında – nasıl ki, Nisan ayında İstanbul'da yapmayı planladığımız gibi...

Bu tür ziyaretleriniz daha önce nerelere oldu?

Son beş yıl içinde New York, Los Angeles, St.Petersburg, Moskova, Paris, Londra ve Berlin gibi önemli metropollerde konserler verdim – tabii ki, örneğin Jerusalem Senfoni Orkestrası ile birlikte çalıştığım çeşitli İsrail konserlerinin yanı sıra...Ama beni en çok etkileyen, 27 Ocak 2014'deki Holokost Anma Günü için davet edildiğim New York Birleşmiş Milletler töreniydi. Orada Steven Spielberg gibi çok önemli şahsiyetlerin huzuruna çıkabilmek, değişik bir ayrıcalıktı kuşkusuz. Benzer bir daveti de geçtiğimiz Holokost Anma Günü için Estonya'dan almıştım – ve şimdi Yom ha'Shoah için İstanbul Aşkenaz Sinagogu'nda bulunmak da ayrı bir şereftir benim için...

Türkiye Yahudileri hakkında bildikleriniz, düşündükleriniz nelerdir?

İstanbul'da çok eski ve önemli bir cemaat olduğunu biliyorum; onların huzurunda dua etmek ve "*Ani Maamin*"'i söylemekten özel bir onur duyacağım. Keza, bu törenden bir gün önce Neve Şalom gibi büyük ve önemli bir sinagogda kantoral bir konser vermek de büyük bir ayrıcalık benim için – ve bunu mümkün kılan Neve Şalom ve Aşkenaz Sinagogu Vakıflarına, ayrıca beni İstanbul'a davet etmiş olan, sayın Doris Danler hanımefendinin yönetimindeki Avusturya Kültür Ofisi'ne de sizin aracılığınız ile de çok teşekkür etmek isterim.

Sahi, Neve Şalom'daki konserinizde kimlerle, hangi repertuarı söyleyeceksiniz?

Yıllardır birlikte çalıştığım piyanistimle birlikte geliyorum ve beş bölümden oluşan bir program hazırladım. *Kantoral ilahiler* ile başlayıp, *Hasidik melodilere* geçeceğim. Ardından bazı *geleneksel Yahudi şarkıları* ve bir-iki *opera ariası* söyleyemeyi düşünüyorum...

Doğru ya, Avusturya Kültür Ofisi'nin programında, sizden "lirik tenor" olarak da söz ediliyor...

Evet, ama benden çok geniş bir opera bölümü beklemeyin! Ona karşılık, bana gönderdiğiniz bol sayıdaki *Ladino şarkıdan* da birkaçını seçip şu anda onları çalışıyorum – umarım bu şarkılara tüm salon katılır. Ve, müjdelemeden edemiyorum, Youtube'dan dinlerken hayran olduğum, toplumunuzun özel bir 'hazinesi' olan *Estreyikas d'Estambol* ile birlikte de iki-üç şarkı söyleyebileceğimizi umuyorum!

O halde çok ilginç bir program bekliyor bizi desenize..! Sabırsızlanıyoruz! Şimdiden teşekkürler, bu söyleşiye ayırdığınız vakit için de...

Asıl ben size teşekkür ediyorum ilginize ve bana Şalom Dergi'de yer vermenize. İstanbul'da görüşmek üzere..!

"Yılmayan Kalemşör"

yeniden aramızda!

Doksan yaşını doldurmasına
üç yıl kalmış olmasına
bakmayın – hareketliliği ve
mücadeleciliği ile otuzluk
bir delikanlıyı andıran
gazeteci/yazar Karl Pfeifer,
bu yıl Aşkenaz Sinagogu'nda
düzenlenecek olan Yom
haShoah / Varşova
Gettosu Ayaklanma Günü
Anma Toplantısı'na konuk
konuşmacı olarak katılıyor...

Karl Pfeifer, Viyana Yahudi Cemaati'nin "Die Gemeinde" (Cemaat) dergisi yazı işleri müdürlüğünden emekliye ayrıldıktan sonra, halen Londra'da yayımlanan *Searchlight* dergisi, Macaristan'ın haftalık gazetesi *Hetek* ile Alman Yahudilerinin *haGalil* internet sayfasına sürekli katkılarda bulunmakta, ayrıca İsrail Radyosu'nun Viyana muhabirliğini yapmaktadır. Bunun yanı sıra, yazmış olduğu kitaplar hakkındaki söyleşileri ile faşizme karşı yaşamı boyunca sürdürdüğü mücadeleyi konu edinen belgesel filminin gösterimleri için yılmadan Avrupa ve ABD'nin metropollerini dolaşıyor, dernekler, okul ve üniversitelerde gençlere sesleniyor, tartışmalarda hep ırkçılık ile antisemitizm karşı bayrak açmaya devam ediyor. Kendisi ile telefonla yapmış olduğumuz aşağıdaki görüşmenin hemen ardından, Freiburg Üniversitesi'nde Macaristan'daki aşırı sağ eğilimlerin yol açtığı Roman ve Yahudi karşıtlığı konusunda bir konferans vermeye, bir sonraki gün ise Stuttgart'a gençlere son kitabını tanıtmaya gidiyordu!

İstanbul'a ilk kez ne zaman gelmiştiniz?

1943 yılının Ocak ayında idi. Daha 15 yaşında bile değildim... Macaristan'daki Haşomer Hazair Yahudi derneği tarafınca oluşturulan küçük bir *Kindertransport* (çocuk göçmen grubu) olarak ülkeden gizlice çıkarılıp, maceralı bir tren yolculuğu sonucu İstanbul'a kavuşabildik. Sirkeci istasyonuna varışımı-

zı ve nasıl karşılandığımızı unutamıyorum. Buradaki Yahudi Cemaatine birkaç gün Pera'da konuk edildik, daha sonra vapurla Asya kıyısına geçtik ve oradan kısmen tren, kısmen kara yolu ile Filistin topraklarına ulaştırıldık. O günden bu güne Türkiye topraklarında görmüş olduğum dostluk ve yardımseverlik hep aklımda.

Doğmuş olduğunuz Avusturya ve 1938 sonrası çocukluğunuzu geçirdiğiniz Macaristan'dan en kötü anılarınız nelerdir?

Ben 10 yaşındayken Naziler Avusturya'yı ilhak ettikten hemen sonra 14-15 yaşlarındaki *Hitler Gençliği* üyeleri tarafınca sokakta tartaklanmam ve ardından yerleştiğimiz Macaristan'da çok geçmeden aynı sıkıntıların başgöstermesi...

Avrupa'dan ayrılıp sığındığınız topraklarda, daha sonra ordusuna da katılmış ve bağımsızlık savaşına aktif olarak katıldığınız İsrail'den daha sonra niye yeniden Avusturya'ya döndünüz?!

Macaristan'dan çıkışımı, bu yolculuktan son dakika caymış olan bir çocuğun kimliğini üstlenerek yaptığım için, İsrail'de yıllarca sahte bir isimle yaşıyordum. Bir yandan bunu düzeltmek, yani Avusturya'da gerçek kimliği kazanmak, diğer yandan da 1950'lerde Avrupa'yı merak ettiğim için, askerlik dönemimi tamamladıktan sonra, bugünkü gençlerin de yaptığı gibi büyük bir yolculuğa çıkmak istedim – ve eski yurdumda takılıp kaldım işte...

Ancak gazeteciliğe o yıllarda hemen başlamadınız..?

Hayır, önce otelcilik okudum ve bu branşta Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde çalıştım. Basın ile haşır-neşir olmam ise, tersime giden bazı konuları irdelemek istediğim için 1979 yılında başladı – yani şimdi o konuda *otuz beşimi* devirmiş oluyorum!

Bir de çok okunan kitaplarınız oldu...

Gazeteciliği niye seçtiğimi anlattığım *Nicht immer ganz bequem* (Hiç de rahat durmaksızın) kitabım 1996 yılında; Dr. Theodor Much ile birlikte İsrail'deki laikdindar ikilemini irdeleyen *Bruderzwist im Hause Israel* (İsrail yurdunda kardeş çatışması) 1999'da ve özyaşam öyküm olan *Einmal Palästina und zurück* (Filistine gidiş-dönüş bileti) kitabımın ilk baskısı 2013'de, ikinci baskısı ise bu yıl yayımlandı.

Sizi genel olarak ırkçılığa, özel olarak da Yahudi düşmanlığına karşı savaşan bir aktivist olarak tanımlayabilir miyiz?

Aslında sadece bu konularla sınırlandırılmak istemem... 1982 ile 1995 yılları arasında Avusturya Yahudi Cemaati'nin yayın organı olan *Die Gemeinde*'nin editörüydüm. Ayrıca daha birçok konu hakkında yazdım. Daha bir kaç yıl öncesine kadar Avusturya'nın en saygın gazeteleri olan *Standard* ve *Die Presse*'de özellikle Orta Doğu ve uzmanı olduğum Macaristan siyaseti hakkında yorumlarım yayımlandı.

Peki, şu anda ırkçılık ve antisemitizm konusunda Avrupa'daki durumu nasıl özetleyebilirsiniz?

Daha geçenlerde, 20 ile 23 Şubat arasındaki hafta sonunu Paris'te geçirdim – ve tüm Yahudi kurumlarının önünde tepeden turnağa silahlı askerler ile karşılaştım... Bakınız, bu kıtanın bazı ülkelerinde dindaşlarımızın yaşamı sadece bu tür şartlar altında mümkün olacaksa, o zaman bir çok genç anne-baba çocuklarını böyle bir ortamda büyütmeyi isteyip istemeyeceklerini sorgulamaya başlayacaktır...

Bu durumun daha da kötüye gitmemesi için ne yapmalı sizce?

En başta, bu tür ölümcül bir ideoloji uğruna Avrupa'daki basın ve güvenlik mensuplarıyla, sivil Yahudi halkını fütursuzca öldürenleri marjinal çılgınlar olarak küçümsemeyip, onların gerçekten kimlerin tetikçileri olduklarını ortaya dökülmeli, aynı anda da nefret suçlarına, aşırı ırkçı söylemlere ve antisemitizme karşı etkin kanunlar çıkarılmalı...

Bundan neredeyse 17 yıl önce, Karl Pfeifer ile yapmış olduğum ilk söyleşim 22 Temmuz 1998 tarihli *Şalom* Gazetesinde 'Rahat duramayan bir kalemşör' başlığı ile yayımlandığında, onu orada şöyle tanımlamıştım: *Nazi soykırımını yadsıyanlara, bu dönem ile ilgili olarak saptırımcılığa (revizyonizme) kaçanlara, Neonazizme, Yahudi düşmanlığına ve oradan bugünlerde özellikle orta Avrupa'da hortlayan yabancı kıyımına karşı bayrak açmıştır. Bundan iki yıl önce, 'Nicht immer ganz bequem...' başlıklı yirmi yıllık yazılarını*

içeren kitabı çıktığında, Simon Wiesenthal bu yapıt hakkında 'gençlerimiz bu yazılardan, aile içinde pek konuşulmayan konuları öğrenebilirler' yorumunda bulunmuştu." Gerçekten de Pfeifer, 1970'lerin Avusturya Başbakanı Bruno Kreisky'nin, Yahudi olmasına karşın, gerek dindaşlarına gerekse İsrail devletine tepkilerini acımasızca eleştirmiş, aşırı sağ eğilimli olduğunu kendisi de gizlemeyen Avusturya'nın üçüncü büyük partisi FPÖ'nün genç başkanı Jörg Haider ile de 1993 yılında büyük yankılar uyandıran kışkırtıcı bir söyleşi

yayımlamıştır. Tüm bu yazıları, kitapları ve panel katılımlarıyla söyleşileri, kendisini belirli bir grup ırkçının hedef tahtası yapmış, ancak liberal düşünceli Avrupa aydın çevreleri tarafınca alkışlanan bir sözcü düzeyine çıkarmıştır. İşte, ya *nefret edilen* ya da takdirle *alkışlanan* bu yılmayan kalemşör ve aktivist dostumuzu, Avusturya Dışleri Bakanlığı'na bağlı İstanbul'daki Kültür Ofisi'nin de katkılarıyla Yom haShoah anma törenlerinde Aşkenaz Sinagogu'nda bizzat dinleyebilirsiniz... ■

HOLOKOST'U ANMA KONSERİ

“Uykudan Önce” DÖRT BESTECİ - ÜÇ YAŞAM ÖYKÜSÜ

PAVEL HAAS, GIDEON KLEIN, VIKTOR ULLMANN, ZIKMUND SCHUL
TEREZİN TOPLAMA KAMPI'NDA BESTELEDİKLERİ PİYANO VE KORO ESERLERİ,
VIDEO RÖPORTAJLARLA ÜÇ YAŞAM ÖYKÜSÜ

RENAN KOEN
Piyano

Konuşmacı
DR. GOTTFRIED WAGNER
Müzik Tarihçisi, Yazar, Multimedia Yönetmeni

NÂZİM HİKMET AKADEMİ KOROSU
Şef: Erdem Nusret Karakaş
Burak Kul, bariton solo
Renan Koen, soprano solo

13 Nisan 2015 Pazartesi 20.30
Zorlu Performans Sanatları Merkezi Drama Sahnesi

biletix
ticketmaster Türkiye

ANADOLU KÜLTÜR

Şişli Belediyesi

Kurtuluş ve Özgürlük Bayramı Pesah

Tora'da belirtilen ayların başı Nisan'da gerçekleşen Pesah'ta, Tanrı'nın İsrailoğulları'nı Kendi özgür Halkı yapmak ve Tora'yı vermek üzere Mısır'daki Esaret'ten kurtarması kutlanır. Bu yıl 3 Nisan Cuma akşamı başlayan ve sekiz gün süren Pesah bayramı, takvimdeki diğer bayramlara kıyasla, Yahudilerin büyük çoğunluğunun, kurallarına en çok riayet ettiği ve özenle kutladığı bir bayramdır.

Pesah Kurbanı Bayramı -*Hag APesah*; Matsa Bayamı -*Hag Amatzot*; Kurtuluş ve Özgürlük Bayramı -*Hag AHeirut*; Bahar Bayramı -*Hag AAviv* ve Kurtuluşumuzun Zamanı -*Zeman Herutenu* gibi farklı isimlerle anılan Pesah, esaretten kurtuluşa, aslında hep aynı amaca giden parçalar bütünüdür. Burada nihai amaç, maneviyatı yüksek, kutsal bir halk yaratılmasıdır. Ağır esaret yıllarının ıstırabından sonra, özgürlüğün ve insan hayatının değerini daha da iyi takdir edebilen bu halka, bir yaşam

kılavuzu olarak Tora'nın verilmesiyle, insan hayatı da yeni bir boyut kazanır. İnsan artık, sadece bir *Homo sapiens* - akıllı bir hayvan olmak yerine, yaşamın her anına, fiziksel dünyaya anlam katabilen, maneviyata sahip bir varlık haline gelir.

Böylelikle Yahudi halkı; Tora'da Tanrı'nın isteği olarak belirtilen ve Tanrı ile bağ kurmasına yarayan davranış şekilleri ile, fiziksel dünyayı Tanrı'nın Varlığı için kutsal bir mabede dönüştürmeye çalışır. Bunu da mitsvalarla; faydalanan her şeyin Tanrı'nın bir hediyesi olduğunu idrak ederek takdir ve şükran dualarıyla; merhametli, mütevazı, iyiliksever davranışlarla, maddi

dünyaya maneviyat katarak yapar. Yahudilerin Tanrı tarafından Mısır'daki esaretten kurtarılıp özgür bir halk olmalarının kutlandığı Pesah bayramı, sembol ve ritüeller bakımından çok zengin bir bayramdır. Pesah'ın simgesi olan ve mayalanmamış hamurdan yapılan ktır, ince, yassı Pesah 'ekmeği' *Matsa*, İsrailoğulları'nın Mısır'dan, hazırladıkları ekmek hamurlarının mayalanmasını bile bekleyemeden acele içinde çıkışlarını simgeler. Bu olayın anısına Pesah boyunca mayalı hiçbir yiyecek yenilmez ve bu da, bayramda en fazla özen gösterilen husustur. Beş tahıl; buğday, arpa, yulaf, çavdar, darı veya bu tahıllardan üretilen un ve benzeri maddeler su ile

temas edip 18 dakikadan daha uzun bir süre yoğrulmadan bekletilir ve fırına verilmezse kabırır; Pesah süresince yemeye uygunsuz hale gelir - *hamets* olur. Pesah boyunca, aynı zamanda insanların içindeki kibiri, ölçsüz hırsı, aşırı tutkuyu, bencilliği, kıskançlığı, putperestliği, kötü dürtüyü simgeleyen *hamets*'in en ufak bir kırıntısına bile tolerans yoktur. Bu yüzden Pesah süresince *hamets* yiyecekler yenilmez; evlerde, işyerlerinde, arabalarda, bile bulundurulmaz; bunlardan fayda sağlanmaz. Pesah boyunca sadece Pesah'ta yenilmesi uygun olan - *Kaşer LePesah* ürünler tüketilir. Bu ürünler, *kaşer* marketlerden rahatlıkla temin edilir. Diaspora Yahudileri, Pesah'ın ilk iki akşamı, İsrail'de yaşayanlar ise sadece ilk gece *Seder* yaparlar. *Seder* sözcüğü, 'düzen' anlamına gelir ve gecenin düzenini ifade eder. Pesah *Seder*'inde mumlar, simgesel yiyeceklerin bulunduğu özel *Seder* tabağı, Mısır'dan Çıkış'ın

anlatıldığı *Agada* - Anlatı Kitabı ve şarap bulunur.

Mumlar, bayram onuruna, bayramı eve getirmek, ışığını evde hissetmek için özel bir dua eşliğinde gün batmadan yakılır. *Seder* tabağındaki *Matsa*, atalarımızın Mısır'dan çıkarken mayalanmasını bekleyemedikleri hamuru; *kereviz yapraklarının* batırıldığı *tuzlu su* veya *sirke*, Mısır'da Yahudiler'in esir oldukları yıllarda döktükleri ter ve gözyaşlarını; *marul*, Mısır'da çektikleri acıları; ezilmiş elma, kuru üzüm, tarçın, hurma ve kımız şaraptan oluşan *haroset*, Mısır'da hazırladıkları inşaat harcını; *kuzu kolu*, Bet Amikdas'ta sunulan kuzuyu; haşlanmış *katı yumurta*, bayram korbanı'nı ve yaşam döngüsünü simgeler. Pesah'ı anlatan *Agada* kitabı, Tanrı'nın Tora'daki "*Veigadta levinha...* anlatacağsın" sözü gereğince adlandırılmıştır. *Agada* kitabı okunurken yapılan ritüellerle, kişi adeta kendisi Mısır'dan çıkmış hissini yaşar ve yaşatır. Olaylar, özellik-

le çocukların merakını cezbedecek, soru sormaya heveslendirecek şekilde, onların anlayabileceği biçimde dile getirilir. *Seder*'de son olarak kırmızı *Kaşer LePesah* şarap kullanılır. Şarap, neşe ve sevinci; kırmızı ise "kan"ı simgeler. Kan, atalarımızın esaret günlerinde nasıl eziyet çekip kanadıklarını ifade eder. Kan, aynı zamanda özgürlük kanını da simgeler. Mısır'dan Çıkış'tan önceki akşam atalarımızın kuzu kesip, kanını evlerinin kapısına sürmelerini, Tanrı'nın da Mısırlıların başına gelen son felakette o evlerin üzerinden atlamasını, *pass over* yapmasını simgeler.

Pesah *Sederi*, Yahudilikteki düzen ve doğaçlamanın nasıl iç içe yaşandığının çok güzel bir örneğidir. Dünyanın farklı ülkelerindeki bütün Yahudiler, aynı gece, aynı hikâyeyi, aynı kelimelerle anlatsa da, her aile bu hikâyeye kendine has bir aroma, özel bir tat ekler. Kurallar aynı, fakat olayları yorumlamalar, açıklamalar ve bugünkü hayata dair yapılan çıkarımlar, anlamlandırmalar farklıdır. İşte bu şekilde bin yıllardır anlatılan aynı hikâye her daim genç, yeni ve ilginç kalmaktadır.

Pesah ve Mısır'dan Çıkış'ın, sadece binlerce yıl öncesinde yaşanmış ve bitmiş bir olaylar zinciri olduğunu düşünmek, bu tarihi gerçeğin önemine ve bütün bu yaşanmışlıklara ciddi haksızlık olur. Mısır, -İbranicesi *Mitsrayim*- kısıtlılık, sınırlılık, tıkanmışlık anlamına gelir. Bu da günlük hayatımızda bizi tutsak eden, kendi kendimize veya başkalarının bize koymuş olduğu, ilerlememizi ve ruhsal gelişimimizi engelleyici kısıtlamaları simgeler. Binlerce yıl önce bizleri esir eden firavunun yerini günümüzde ego, hırs, iş, para, takdir ve övgü arayışı gibi ve üzerine herkesin daha da ekleyebileceği yeni firavunlar almıştır. Pesah zamanı evlerimizi *hamets*'ten temizlerken, aynı zamanda ruhumuzu da olumsuz özelliklerden arındırmaya niyet ederiz. Pesah akşamı *Seder* sırasında atalarımızın Mısır esaretleri hikâyesini anlatıp dinlerken, kendi esaretlerimizin de farkına varmaya çalışır, bunlardan kurtulabilmek için çabalamayı aklımıza koyar, aynen Mısır'da olduğu gibi Tanrı'nın bizi günümüzdeki Mısır'dan ve günümüzdeki firavunlardan da kurtarıp, sadece O'na hizmet edebilmemiz için özgürlüğe kavuşturması için dua ederiz. ■

Kişiliğiyle
olduğu
kadar,
adıyla da
dikkat çeken

AŞKIM KAPİŞMAK

“Sen de açabildiysen gözlerini bu sabaha, ikimize de bir fırsat verildi. Ve sen de uyandıysan benim gibi, her yeri sağlam ikimize de bir güç verildi. Hadi, yaşama sarılma, teşekkür etme ve gönül alma zamanı!” Bu güzel sözler, Davranış Bilimleri Uzmanı ve Yazar Aşkim Kapışmak’a ait. Küçük Mutluluklar Kitabı’ndan seçmiş olduğum kısacık bir cümle... Kurallara bağlı kalmadan, öğüt veriyor, bunu yaparken insanın kendine ait doğrusunu bulmasına da yardımcı oluyor. Bu kadar olumlu düşüncelere sahip, bu kadar motive edici önerilerde bulunan biriyle kim tanışmak istemez? diye düşündüm ve siz sevgili okuyucularımızla paylaşabilmek için, Aşkim Kapışmak ile son derece samimi, içten ve dostça bir söyleşi yaptım.

İsminizle başlamak istiyorum! İnsanlar ilk duyduklarında nasıl bir tepki veriyorlar?

İsmimi zaten ya kitap adı zannediyorlar ya da oyun adı (*güllişmeler*). Gerçek bir isim olduğuna inanmıyorlar. Gerçi artık insanlar epeyce aşına oldu, ama hâlâ çoğunluk bunu sahne adı olarak aldığını ya da ünlü olmak için seçtiğini, sonradan değiştirdiğini sanıyorlar. Aslında dışarıdan bakınca, onlara hak vermemek mümkün değil. Bundan 4-5 sene önce, kitaplarım çıkmaya başladığında, seminer duyuruları olduğunda, insanlar afişlerdeki isme bakıp, “*Aşkim Kapışmak oyununa gidiyoruz,*” diyorlardı. Ya da kitap alacakları zaman, “*Aşkim Kapışmak var mı?*” diye soruyorlardı.

Arkasında bir hikâyesi var mı bu ismin?

Tabii, rahmetli anneannem bana Aşkim ismini koymuş. 1979 doğumluyum, 1978’de dedem vefat etmiş – anneannem de ona “Aşkim” dermiş. Ben doğduğumda, sima olarak beni dedeme çok benzetmiş. Dedemin ismi Sadullah, ama o Aşkim olsun demiş. Soyadımız da aslında Kapışmak değil, Kapışmaz normalde, ama

nüfus memurunun şerrine uğramışız (*güllişmeler*). Babamın nüfusuna z yerine k olarak geçmiş. Mesela birkaç amcamın nüfusunda Kapışmaz diye yazar. Bizimki Kapışmak olarak kaldı.

Bildiğim kadarıyla psikolog ya da psikiyatrist değilsiniz. “Davranış Bilimleri ve İletişim Uzmanı” nedir?

Esasen Davranış Bilimleri bölümünden mezun olan biri için en uygun alan, şirketlerde danışmanlık ve coaching’dir. Tabii yüksek lisans eğitiminden sonra terapi konusunda uzmanlaştığı takdirde psikoterapi de yapabilir. Bense, insan davranışları konusuna yoğunlaşmayı tercih ettim. Yani beden dili, hareketleri, tavırları... Yıllarca, kendimce yaptığım analizler hep bu konu üzerineydi. Mezun olduktan sonra, bu alanda neler yapabileceğimi düşünmeye başladım çünkü yaptıklarım yetmemeye başladı. Önce kişisel gelişim eğitimleri almaya başladım, ardından sahneye ilgim olduğu için konservatuara girdim. Klasik uzmanlar gibi, kravat takıp ciddi ciddi oturup konuşmak bana göre değildi. Bunu yapabilenlere saygım sonsuz, ama ben yapamadım.

FOTOĞRAFLAR: TERİ ERBEŞ

Konservatuarın bu konuda büyük faydası olmuştur tabii...

Zaten Müjdat Gezen ile tanışır tanışmaz, ona: "Psikolojiyi, insan ilişkilerini sahnede eğlenceli bir şekilde anlatabilir miyim?" diye sormuştum. Bir buçuk sene kadar onun ekibi ile eğitim aldım. Ve sanıyorum, isminin duyulması hem adımın dikkat çekici oluşuyla, hem de farklı tarzımla oldu. İnsan psikolojisi, beden dili, ilişkiler, mutluluk, başarı, takım çalışması, liderlik, hedef gibi başlıkları sahnelemeye başladım.

Bütün insanların davranışlarını mı analiz ediyorsunuz yani?

Aslında ben herkesin yaptığı şeyi yapıyorum. Bunun için uzman olmaya gerek yok. Bu dünyada yaşarken, korunma ihtiyacımızdan dolayı, karşımızdakinin beden dilini, davranışlarını, mimiklerini zaten analiz ediyoruz. İnsan doğasında, tehditten kaçmaya (bana zarar verir mi, yalan söyler mi, arkamdan konuşur mu vs.) dayalı analizlerle yaşamak var. İlkel beyin zaten tüm bunları analiz ediyor. Ben bunu biraz daha bilinçli bir şekilde yapmaya çalışıyorum ve gösterilerimde, seminerlerimde de bunu anlatmaya çalışıyorum.

İki sene boyunca 'Beden Dili Uzmanlığı' okumuşsunuz, Sizce beden dili iletişiminizin yüzde kaçını oluşturuyor?

Yüzde doksananı diyebilirim... Hatta daha üstünde bile olabilir. Bir insan profesyonel anlamda çok şey bilmiyorsa, beden dilini kontrol edemez ve tüm duygularını belli edebilir. Eğer beden dili konusunda bilginiz varsa, hareketlerinizle biraz oynayabilir, daha dikkatli davranabilir, kendinize hâkim olabilirsiniz. Ama ne kadar 'poker face' olursanız olun, yine de akışın içinde tüm duygularınız mimiklerinizden yansır. 'Mikro' yüzümüz, 'makro' bedenimiz olarak düşünün... ve bu bileşim asla yalan söyleyemez! FBI'da, istihbaratta ve özellikle Rusya emniyeti-

tinde fizyonomi uzmanlarından büyük yardım alıyorlar.

Bizde de var mı, böyle bir sistem?

Olmaz olur mu? Ben de emniyet müdürlüklerinde beden dili ile ilgili çalışmalar yaptım. Şu an cezaevlerinde de çalışmalarım var.

Kurumsal ortamda nasıl yararlanılıyor beden dilinden?

Beden dili deyince, sadece yalan gelmemeli insanın aklına. Müşteri memnuniyeti, samimiyet, göz teması... Tüm bunlar satışı etkileyen faktörler. Biz bunu anlatmaya başladığımızdan beri, şirketler bunun önemini daha iyi kavramaya başladılar. Bence kelimeler, bedenden daha iyi yalan söyler. Daha çıkarıcı, daha egoist, daha samimiysizdirler. Ama beden dilinin yalan söylemesi elde değil.

İlişki konusuna gelelim, nedense ilişki deyince insanın aklına önce aşk geliyor, bir adım sonrasında da 'aldatma'... Öyle mi gerçekten?

"Bu dünyada yaşarken. korunma ihtiyacımızdan dolayı. karşıımızdakinin beden dilini. davranışlarını. mimiklerini zaten analiz ediyoruz."

Burada ilişkiden mi, yoksa çelişki-den mi söz ediyoruz, onu değerlendirmemiz lazım. Eğer sevdiğin şeyle, nesneyle ilgiliyen ve onu seviyorsan, bu bir ilişkidir. Ama o nesneyi sadece seviyorsan ve onunla ilgili değilsen, bu bir çelişkidir. Her ilişki dendiğinde, aklımıza aşkın, ilişkinin gelmemesi gerekir. Biz mesela, şu anda sizinle bir ilişki kurmuş durumdayız. Belli bir diyalog, bir iletişim içindeyiz. Aldatma kısmı her insana mahsus bir şey değil. Samimiysiz, sadakat duygusu gelişmemiş, ilkel duyguları ile hareket eden, daha narsist, daha bencil insanlara özgü bir davranış. Bunlar sadece aşk konusunda değil, hayatın her yönünde 'önce ben' demeye meyilliler. Ben şuna inanıyorum, iş hayatında, ikili her türlü ilişkide samimiysizlik de aldatmadır. Konu aşk olunca tek farkı, arada cinsel ilişkinin olması.

Yani insan her türlü ilişkide aldatan ve aldatılan bir varlık?

Aslında öyle. Ama iş aşka gelince daha çok acı veriyor. Öbür türlü-sünde, "aman, insanoğlu böyledir zaten" deyip geçebiliyorsun. Yani işin içine cinsellik girince, aldatma daha başka bir şablona bürünüyor. İnsanlara vermek istediğim mesaj şu: samimiysiz ilişkilerin içinde sürekli hem aldatıyor, hem aldatılıyorsunuz! Cinsellikten dolayı bu kadar acı çekiyorsak eğer, bunun altında da sadece bizim narsizmimiz yatıyor.

İnsan bir ilişki içinde olduğunda aldatmanın izlerini göremiyor sanırım...

Maalesef objektif bakamıyor, oysa aldatmanın izleri ortadadır. Olay başına geldikten sonra, insan önce acıyı çeker ve izleri sonradan fark eder. İnsanlar kendilerini duygularına kaptırdıklarında karşılarındaki kişiyi idealize ediyorlar. Kendi hayalinde ideal bir zan yaratıyor ve onu seviyorlar. Aslında biz gerçeğin

kendisini sevmiyoruz, hayalimizde kurduğumuz o imajı seviyoruz. Düşünün ki birine âşıksınız, ama onu günde sadece bir saat görüyorsunuz; 23 saat beyninizde kurduğunuz o kişiyle ilişki halindesiniz. Tehlikeli olan kısım, bu ilişkiyi analiz etme aşamasında ortaya çıkıyor ve bu hayatta kendinle ne kadar ilgiliyen, karşı tarafı analiz etmen de o kadar zorlaşıyor.

Kadınlar erkeklerden daha fazla aldatır demişsiniz. Neye dayanarak?

Bunu bir röportaj sırasında söylemiştim, onlar da tabiri yerindeyse "cimbızla çekip önüme koydular". Ben aldatmanın bir bozukluk olduğuna inanıyorum ve 'düzeltiyorum' en çok aldatanın erkek olduğunu düşünüyorum! Çünkü aldatmada daha hormonal, daha güdüsel bir yön var. Aldatan kadın için duygu-

A man and a woman are sitting together, smiling at the camera. The man is on the left, wearing a black polo shirt, and the woman is on the right, wearing a black cardigan over a white t-shirt. They are positioned in front of a large window with vertical blinds. The woman is wearing a long necklace with a large, ornate pendant. The man has a beard and is looking towards the camera. The woman is looking towards the camera and smiling.

*"Sağlıklı bir ilişkinin
olmazsa olmaz '5S' kuralı
var: Sevgi. Saygı. Sorumluluk.
Sadakat ve Sabır."*

AŞKIM KAPIŞMAK

1979 yılında İstanbul'da doğdu. On iki yaşındayken Arif Sağ Müzik Evi'nde konservatuvar eğitimi aldı. Liseden sonra Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'na girdi.

Marmara Üniversitesi'ndeki eğitiminin ardından Amerikan Üniversitesi Newport'ta Davranış Bilimleri- Psikoloji lisansını tamamladı. Davranış Bilimleri okurken, zihinsel engelli ve kimsesiz çocuklarla gönüllü çalışmaya başladı. Maltepe Cezaevinde çocuk ve gençlere motivasyon günleri düzenledi. Mezun olduğu Marmara Üniversitesi'nde öğrencilere Etkili İletişim Becerileri dersleri verdi, bu sırada birçok üniversiteden de konuşmacı olarak davet aldı. Bu seminerlere devam ederken Final Dergisi Dershaneleri'nde sınava girecek öğrencilere dört yıl danışmanlık yaptı.

İki yıl boyunca Beden Dili Uzmanlığı ve İletişim Becerileri eğitimi de alan Kapişmak, Türkiye genelinde seminerler vermeye başladı. Türk Max' ta 'Buyurun Paylaşalım' adlı programı hazırlayıp sundu (2011-2012). İnterStar da Ayşe ile Alişan adlı TV programında iletişim köşesini hazırladı ve sundu (2012). Show TV'de Simge Fıstıkoğlu ile Yeni Bir Gün adlı TV programın iletişim bölümünü hazırladı ve sundu (2013). HSYK Danıştay ve Yargıtay Tetkik Hâkimlerine Aile İçi İlişkiler eğitimleri verdi (2013). Sahnede daha etkili olmak isteyen Aşkim Kapişmak, MSM'nde iletişim, beden dili, diksiyon, oyunculuk ve sahne sanatları dersleri olarak üniversitede edindiği bilgileri tek kişilik gösteri şeklinde sahneye koymaya başladı.

Aşkim Kapişmak, şu an üniversiteler, belediyeler, özel şirketlerde gösteri ve seminerler düzenliyor. Bununla birlikte bireysel ve kurumsal danışmanlık eğitimleri de veriyor. Uzmanımız kendi adını taşıyan danışmanlık merkezinde bireysel olarak; aile içi çatışma ve ilişki problemi yaşayan kişilere, şirket çalışanları ve yöneticilere, kurumsal olarak; küçük ve büyük ölçekli işletmelere danışmanlık hizmeti vermektedir.

Etkili iletişim, pozitif yaşam, başarı ve hedef üzerine seminerler düzenlemektedir. Hafta içi her sabah Show TV'de Yeni Bir Gün programını sundu (2014). Halen BKM Mutfak Sahnesi'nde ayda bir defa ilişkiler Komedi'si adlı stand up gösterisini yapmaktadır. 3 Eğitim 3 Sertifika programı ile yurtiçi ve yurtdışında seminerler vermektedir.

lar önemli, duygu olmadan ilişkiye girmesi çok zor – tabii istisnalar olabilir. Ama erkekte ne aldatma, ne de cinsel ilişki için duygu gerekmiyor. Yaradılıştan kaynaklanan bir farklılık bu. Kadın bu konuda çok düşünüyor, kafa yoruyor; erkeğe yapıp unutup, hatta bunu aldatma olarak bile nitelendirmiyor.

Nedir sizce uzun ve sağlıklı bir ilişkinin sırrı?

Ne kadar doğru sordunuz; aslında bu sorunun cevabı, kendi içinde saklı. Öncelikle bireylerin sağlıklı olmaları ve uzun bir süre kendi hayatlarında, ruhsal açıdan sağlıklı olmayı başarabilmiş olmaları gerekiyor. İki insanın birbirini sevmesi, bir ilişkiyi sağlıklı ve mutlu kılmaz. Partnerlerin kim olduklarına, stresle nasıl mücadele ettiklerine, iletişim dillerinin ne boyutta olduğuna bakmaları gerekiyor. Geçmişimden ne getiriyorum, beklentim ne, bu ilişkiye ne katabilirim? Sorulması gereken sorular bunlar. Oysa biz bir

rek beyazı oluşturma gibi... Zaten iki temel dürtü ile doğmadık mı hepimiz? Sevgi ve Korku. Hayatımız bu ikisinin bir uzaklaşıp bir yakınlama ile geçiyor.

Salt sevgi insan öldürür dediniz, biraz açar mısınız?

Kara sevda dediğimiz şeyden bahsediyorum. Sevgisinden karısını öldürenler mesela. Bu kesinlikle yalan, kimse sevgisi için, aşkı için öldürmez, kendi egosu için öldürür. Oysa ilişki sırf sevgiye değil de '5S' e dayansa, iki tarafın da karşılıklı bir mesafesi olur. Kimse diğerinin özgürlüğüne, alanına girmez. Salt sevgi, yani aşk dedikleri şeyde kendini sevmeye ağır basar. Başkası üzerinden kendimi seviyorum ya da 'ondaki beni' seviyorum şeklinde düşüncelere kapılırsınız. Esas tehlike de bu aslında. İnsan bu duygu analizini yapması için uzmana filan gitmesine gerek yok. Haftada bir iki gün, oturup yarım saatini kendine ayırsa, duygularını

takım çalışması, liderlik, özgüven – uzmanlarımız var. Ben daha çok iletişim, motivasyon ve beden dili eğitimleri veriyorum şirketlerde. Bayi toplantıları ve dernek çalışmalarına katılıyoruz; ayrıca çok vaktim olmasa da haftada bir de, çiftler ve bireylerle bire bir çalışmalar yapıyorum. Burada da hedef belirleme, stresle mücadele, depresyon tedavileri, çift terapilerine yoğunlaşıyoruz. Benim dışımda, asıl lisans alanları psikoterapi olan arkadaşlarım da var ekte, onlar da aile çalışmaları ve çocuk terapileri gibi konularla ilgileniyorlar.

Bu arada kitaplar yazıyor ve seminerler düzenliyorsunuz.

Son bir yıldır '3 Eğitim 3 Sertifika' adı altında bir seminer turnesi düzenliyoruz. 50 ili kapsayan bir turne. Kitaplarımızla oraya gidip, önce söyleşimizi tamamlıyoruz, ardından da bir imza günü organize ediyoruz. Ben sanırım kendimi, sahnedeyken, seyirci ile interaktif bir ortam

"Bence kelimeler, bedenden daha iyi yalan söyler. Daha çıkarıcı, daha egoist, daha samimiyetsizdirler. Ama beden dilinin yalan söylemesi elde değil."

ilişkiye girdiğimizde, partnerim ya da bu ilişki bana ne katacak beklentisine giriyoruz. Ben ideal miyim diye düşünmeden, partnerim benim 'idealim' olsun istiyoruz. Hiçbirimiz dört dörtlük değiliz tabii, ama zayıf yanlarımızı bilmeli ve geliştirmeliyiz. Sağlıklı bir ilişkinin olmazsa olmaz '5S' kuralı var: Sevgi, Saygı, Sorumluluk, Sadakat ve Sabır.

Bu sadece aşıkta değil, bütün ilişkiler için geçerli değil mi zaten?

Kesinlikle! Annenizi, köpeğinizi, hatta Yaradan'ı severken de aynı kurallar geçerli. Kendinizi ve ilişkinizi '5S' testinden geçirin. Ancak o zaman gerçekten sağlıklı bir ilişki yaşayıp yaşamadığınızı anlayabilirsiniz. Maalesef sevgi ile her şeyi halledebileceğimize inanan bir toplumun bireyleriyiz, ancak diğer dördü olmadan, sevgi tek başına bir ilişkiyi ayakta tutmaya yetmiyor. Aksine salt sevgi insan öldürür. Sevgi içinde, şefkat gibi, merhamet gibi bir sürü alt duygu da barındırır. Birçok duygunun bileşimidir sevgi, tıpkı bütün renklerin bir araya gele-

bir köşeye yazsa, onları nasıl kanallandırdığını incelese, çözülmeyecek hiçbir sorun yoktur.

İş koşuşturması içinde buna vakit bulamıyoruz – en büyük mazaretimiz bu...

Maalesef getto yaşamlar içinde, elimize "Simyacı" ya da "Ferrari'sini Satan Bilge" kitaplarını alıp, elimize enerji gönderen bir toplum olduk (gülüşmeler). Oturduğumuz yerden, Simyacı'yı okuyup, "Vay adama bak nerelere göç etmiş!" diyoruz. Çık evinden sen de gez, ama bunu da yapmaya gönlümüz yok... tembeliz çünkü. Okumak insana ancak farkındalık getirir, aydınlanmak ise yaşayarak olan bir şey; bütünlüğüyle hissedebilmen gerekiyor. Yani bu kadar da sığ ve samimiyetsiz kendimize karşı.

Kendi adınızı taşıyan bir 'Eğitim ve Danışmanlık Merkezi'niz var. Neler öğretiliyor burada?

Ağırlıklı olarak burada kurumsal eğitimler veriyoruz. Elbette ki bunu ben tek başıma yapmıyorum, koca bir ekip var arkamda. Her alanda –

içinde daha iyi ifade edebiliyorum. Zaten terapiyi kısıtlama sebebim de o: birincisi vaktim yok, ikincisi de uzmanlaşmak istediğim alan o değil. Elbette ki terapiden besleniyorum, çünkü neticede insan sürekli değişen bir varlık ve etrafımda olup bitenlere bihaber kalmak istemiyorum.

Bir de stand-up gösteriniz var, ondan da biraz söz eder misiniz?

12 yaşındayken Arif Sağ müzik evine gitmiştim, o zaman en büyük hayalim saz çalmak, şarkı söylemekti. Hani pek çok insanın geçmişinde olduğu gibi... Yuvarlak fırça ile ayna karşısında bağıra bağıra şarkılar söylemek (gülüşmeler). Okuldayken de sürekli piyeslerde rol almaya çalışırdım. Konservatuara bir sene devam ettikten sonra bazı ailevi sorunlar yüzünden ara vermek zorunda kaldım. Sonradan 18-19 yaşlarında sanatçıların arkasında vokal yapmaya başladım – para kazanmak için. Ama benim derdim daha interaktif olabilmektir, fırsat buldukça insanları

etrafıma toplar, bir şeyler anlatırdım. Bu hayalim asla bitmedi, hatta tiyatro eğitimim de buradan çıktı. Zaman içinde BKM Mutfak ile tanıştım. Teklif onlardan geldi aslında; benden ilişkilerle, hayatla ilgili bir komedi

batmak-çıkma vs. senin iradenle ve alttan gelen kültürünle gelişen hikâyen aslında. Bazen başkalarının hayatında oyuncu oluyorsun, bazen de başkaları senin hayatında... Ama aslında tek yaptığımız sonu olan bir

tabii, ama irade de benim kararlarım, benim seçimlerim. Diğer yandan ben bir yere kadar faal bir rol oynayabiliyim, gerçek terapi de bu zaten. Aksi halde narsist bir tanrıya dönüşürsün. Bir düşünün: bu dünyadaki bütün

insanlar, Tanrı'nın yaratıklarının bir kopyasını yapmaktan öteye gidebilmişler mi? En büyük ressam da doğayı resimleyebildi, en iyi modacı

da bir silueti giydirdi, en iyi aşçı da var olanları pişirdi. Bizler de sürekli Adem ile Havva'nın kopyalarını doğuruyoruz.

İnanılmaz bir koşuşturma içindesiniz, boş zamanınız kalıyor mu hiç?

Ne kadar haklısınız! Bu soruyu sizin gibi dostlar sordukça, bir tokat yemiş gibi aklım başıma geliyor. Benim inancım şu oldu hep: Evde mutlu olmayan, elde mutlu olamaz! Evde kiminle yaşıyorsan artık, eşin olur, arkadaşın olur, kedin olur, hiç fark etmez... Beni mutlu eden şey ailemle, sevdiklerimle daha çok vakit geçirebilmek ve o yüzden de fırsat buldukça, nerede olursam olayım, iki seyahat arasında bir iki saat bile olsa onların yanına gidip, kucaklaşıp huzur bulmayı seviyorum. Benim için kendime ayırdığım zaman demek, sevdiklerimle bir arada olmak demek. Benim terapim de bu. ■

"İnsanlara vermek istediğim mesaj şu: samimiyetsiz ilişkilerin içinde sürekli hem aldatıyor. hem aldatılıyorsunuz!"

yapmamı istediler. Bundan 2,5 sene önceydi, bir deneyelim dedik, tek kişilik bir stand-up olarak başladık ve çok tuttu, çok beğenildi. Sonradan bu stand-up becerimi şirket eğitimlerimde de kullanmaya başladım. Yaşayarak anlatmak çok farklı bir duygu, bu yüzden stand-up'ın hayatımın her döneminde yer almasını isterim.

Korkunç bir klişe olacak ama hayat gerçekten bir sahne oyunundan farksız mı?

Hiçbir farkı yok. Hayatta da tıpkı sahnede olduğu gibi, yönetmenlik ve oyunculuk diye bir şey var. Gerçek hayatta doğum ve ölüm kararlarını veremiyorsun. Bir hikâyeyle dünyaya geliyorsun. Doğduğun aile ve kültür senin senaryonun başlıkları. Sonra bu senaryonun içinde, ölünceye kadar kendi kişiliğini bulup, tavır sergilemek, olayları çözmek, kararlar almak, ilişkiler kurmak

sahnede sonsuzluğu oynamaya çalışmak. Yaşlanmak istemiyoruz, mutsuz olmak istemiyoruz, eksik kalmak istemiyoruz, ama sahne sonlu. Asıl hayattaki travma da sonsuzluğu, sonlu bir yerde oynamaya çalışmak. Bu da sıkışmışlık hissi getiriyor insana. Geçmişini biliyorsun, şu an da ne yaptığının az çok farkındasındır, ama yarının ne getireceği bir muammadır. Biraz sonra biteceğini bilmek de anksiyeteye neden olan esas unsur.

Nasıl başatabiliriz bu anksiyeteyi?

Dini her ne olursa olsun hiç fark etmez, Hristiyan, Müslüman, Yahudi... Herkes kendi dininde bir teslimiyete gitme çabası içinde değil mi zaten? Kendini, kendinden daha büyük bir gücün ellerine bırakarak mümkün ancak. Bunun için de özel bir mekâna gitmeniz gerekmiyor. Bu insana bir kabullenme duygusu veriyor ve neticede bu bir oyun diye düşünmeye başlıyorsun. Kader var

Hag Sameah

Pesah Bayramınız Kutlu Olsun

KÜLTÜR

Suzan Nana TARABLUS

Arap - İsraili Ahmedî entelektüeli **ABDULLAH** **ODEH**

“Kâmil olma yolunda verilen uğraştır, cihat...

İnsanın kendiyle (egosuyla...) verdiği savaşımdır, cihat!

İnsanın mükemmeliyet arayışında, tekâmül yolunda verdiği çabadır, cihat!

Cihat, şiddet ile olmaz.”*

İTHAF

***Bu yazımın tüm satırlarını savaşız günlere adıyorum. Dünya ikliminin sadece barışı teneffüs edeceği günlere... Çünkü:**
“Barış geçici bir menfaat değil, kalıcı bir amaçtır. Savaş gibi tek taraflı olamaz, umut gibi çok taraflı olmalıdır.”

Bu sözlerin sahibi 13 Kasım 2007’de, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde Ankara Forumu kapsamında bir konuşma gerçekleştiren İsrail Devlet Başkanı Şimon Peres...

O tarihte, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Filistin Yönetimi Ulusal Lideri Mahmud Abbas ve Peres barış için bir araya gelerek bir mutabakat imzalamışlardı. Peres, TBMM’de söz alan ilk İsrail Devlet Başkanı olmuştu.

Peygamberlerin ata babası İbrahim'in tüm geleneklerinin filizlenip yeşerdiği bir topraktayım. Bütün mezhepleriyle üç semavî dinin binlerce yıldır sahne aldığı...

Kutsal Kitaplarda adı geçen... Kadim bir toprak!

İbraniler... Romalılar... Araplar... Haçlılar...

Sonralarında Osmanlılar şehri yönetmiş. Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın kenti tekrar ele geçirmesi öncesinde kent 1799'da Napolyon Bonapart tarafından da işgal edilmiş...

Burası Hayfa!

Tepeleriyle, yokuşlarıyla, an-be-an ciğerleri dolduran kokusuyla denizinin... Bir İstanbulluya en çok kendi şehriyi duyumsatan, Hayfa!

Orada da yaşar ailemin bir kanadı.

Birbirimizi özletmeye-

ye çalışarak ilerlerken

takvim yapraklarının

arasında... Geçtiğimiz

günlerde Hayfa'da

– farklı bir ziyaret

oldu nasibim.

Yer: Dalyat

Ha-Carmel civarları.

Yine Kutsal

Kitaplarda adı geçen

Karmel Dağı'ndayız.

Bu dağda İbrahim gibi

üç semavî dinde kutsiyet

taşıyan İlyas ^[1] (Eliyahu veya

Elijah) Peygamber'in de mağarası...

Filistinli/Arap-İsrail vatandaşı bir

Ahmedî ile, Abdullah Odeh ile görüş-

mek üzere yoldayız...

Kababir'deyiz...

Müthiş bir manzara!

Denizden başlayıp gerilere, içlere gidildikçe irtifa kazanan Karmel Dağları tepeliklerinin yokuşlarında...

Elinizi uzatsanız âdeta Akdeniz'in yanağından bir fiske... İslanacaksınız onun dalgalı sularında.

Fazlaca ünlü bir yer değil. Hayfa'nın sıradan bir mahallesi. Birkaç sokaktan oluşan!

Bu arada, Hayfa... Yoğun olarak

Arap nüfus barındıran bir kent...

İslâm'ın da özgürce yaşama alanı bulduğu bir yer. Filistinli/Arap-İsrail

vatandaşları hepsi bölgenin yerlileri!

Odeh ailesinin evinde...
Engin Akdeniz manzarası arkamızda

“Cemaat dinler-arası diyalogu teşvik ederek, İslâm'ı özenle savunup, batıdaki yanlış İslâm anlayışını düzeltmeye ve farklı dinlerin mensupları arasında barış, hoşgörü, sevgi ve anlayışı yaymaya ve yerleştirmeye çalışır.”

Lâkin yöreyi farklı kılan buradaki

camii ve bura-

da mukim

Müslümanlar

– Ahmedîler.

“Hiç duymamıştım”

derseniz...

Yanıtım şöyle

olacak: “Ben de

duymamıştım!”

Kababir Caddesi

(veya “sokağı” da

olabilir) bitiminde dikkat

çekici bir cami. Mekânı önce tek başıma geziyorum, diğerleri arabada bekliyor.

Bakınıyorum. Renkler – ahenk orada.

Keyifle ve zarafetle inşa edilmiş,

Mahmut Camii.

Mimarisi her gün – her yerde rastlanılardan değil. Daha çok Hindistan-

Pakistan esintisi içinde, âdeta...

Camiye ziyaretin hemen ardından çok

yakınlarındaki şık bir evin kapısında.

Randevumuz var!

Abdullah Odeh ile...

Kapıyı kendi açıyor. Dimdik, mağrur,

bir Arap! Özgüveni tavanda! 80'li

yaşlarında, ama duruşu, hitabeti diri

bir otoriterlik taşıyor. Feleğin çember-

lerinden geçmişlikle harmanlanmış bir

bilgelik!

Bir dolu anlatacağı var!

Ahmediye
Cemaati
Binası
önünde

Önce ikramlar: Soğuk içecekleri tepsiyle sunuyor her birimize.

Sonra da soru soramıyorum, neredeyse. Sohbeti kaptı-gidiyor misali.

Anlatıyor, anlatıyor, durmamacasına.

“Ahmediye veya Ahmedîlik, Sünnî-

Müslüman bir cemaat. 1889'da şimdi

Hindistan ve Pakistan arasında bölünmüş

olan Hint yarımadasının Pençap bölge-

sinin, Kadiyan adında küçük ve ıssız bir

köyünde Mirza Gulam Ahmed (1835-

1908) tarafından kurulmuş – Bu yüzden

de Ahmedîliğe aynı zamanda cemaatin

inancına Kadiyanîlik de deniyor.”

Kendilerini çağdaş tarihin en dina-

mik İslâm topluluğu olarak gören

Ahmediye topluluğu veya Ahmedîler

Evin başköşesinde
poz
veriyoruz

kurucusunun adını taşıyor... 19. yüzyılın ortalarında kurulmuş. Tek bir asır içinde dünyanın her köşesine ulaştığını belirtiyor Abdullah Odeh ve devam ediyor:

"Yüz elli milyon kadar üyesi var, dünya genelinde. Kuzey Amerika, Güney Amerika, Asya, Avustralya ve Avrupa'nın 206 ülkesinde şubesi bulunan dinî bir cemaat, Müslüman Ahmediye Cemaati. Biz, kendimizi çağdaş tarihin en dinamik İslâm topluluğu olarak addediyoruz."

"Cemaat bazı ülkelerde şiddetli baskılara maruz kalmasına rağmen, yerleştiği her yerde sosyal projeler, eğitim enstitüleri, sağlık hizmetleri, İslâmî yayınlar ve cami inşaları ile İslâm'ın hayırlı hizmetlerini hayata geçirmekte..."

Kanada Başbakanı Stephen Harper'dan Ahmedîler

Konuyu araştırırken, Ahmedî Müslümanların, yasalara uyan, barışçı, azimli ve hayırsever bir cemaat olma hüviyetini hak ettiklerini algılıyorum. Özellikle Toronto'da, Ahmediye Cemaati'nin kurucusu Mirza Masrur Ahmed'in ölümünün 100. yılı onuruna inşa edilen Kuzey Amerika'nın en büyük camii – Baitul İslâm'ın açılışında Kanada Başbakanı Stephen Harper'ın konuşmasını You Tube'da dinlerken, bu insanlara saygı duyuyorum, kulağıma çalınların

Abdullah Odeh'in
üç oğlu ile fotoğrafı

tinüsü bana çok uyuyor...

Konuşmasında Harper'ın ilk cümlesi şöyle:

"Ahmedî Müslümanlar, yasalara uyan, barışçı, azimli ve hayırsever bir cemaat olma hüviyetini hak ettiler."

Ve devamında, her biri yürekleri ısıtan sözcükler:

"Dünya barışı... İnsanlar arası kardeşlik... Çoğulculuk... Dinsel dayatmalara -baskıya karşı... Dayanışma..."

Abdullah Odeh canlı bir tarih âdeta, halkının Ortadoğu'da, önce İngiliz Mandası'ndaki, sonra da İsrail'deki Hayfa'nın yaşamına tanık.

"Mahallemize çok yakındı okulum, İngiliz Mandası döneminde (1920'de) kurulan Saint Luke. İsrail kurulmadan önce de Arap ve Yahudi halklarının çocukları karışık okurduk, burada. Hatta eşit sayıda bile diyebilirim. Hristiyan nüfusa ait çocuklar da vardı tabii ki!" Daha sonra bir hastane olmuş orası. Şimdilerde ise ordunun, deniz kuvvetlerinin kullanımında...

Ahmedîler hakkında kısa kısa

- Kurucusunun vefatından sonra Ahmediye Cemaati, seçimle iş başına gelen vârisleri -halifeler- tarafından yönetiliyor.
- Ahmediye Cemaati, sebebi ve şekli ne olursa olsun, her türlü şiddeti kesinlikle reddeder.
- Şimdilerde Ahmediye Cemaati'nin merkezi Londra'dır.
- Bazı cemaat mensupları aynı zamanda olağanüstü hizmet ve başarıları sayesinde, dünya kamuoyu tarafından takdir görmüşlerdi. Bunlar arasında ünlü Ahmedîler: Sir Muhammed Zaferullah Han - Pakistan'ın ilk Dışişleri Bakanı. Aynı zamanda Birleşmiş Milletler Genel Kurul Toplantısı Başkanı; Lahey Uluslararası Adalet Divanı Başkanı ve Baş Yargıç, Prof. Dr. Abdüsselâm - 1979 Nobel Fizik Ödülü sahibi... Nobel kazanan ilk Müslüman bilim adamı!
- İslâm'ın bir hareketi olan Ahmediye'nin 'motto'su "Herkesi sev, kimseden nefret etme!"

- Günümüzde Ahmedîlerin temsilcisi, Gulam Ahmed'in torunu da olan ve 2003'te seçilen Mirza Masrur Ahmed'tir (1950 Rabwah -Pakistan doğumlu. Yüksek öğrenimini Tarımsal Ekonomi dalında, Pakistan'da tamamladı) Kendisinin resmî unvanı V. Mesihî Halife'dir. Ahmediyeliler onu "Mehdî" veya "Mesih'in Beşinci Halifesi" diye adlandırırlar.

Mirza
Masrur
Ahmed

İsrail'de tanınmış bir aile

Ahmedî Odehler

Dr. Ayman Odeh, 1974 Hayfa doğumlu genç bir avukat ve İsrail Meclisi - Knesset'te politikacı. Bir Kababirli.

Şu anda HADAŞ Partisi lideri. 2015 seçimlerinde partisinden liste başı! HADAŞ Partisi bütün Arap partileriyle ortak liste olarak kuvvetler birliği yapmakta kararlı gözüküyor. Ayman Odeh'in liderliğinde Knesset'te 15 kadar İsraili Arap temsilcisi olacağı garantili addediliyor. Seçmenleri çok heyecanlı... Seçim sloganları da "Bizim Ahmedimiz Ayman'dır" şeklinde... Seçim anketlerine göre, ırkçılık karşıtı olarak tanınan Dr. Ayman Odeh'in İsrail Parlamentosu -Knesset'te sandalye sayısının yüzde onu kadarını kazanabileceği muhtemel görünüyor. (Knesset'teki toplam sandalye sayısı 120 iken...)

(Bu satırların yazarından bir not: Bu yazı Şubat ayında kaleme alındı!) Ne var ki Kababir'deki akrabaları bu konuda hayli ketum. Aslında onlar politikayı seven bir topluluk değiller. Polemiklerden, siyasi çatışmalardan uzak durmayı yeğleyen bir grup, Ahmediye Cemaati. Babası bir çobanmış, Karmel Dağları tepeliklerinde sürüsünü gezdiren. Halet Odeh.

İbrahim, Abdullah, Mahmut ve Musa adlarında dört oğlu olmuş. Çoban baba dört oğlunu da okutmuş. Evine konuk olduğumuz, Abdullah, Tel Aviv Üniversitesi'nde sosyoloji ve siyasal bilimler okudu. Lisans Üstü'nü ise Arap Dili ve Edebiyatında yaptı. Abdullah aynı mahalleden bir Ahmedî ailesinin kızı, Amna (Türkçesi – Emine) ile evlendi ve üçü kız, üçü erkek altı çocuk sahibi oldular. Kızlar, Miryam, Amat, Rauya. Oğullar Halet, Dafer, Luay. Kızlardan üçer, iki oğlundan da birer, toplamda on bir torunu var. Kızları da eğitilmiş, tabii! Biri özel çocukların eğitmeni, diğer ikisi de yuva öğretmenleri.

Kızların başka köylere gelin gitmeleri olası. Diğer yandan ise, üç oğlunun evleri baba evinin üstünde-altında-yanında... Erkekler etrafta kalacak! Sanırım onların ailevî hukuk anlayışları öyle! Hatta kendi evinin önünde

Karmel Dağlarında, Kababir'de bulunan ilk camii inşa tarihi 1931. Mahmut Camii ise daha sonrasında 1970'te, İkinci Halife Beşiruddin Mahmut Ahmet'in adına yapıldı. Camiin her biri 35 metre olan iki minaresi Ahmediye Cemaati'nin bu kutsal mekânını tüm çevreden görünür kılıyor.

evi olan oğlu Dafer “şimdilik New York”ta imiş. Yaşlı adam belki iki, belki de üç kez üst üste, şöyle tekrarlayıp deyiverdi: “O dönecek...” “O nasıl olsa dönecek...”

Amna ile Abdullah’ın oğullarından Luay, bir Japon kızla evli. Şayet günlerin birinde olur da yolunuz düşer ise, Kababir sokaklarının birinde gözleri çekik bir İsraili Arap çocuğa her an rastlayabilirsiniz. Abdullah Odeh devlet memurluğundan emekli – son görevi de “Başbakanlık Denetim Kurulu”! Kahvelerimizi pişirip getiren Amna Odeh, sohbetin çocukları ve torunları ile koyulaşan kısmını can kulağıyla dinliyor – yüzünde sınımsız kocaman bir gülümseme...

Ahmedîler veya Ahmediyye Cemaati

Abdullah Odeh geçmişten dem vurduğunda... Bir Ahmedî olarak İsrail’de bulunduğu için hallerine şükrediyor. Önceleri Suriye’de ve Irak’ta benzeri merkezler olduğunu fakat talanlar – katliamlar sonunda kapanmışlar, dağılmışlar. Bazı Müslüman kesimler Ahmedîlerin – “cihat” konusunu anlamlandırmaları nedeniyle İslâm’a ait olmadığını ileri sürse de Abdullah Odeh, Kahire’deki Al-Azhar Üniversitesi’nin ulemaları tarafından tanındıklarını, kabul gördüklerini vurguluyor. Hatta abisi İbrahim’in geçtiğimiz ay, Kahire’deki Al-Azhar Üniversitesi’nde katıldığı bir konferansta bunu İslâm Hukuku Profesörü olan Rektör Osama Al-Abd’in da teyit ettiğini ve şöyle söylediğini naklediyor: “Biz sizleri (Ahmedîleri) tüm Müslümanlarla eşit görüyoruz.” Aynı zamanda, Al-Abd’in ılımlı bir aydın ve her zaman radikal düşünceye karşı olduğu da biliniyor. Abdullah şöyle anlatmaya devam ediyor: “İslâm’da Sünnî-Müslüman Ahmediye Cemaati, İslâmî ahlâkı ve manevî değerleri yeniden canlandırma amacıyla, ilâhî rehberlik doğrultusunda meydana getirilmiş bir cemaat.” “Cemaat aynı zamanda dinler-arası diyalogu teşvik ederek, İslâm’ı özenle savunup, batıdaki yanlış İslâm anlayışını düzeltmeye ve farklı dinlerin mensupları arasında barış, hoşgörü, sevgi ve anlayışı yaymaya ve yerleştirmeye çalışır.”

“Cemaatimizin referansı, Kuran’ın Bakara Suresi, 257. Ayet’indeki şu talimatına sıkı sıkıya bağlıdır ve ona göre davranmaktadır: Dinde zorlama yoktur.”

Abdullah Odeh Ortadoğu’daki güncel gelişmelere değinmekten kaçınıyor. O kaçınıyor – ben ise konunun üzerine gidip ısrar ede-duruyorum... Bizlerin bir süreden beri adını duyduğ-u, dünyayı bir Ortaçağ barbarlığına boğan tüyler ürpertici cinayetleri ile dehşete düşüren İŞİD - Irak ve Suriye’de etkinlik gösteren radikal İslâmcı silâhlı grup ve tanınmayan cihatçı devlet ya da Arapça adının kısaltmasıyla DAESH hakkında ne düşündüğünü soruyorum. Hayli zorladıktan sonra şunları söylüyor, kısa-kısa ve net olarak, isyanını haykırıyor, Odeh:

“Yarısı Suriye, yarısı da Irak’ta olmak üzere Müslüman bir ülke kurmak istiyorlar.

Böyle olmaz! Olamaz! Katliamla, tehditle asla olmaz!

İslâm’da kimseye din adına zorlama yapılamaz.

İslâm barış dinidir.”

Bu sözlerin peşi sıra... Ona soruyorum: “O zaman size göre cihat nedir?”

Ahmedî Cemaati, sebebi ve şekli ne olursa olsun, her türlü şiddeti kesinlikle reddediyor.

Onlara göre savaşlar iki türlüdür: Biri ‘cihat’, öteki sadece ‘savaş’.

Cihat ancak dini korumak için yapılan harbe denir.

Kuran dinin yayılması için kılıcın kullanılmasını açıkça yasaklamaktadır.^[2]

Abdullah Odeh, bilgisi ve özülüyle dopdolu, cihat kavramını şöyle açıklıyor:

“Kâmil olma yolunda verilen uğraştır, cihat...”

İnsanın mükemmeliyet arayışında, tekâmül yolunda verdiği çabadır, cihat!

İnsanın kendiyile (egosuyla...) verdiği savaşımdır, cihat!

Cihat, şiddet ile olmaz.”

Cihat konusu söyleşiye katılan her birimizin ilgi alanı: Kız kardeşim İra yanıtları I-pad’den kayda alıyor – kelime atlanmasın diye özen içinde!

Minberi yok, üzerinde hutbe okunan, imamın cemaatine özellikle yüksekçe bir yerden hitap ettiği... Odeh, "İmam hutbesini minberin merdiven basamakları üzerinde okur. Böylece sesini cemaate duyurabilmesi amaçlanır. Bizimkisi büyük bir cami değil, üstelik imam cemaatine aynı seviyeden hitap etmeyi tercih eder..."

Cami içinde söyleşi

"Cihat sözcüğüne edebî anlamı, 'çabalamak', 'amaca ulaşmak için emek ve çaba harcamak'..."

"Herkes her konuda kendi hayatında daha iyiyi, daha mükemmeli yakalamak için çabalamalı! Yan gelip yatarak, tembellik yaparak, hayal kurarak 'çaba' olmaz!"

"Cihat kanımca Müslümanlar genelinde yanlış anlamlandırılıyor. Tüm 'hatalar' bu sözcük etrafında uygulanabiliyor."

Telaş içindeyim, doğru mu anlıyorum... Şöyle soruyorum:

"Günümüzde, yaşadığımız coğrafyada, özellikle ülkemizi büyük bir güvenlik riskine sokan, Türkiye'mizin güneydoğu sınırlarındaki gelişmeler? Uluslararası toplumun da büyük bir tehdit olarak algıladığı... Ağır silah ve mühimmat ile girilen... Onca vahşet neydi o zaman?" diye sorguluyorum...

Kararlı yanıt şöyle geliyor:

"Bu, bütün İslâm dünyası için büyük bir sorun. Bizim, Ahmedîlerin görevi bunu dile getirmek, anlatmak, ikna etmeye çabalamak – bunun gerçek İslâm olmadığını söylemek. Maalesef idareciler genelde çok yanlış yönde ilerliyor. İslâm'ın en saygın ideolojisi – cihat yanlış yönde kullanılıyor."

Biz, Müslümanlar arasında barış ve huzuru yaymaya çabaladıkça 'kâfir' muamelesi bile görüyoruz.

'İslâm'ın kelime anlamı nedir? İslâm barış dinidir! (Selâm-Şalom-Barış)

Bugün Irak ve Suriye'de yaşanan felâket, bir şeylerin düzeltilmesi gerektiği mesajını veriyor. Canice, tehlikeli, trajik davranışlar! Hiç kimsenin din adına böylesi katliamlar yapmaya hakkı yok!

Sağa-sola, 'gel Müslüman ol' diyor...

Kabul görmezse katlediyor. Bu nasıl bir şeydir?

En yüce otorite olan Al-Azhar ulemaları İŞİD'in Irak ve Suriye'de yaptıklarına

karşı oldukları bildirisinde bulundular – İslâm kendi fikirlerini, dinini yaymak için öldüremez!

Bin yılı aşkın, İslâm dünyasının en önemli, en saygın kurumu olan Kahire'deki Al-Azhar, tarihinde ilk kez böyle bir bildiride bulunmak zorunda kaldı. Ben de o toplantıya Ahmedî toplumunu temsilen katılmıştım."

Mahmut Camii Ortadoğu'nun Ahmediye Merkezi

Kababir çok şirin bir mahalle, Hayfa'da...

İsraili Yahudi halkın da Müslüman halk ile iç içe yaşadığı... Zaten Ahmedî topluluğu kendilerini hemşerileriyle, komşularıyla "aynı Tanrının çocukları" olarak addediyorlar. Önceleri bir Arap köyü idi, burası... 19. yüzyılda Hindistan'ın Pencap Bölgesinden Kadıyanîli Mirza Gulam Ahmed buraya kadar gelip Kababirlileri kendi tarihine katılmaya ikna edene dek... Ahmediye inancının milyonlarca inananına göre İslâm'daki "cihat" kavramı teolojik olarak görüşmeler, iyi niyet ve karşılıklı anlaşmalar ile yapılabilir – asla şiddet içermemeli.

Ahmedîler uluslararası kardeşliği vaaz ediyor.

Kababir'deki Mahmut Camii, aynı zamanda 1970'ten bu yana tüm Ortadoğu'nun Ahmediye Merkezi olarak da hizmet veriyor.

SON: Söyleşinin ilhamı olan kuzenlerim, Albert ve Alex'e, kısa Hayfa ziyaretini birlikte yaptığım kız kardeşim İra'ya bu yoğun paylaşımımız esnasındaki gönül destekleri için teşekkürlerimle... ■

Neden Hayfa? ^[3]

● Şehirde Osmanlı dönemine ait çok sayıda eser var: Başta kale ve tüm ihtişamı ile Cezzar Ahmet Paşa külliyesi olmak üzere, Saat Kulesi, Bahriye Camii, Medrese, Sinan Paşa Camii. Cezzar Ahmet Paşa'nın adını taşıyan cami renkli taşlardan, granit sütunlardan yapılmış, yeşil kubbeleri var. Kale surları içinde bir saray, hamamlar, hanlar, Türk pazarı, çarşılar ve Zeytuniye Camii bulunuyor.

● Hicaz Demiryolunun denize paralel bir hatla buralara gelişle önemi hızla artmış ve bu küçük kasaba uluslararası bir liman şehrine dönüşmüş.

● Çok sayıda müze: Yahudilerin İsrail'e yerleşim tarihini ve şehir halkının kültürel orijinini anlatanından, denizcilik ya da sanat müzesine kadar... Her tür yerel ya da uluslararası sergi, bale, konser, konferans gibi etkinlikler de sık-sık düzenleniyor.

● 19. yüzyılda Karmelit Rahibelerinin kurduğu Stella Maris Manastırı ve Anıt Zeytin Ağacının önündeki Meryem Ana heykeli kent ziyaretçilerinin uğrak noktalarından biri.

● Karmel Dağı üç semavî dinde olduğu gibi, 1800'lü yıllarda İran'da doğan Bahailiğin merkezi ve en kutsal mekânı olarak da biliniyor.

● Vaat Edilmiş Toprakların bu kesimine ilk ulaşan öncüler, Hristiyanlardan satın alınan bataklıkları ıslah edip çiftlikler kurmuşlardı.

● Yunanlılar da burada, bir zamanlar Zeus adına bir tapınak da yapmışlar.

KAYNAKÇA: www.ahmediye.org

DİPNOT:

[1] İlyas – Elias – Elijah, Tevrat'ta, Talmud'da, Mişna'da, İncil ile Kuran'da adı geçen bir peygamber. Kuran'da İlyas, doğruluk yolunda, Allah yolunda... Tevrat'ta Elijah, MÖ 9. yüzyılda, Ahab'ın hükümdarlığında, Kuzey İsrail Krallığı'nda mucizeler de yaratabilen bir peygamber. İslâm geleneğinde İlyas, doğruluk yolunda, Allah yolunda, putlara tapınılmamasını vaaz eden bir peygamber... Günümüz mevsimlik bayramlarından Hidrellez – Mezopotamya ve Anadolu kültürlerine ait olup Hızır ile İlyas'ın yeryüzünde buluştukları gün addedilerek kutlanmakta.

[2] <http://www.ahmediye.org/makaleler/islami-konular/296-islamda-cihad.html>

[3] <http://www.diplomat.com.tr/atlas/sayilar/sayi3/sayfalar.asp?link=s3>

Not: İsrail'in 17 Mart seçimlerine Av. Ayman Odeh başkanlığındaki ortak liste ile katılan Arap Birliği – Hadaş Partisi Knesset'te 13 sandalyeye sahip oldu.

GYMBOREE PRESCHOOL PROGRAMI

School Skills

İLE OKUL ÖNCESİ MUTLU ÇOCUKLAR

2-5 yaş
için
ebeveyn
eşlik
etmeden

- Erken çocukluk döneminde geliştirilmesi kritik olan “7 sosyal beceri” odaklı
- Ders değil, oyun ve yaratıcılık odaklı
- Gymboree eğitimlerini tamamlamış uzman ve coşkulu eğitmenler ve 10-12 kişilik her sınıf için 2 eğitmen eşliğinde
- Uluslararası standartlardan geçmiş Gymboree English, Art, Music, Play&Learn ve Global Kids başta olmak üzere benzersiz programlardan oluşan
- Dünyada her yıl yüzbinlerce çocuğun aileden ilk ayrılış deneyiminin yumuşak bir geçişe dönüşmesini sağlayan eşsiz bir program.

School Skills 2015-2016
Ön Kayıt Dönemi Başladı!
30 Nisan’a kadar
avantajlı kayıt fırsatı!

GYMBOREE

Detaylı bilgilendirme için lütfen randevu alınız.

GYMBOREE KEMERBURGAZ
İstanbul Cad. Sinasos Alışveriş
Merkezi Kat 3 Göktürk
Tel : 212.322.4459
gymboreeturkey.com

GURME
Sibel CUNİMAN PINTO

CUCINA POVERA

‘Cucina povera’ kelime anlamı olarak fakir mutfağı demek. Sihirli bir tanımlama değil belki ama aslında derin bir felsefe. Tarih boyunca zor

koşullarda, yoksulluk içinde yaşayan insanlar evlerinin çevresindeki bahçelerin, ormanların, nehirlerin, denizlerin sunduğu doğa ürünlerini kullanmışlar. Kah ekip biçtikleri tahılları, kah yerel ve mevsimsel sebze ve meyveleri yemişler. Özellikle kök bitkiler, kiler malzemeleri... Ekmekler, makarnalar, çorbalar, taze otlar, hayvansal protein yerine kuru baklagil ve tahıllar, av hayvanları ve tatlılar hazırlamışlar. Az sayıda malzeme kullanılarak hazırlanan tadlar her malzemenin tadının yıldızlaşmasını sağlamış. Kolay bulunan malzemelerle, hem ucuz hem doyurucu porsiyonlar paylaşmışlar aile içinde. Bol ve uygun fiyatlı malzemeler yemeklerin omurgası olmuş. Yapımı kolay tarifler, doğallık, saflık, sadelik, her lokmada lezzet. Yenilebilecek hiç bir malzemeyi heba etmemişler, hatta artıklardan yaratmışlar - salata ve çorbalarda köy ekmeği kullanmak, ekmek kırıntılarını makarnalara eklemek gibi.

Ödüllü yemek yazarı Lynn Rossetto Kasper bu mutfağı ‘marifet mutfağı’ diye adlandırıyor ve kitabında ‘Toprağın sana verdiğini alıyorsun ve ondan mükemmel birşeyler oluşturuyorsun’ diyor.

YOKSUL MUTFAKLARIN DEĞERLİ KADINLARI

Tabii kadınların sesleri cınlar bu mutfaklarda... Fırında pişen yemeğin nefis kokusu, ağızda eriyen ravioliler, kızarmış enginarlar... Tabii ki tariflerin etrafında gelişmiş kalpleri ısıtan hikayeler. En önemlisi de bu yemekler paylaşmak üzere hazırlanır. Kırsal bölge mutfaklarında doğan bu yaratıcı ve akıllı tarifler gururla, şükranla nesilden nesile aktarılır, günün şartları değişmiş olsa da. Yokluktan doğan, geniş aileleri doyurabilme çabasıyla perçinleşen bir kültür mirası, bir tarih dersi, işlenmemiş yiyeceklerin lezzet derinliği... Bugün fakir mutfağı, doğduğu topraklar olan İtalya için bir gurur kaynağı.

İtalya’nın her bölgesinde farklı fakir mutfakları var. Örneğin Güney İtalya’da özellikle domates ve fasulye sofraların baştacısı. Karabiber pahalı olduğundan yerine kendi ürettikleri kırmızı biberi hem taze hem kurutulmuş kullanıyorlar. Parmesan yerine daha genç, daha ucuz grana padano peynirini kullanıyorlar. Et ve balık pişirdiklerinde zeytinyağı ve domatesli soslarla porsiyonları büyütüyor, lezzeti arttırıyorlar. Roma’da doğan kızartmalar fritto alla romana, sebze (özellikle enginar) ve sakatatlardan yapılıyor ve çoğu ‘esnaf’ lokantasında tadılabilir. Puglia bölgesinde şalgam sapları cime di rapa, hindiba ve bakla, yerel mutfağın ana temsilcileri. Ekmek fırınlarında aileler

fırın makarna, focaccia (fokaça), sebzeli pizzalarını pişiriyorlar. Ana malzemenin fasulye, bezelye veya mercimek olduğu çorbalar kış mevsiminin vazgeçilmezleri.

‘Cucina povera’ kelime anlamı olarak fakir mutfağı demek. Sihirli bir tanımlama değil belki ama aslında derin bir felsefe. Az sayıda malzeme kullanılarak hazırlanan tadlar her malzemenin tadının yıldızlaşmasını sağlamış. Kolay bulunan malzemelerle, hem ucuz hem doyurucu porsiyonlar paylaşmışlar aile içinde.

Pamela Sheldon Johns, ‘Tuscan Peasant Cooking’ kitabında Toskana’dan 60 tarifi bir araya getirmiş. Tarifler komşu, arkadaş, yerel üretici ve bölgenin yaşlılarıyla yapılan röportajlar sayesinde derlenmiş. Yiyecek çok bir şey bulunmadığında ne yapılır? Yaratıcı olunur. O günleri anımsayanların hikayeleri oldukça acı, çoğu ‘yiyecek hiç birşeyimiz yoktu’ der ama röportajlarda hatırladıkları tarifler ve anılar yüzlerini aydınlatır. Montepulciano’nun ayak kabı tamircisi Virio Neri, fakirlik ve aşırı açlık yaşadığı çocukluğunda annesinin hazırladığı bakla ve azıcık koyun peynirinden yapılan nefis keki heyecanla anlatır.

Gnudi tarifinde ıspanak ve ricotta peynirinden yapılan ravioliler domates sosuyla sunuluyor. Acquacotta, ekmek, soğan ve doğranmış sebzelerden hazırlanan bir çorba, üzerine

rafadan yumurta, yanına köy ekmeği. Pasta all bricole, ‘fakir adamın parmezan’ı denen baharatlı ekmek kırıntılarıyla süslü nefis bir lezzet. Tatlı şarap soslu tavuk pollo arrosto al vino santo aromatik otlarla ve zeytinyağıyla tadlandırılıyor ve bölgenin şarabı vin santo’yla deglaze ediliyor. Ekmek bir çok tarifi içine giriyor. Pahalı olduğundan tuzsuz hazırlanan ekmek kısa sürede kurduğundan ekmeğe tekrar hayat verecek bir malzeme - şarap, etsuyu, zeytinyağı - ekleniyor. Böylece sebze, zeytinyağı ve bayat ekmekten ekmek çorbası ribollita, domates ve zeytinyağlı ekmek salatası panzanella, ve kızarmış ekmek üzeri çeşitli malzemelerle zenginleştirilen bruschetta hazırlanıyor.

Soğan, sarmısak, havuç ve kerevizli buğday çorbası, mısır unu, kale ve fasulye çorbası farinata toscana, fırınlanmış domates, fasulye ve soğanla pomodori, fagiolini e cipolline, otlu-yumurtalı frittata’lar, mısır ya da kestane unundan polenta, bezelye ve yumurta yemeği uova ai piselli, bakla püresi ve hindibayla hazırlanan fave e cicorie, nohutlu makarna yemeği

pasta e ceci, domatesli yumurta, pirinç ve peynir köftesi arancini, sebzeli omlet froggia... Tatlılardan kahve yanında ricotta’lı kekler, cevizli üzüm focaccia schiacciata all’uva, yüzük keki ciambellone, Siena’da cantucci, ricciarelli, brutti ma buoni (kelime anlamı ‘çirkin ama lezzetli’) bisküviler...

ON İTALYANDAN ALTISI FAKİR MUTFAĞINA DÖNÜYOR

Uluslararası Tarım Forumunda açıklanan Avrupa'da krizin etkileri raporunda 12,3 milyon İtalyan ailesinin aylık yiyecek harcamalarını yüzde 48 oranında azalttıkları tespit ediliyor. İtalya'da 10 kişiden 6'sının 'daha az harcıyıp daha iyi beslenmek' felsefesine dönerek fakir mutfağına yöneldiğinin altı çiziliyor. Bu 'yeni farkındalık' İtalya'nın geleceği için kimliğini tekrar keşfetmesi, geleneksel bir çok tarifi aile masalarına geri dönmesi demek: Kızartılmış patates kabukları, balık kafalarından hazırlanan çorbalar, azıcık etle hazırlanan köfteler, kalan makarnadan omletler, sebze kabuklarından pizzalar...

FAKİR MUTFAĞINI HAFİFE ALMAYIN

Sakın hafife almayın fakir mutfağını. Adıyla tezat bu mutfak son yıllarda çok trendy! Her ne kadar ihtiyaçtan ve yokluktan ortaya çıktıysa da bu mutfak son bir kaç yıldır şık restoranlarda ve ünlü şefler tarafından tekrar yorum-

lanıyor. Nate Appleman San Francisco'daki A16 adlı restoranında Güney İtalya'nın fakir mutfağı metodlarından ilham aldığını belirtiyor. Tutumlu bir insan olduğunu ve gerçek bir İtalyan restoranında israf yapılmayacağını söylüyor. Appleman konserve tuna balığını turp, hindiba, bakla gibi ucuz malzemelerle birleştirip nefis bir salata yapıyor. Üstelik kitabında verdiği

tariflerde kullandığı malzemeler öncelikle bütçe dostu.

Temalı gurme geceler dizisinde 'Lubiana Şatosunda Fakir Mutfağının Sanatı' konulu bir gece düzenleniyor Na Gradu Restoranında. Şef Ana Ros, yoksul mutfak malzemeleri kullanarak sıradışı tabaklara hayat veriyor. Bu 'low cost' mutfak gittikçe daha büyük ilgi çekiyor.

Omnivore genç ve çağdaş mutfak kapsamında Salvatore Tassa ve Fulvio Pierangelini'yi (biri eski mimar diğeri eski bankacı 2 ünlü İtalyan şef) davet ederek 'cucina povera' mutfağının hem yerel hem de mütevazı öğelerinin altını çizmişti. Tassa 'kırsal' diye nitelendirdiği menüsünde ekmek çorbası, pecorinolu ravioli gibi imza tabaklarıyla 'toprağın konsepti, basitliğin lüksü'nü tekrar tanımlıyor.

Bu yazımızda İtalya'nın fakir mutfağını ele aldık ama hemen her milletin kendi fakir mutfağı versiyonu var. Türk mutfağının veya Sefarad mutfağının bir çok güzel yemeği ihtiyaçtan, hatta yoksulluktan doğan bu felsefenin ürünleri değil midir?

Küçük şeylerden mutlu olmak deriz ya 'cucina povera' kolay, basit, ucuz malzemeye ruhumuzu ısıtan, lezzetli yemekler demek. Ortaya çıktıkları zamanlar gerçekten çok zormuş ama yemeklerin yıllara inat yaşamayı sürdürmesi değerlerinin de göstergesi.

Şalgam Yapraklı Makarna 'Orecchiette Alle Cime di Rapa'

500 gr şalgam yaprağı

750 gr taze orecchiette (veya benzeri) makarna

3 çorba kaşığı (yarı) kurutulmuş zeytinyağında domates

70 gr (1 küçük kutu) konserve hamsi

15 adet çekirdeksiz siyah zeytin

5 diş sarımsak

2 çorba kaşığı ince doğranmış maydanoz

Zeytinyağı, tuz, biber

Şalgamları temizleyin, sadece çiçek ve körpe yapraklarını seçin (geri kalanını bir çorbadaki kullanabilirsiniz) 2-3 dakika kaynar suda haşlayın, soğuk su dolu bir kaba aktarın rengini sabitleyin. Tuzlu, kaynar suda makarnaları haşlayın. Zeytinyağında sarımsak, hamsi, zeytin ve domatesleri çevirin. Şalgam yapraklarını ekleyin, maydanozu koyun, bir kaç dakika pişirdikten sonra süzdüğünüz makarnayı ekleyin, servis edin. Not: Arzuya göre yemeği mantar dilimleriyle de tatlandırabilirsiniz.

Ekmek Köftesi 'Polpetti di Pane'

500 gr ekmek (kabuğu ayrılacak, içi küp küp doğranacak)

1 yumurta

50 gr rendelenmiş pecorino/parmesan peyniri

250 ml süt

1 çorba kaşığı zeytinyağı

Tuz, karabiber, sarımsak, maydanoz

Kızartmak için: 1 yumurta (azıcık tuzla çırpılmış),
Ekmek kırıntısı, Kızartma yağı

Ekmekleri büyükçe bir kapta sütle karıştırın, biraz şişmesini bekleyin, çatalla ezin. Ekmek tüm sütü emince sırasıyla yumurta, peynir, maydanoz, sarımsak ve zeytinyağı, tuz, biberi ekleyin. Elinizle yoğun olarak küçük toplar oluşturun (ortalama 25 adet) Önce çırpılmış yumurtaya, sonra ekmek kırıntısına bulayın, kızgın yağda kızartın.

Balkabaklı Risotto 'Risotto Alla Zucca'

(4 Kişilik)

300 gr Carnaroli pirinci

350 gr temizlenmiş balkabağı

1/2 soğan

1 litre et suyu

Zeytinyağı, tuz, biber

Bir kaç dal biberiye

Zeytinyağında soğanı ve biberiyeyi çevirin. Bir kaç kaşık sıcak et suyunu ekleyin. Biberiyeyi çıkartın, balkabağı parçalarını ekleyin (çok küçük kesmeyin, ezilmesinler). Biraz piştikten sonra pirinci ekleyin. Bir iki çevirdikten sonra azar azar et suyunu ekleyerek pirinci güzelce pişirin. Tuzunu, biberini ayarlayıp biraz dinlendirin, balkabağının içinde servise sunun.

Kestane Krebi 'Necci'

(20-25 adet krep)

450 gr kestane unu
1 çay kaşığı deniz tuzu
450 gr tam yağlı ricotta peyniri
1 litre su
Biraz tereyağ

Unu, tuzu ve suyu pürüzsüz hale gelene kadar karıştırın, üzerini örtüp en az 1 saat dinlendirin. Ortalama 15 cm'lik yapışmaz bir tavayı (mümkünse krep tava) orta ateşte ısıtın, eritilmiş tereyağ ile yağlayın. Krep harcınızı iyice karıştırıp bir kepçe kadarını tavanıza aktarın. İnce, eşit kalınlıkta bir krep olacak şekilde tavayı eğip harcı yayın. Kenarlarından tahta spatulayla geçip 1 dakika kadar pişirin, çevirin, 15-30 saniye daha pişirin. Pişen krepleri yağlı kağıt arasında üst üste bekletin. Servis sırasında arasına 1 kaşık taze ricotta koyup rulo yapın. (Arzuya göre kestane balı ile tatlandırıp tatlı olarak servis edebilirsiniz. Ya da didiklenmiş tavuk, sebze karışımıyla doldurup tuzlu krep olarak sunabilirsiniz.)

Fasulye, Rezene ve Patates Çorbası 'Minestra Di Fagioli, Finocchetto e Patate'

300 gr fasulye
300 gr rezene yaprağı
250 gr patates (zar şeklinde doğranmış)
225 gr domates (soyulmuş, zar doğranmış, süzölmüş)
150 gr cannellino tipi kısa makarna
60 ml zeytinyağı
Sardunya'nın Pecorino Sardo peyniri (yerine parmesan ya da sert sarı bir peynir kullanılabilir)
Tuz, biber

Zeytinyağını kızdırın, domatesleri çevirin. Fasulye, rezene, patatesleri ve 2-2,5 litre suyu ekleyin. Kapalı tencerede en az 2 saat pişirin. Tuz, biber ve kısa makarnaları ekleyin. Dibinin tutmaması için arada karıştırarak kaynatın. Seçtiğiniz peynir rendesiyle servise sunun.

Makarna ve Nohut Pasta i Ceci'

(6 Kişilik)

Soğuk havalar için yapımı kolay ve doyurucu bir yemek. Makarnayı suda haşlamak yerine nohutla pişirerek makarnanın nişastasıyla çorbayı helmeleştirmek mükemmel sonuç veriyor.

400 gr nohut

700 gr domates (taze veya konserve)

300 gr geniş tagliatelle/fettuccine makarna

2 kereviz sapı (küçük doğranmış)

1 havuç (küçük doğranmış)

1 soğan (küçük doğranmış)

2 dal taze kekik, 2 dal biberiye, 2 defne yaprağı,

3 diş sarımsak, zeytinyağı, tuz, karabiber

Nohutu 12 saat suya bastırın. Yıkayın, süzün, 3 katı suyla (tuz koymadan) orta harlı ateşte yumuşayınca kadar (1-1,5 saat) pişirin. Zeytinyağından kekik, biberiye, defne, sarımsak, soğan, havuç ve kereviz sapını çevirin. Domatesi püre yapıp ekleyin. Nohutun üçte birini ayırın, kalanını domates sosu karışımına ekleyin. 2 bardak daha su ekleyip kaynatın. Makarnaları küçük doğrayıp ekleyin, nohutlarla birlikte pişirin. Ayırdığınız nohutu çatala güzelce ezin, kaynayan çorbaya ekleyin. Tuz ve biberini ayarlayıp 5 dakika daha pişirin. Makarnalar al dente olduğunda üstünü kapatıp 10 dakika daha lezzetlerin birleşmesini sağlayın. Yemek sulu servis edilir, biraz zeytinyağı ve taze çekilmiş karabiber daha da lezzet katar.

Panzerotti

(14 adet)

Sebze harcıyla doldurulmuş bu küçük 'benye'ler fakir mutfağının klasiklerinden biri.

Hamuru için: 500 gr un, 1 paket kuru maya, 30 cl (yaklaşık) ılık su, 1 kahve kaşığı tuz, 2 çorba kaşığı zeytinyağı

İç harcı için:

1 kg kırmızı soğan (ince dilimlenmiş)

2 defne yaprağı

1 sap kereviz (küçük doğranmış)

2 domates (zar şeklinde doğranmış)

4 hamsi fileto (süzülmüş)

50 gr kapari (sudan geçirilip doğranmış)

50 gr kuru üzüm (biraz suda bekletilmiş)

100 gr çekirdeksiz yeşil zeytin

1 küçük acı biber veya karabiber

3 çorba kaşığı zeytinyağı

Unu büyükçe bir kaba aktarın, mayayı koyun, ılık suyu azar azar katarak çatala karıştırın, tuzu ve yağı ekleyin. Bir kaç dakika yoğurun. Unlanmış kaba aktarın, üstünü nemli bir bezle kapatın, 1 saat kadar ılık bir ortamda mayalandırın. Zeytinyağını kızdırın, soğanı, kereviz sapını, süzülmüş hamsileri, domatesleri, kaparileri, kuru üzümle, zeytinleri ve biberi ekleyin. Orta ateşte kapalı kapakla soğanlar suyunu bırakıp çekene dek pişirin. Tadın, gerekirse tuz ekleyin. Hamuru 14 parçaya bölün. Her parça hamuru 8-10 cm çapında açın ve 30 dakika daha mayalandırın. Her diski büyükçe bir kaşık harçla doldurun. Kapatıp kenarlarını bastırın. Önceden ısıtılmış 200-220 °C'lık fırında pişirin. ■

DOĞAL LEZZET MENÜSÜ

SÜT

İNEK - MANDA - KEÇİ

KATKISIZ DOĞAL YOĞURT

İNEK - MANDA - KEÇİ - LIGHT - SUZME

TEREYAĞ

İNEK - MANDA

GEZİNEREN TAVUK YUMURTASI

DOĞAL GELENEKSEL AYRAN

BEYAZ PEYNİR ÇEŞİTLERİ

TULUM PEYNİRİ

İZMİR - AYVALIK - ERZİNCAN (YÖRESEL ÜRETİM)

AYVALIK - GÖNEREN YÖRESEL PEYNİRLERİ

KAFKAS YÖRESEL PEYNİRLERİ

DONDURMA

DOĞAL - GELENEKSEL

TEKİRDAĞ PEYNİR HELVASI

(YÖRESEL ÜRETİM)

EV YAPIMI REÇEL ÇEŞİTLERİ

BAL ÇEŞİTLERİ

ERZİNCAN - ERVANİ - ARTVİN

ZEYTİNYAĞI

ZEYTİN ÇEŞİTLERİ

Doğal ürünler...

AKATLAR / ETİLER
BAHÇEŞEHİR
BAKIRKÖY

BEYKENT MERKEZ
GÖKTÜRK
YEŞİLYURT

444 5 788
www.sutcu.com.tr

Şingir Mingir Nişantaşı & 5 Dakkada Beşiktaş

19. yüzyılın konak ve sarayları ile bezenmiş, günümüzün moda merkezi Nişantaşı, Sultan Abdülmecit'in teşviki ile kurulan Teşvikiye, efsane başkanı merhum Süleyman Seba ile bütünleşmiş Beşiktaş... Tarihi yapılar, eşsiz parklar ve binbir lezzet içerisinde geçirilecek bir Pazar günü

Nişan taşlarından cazibe merkezi Nişantaşı'na

1780'lerde geniş bostanlar, çilek tarlaları ve boş bir arazi görünümündeki Nişantaşı, Osmanlı İmparatorluğu'nda ordunun atış talimleri yaptığı alandı. Semtin gelişmesinde ilk bina özelliği taşıyan, 1854 yılında Sultan Abdülmecit tarafından yaptırılan Teşvikiye Camii'nin etkisi büyüktür. Caminin avlusunda bulunan iki nişan taşındaki kitabelerden birinin 3. Selim'e diğerinin ise 2. Mahmut'a ait olduğunu öğreniyoruz. Nişantaşı'na asıl adını veren ise Teşvikiye - Osmanbey ve Valikonağı

ile Harbiye'nin kesişme noktasında bulunan dikilitaşlardır. 1900'lu yıllarda Nişantaşı bir konaklar semtiyken tarihi yarımada da yaşayan köklü ailelerin bu bölgelerde oturtulma teşviki ile hızlıca apartmanlaşan bir semte dönüşür. 1870-1930 yılları arasında her ne kadar Osmanbey-Şişli hattındaki saray çevresinin konaklarından Nişantaşı'na bakıldığında bu bölgede yaşayan çingeneler ve evlerinin etrafındaki telli tenekelerden mahalleye "Teneke Mahallesi" dense de semtin kaderi değişimden olumlu etkilenmiştir.

1940'lı yıllara gelindiğinde şehrin başka mahallelerinde kimse köpek beslemezken Nişantaşı'nda köpeklerini gezdiren hanımlar görmek mümkündü. 1922 yılında tam karşısında bulunan İtalyan Sefareti çalışanlarına kiralanmak amacı ile İtalyan tüccar Vincenzo Caivana tarafından yaptırılan Maçka Palas o dönemde İstanbul'daki yalnızca üç apartmandan biriydi. Göz alabildiğine ıssız arazinin arasına konumlanmış konakların semti Nişantaşı'nın kaderi de bundan sonra tıpkı İstiklal Caddesi gibi 10-15 sene içerisinde değişecekti. 1942 yılında dönemin hükümeti tarafından yürürlüğe konulan "Varlık Vergisi" bölgeyle Levanten, Ermeni, Yahudi ve Rum vatandaşların bağını kopardı. Birçok tüccar, dükkân sahibi ve sanatçılar arkalarında mal ve mülklerini bırakıp gidince fırsatçılara gün doğdu. Zamanın diplomatik dili Fransızca ve Türkçe'nin karışımıyla oluşan bir dille ne zaman sokağa çıkılsa herkesin birbirine selam verip

“Bonjour canım. Bonsoir hayatım” dediği bir nesil Nişantaşı’ndan uzaklaşmış oldu. Böylelikle de şimdiki labirent misali kıvrılan sokaklar ve yeşil alanların azlığına neden olan kontrolsüz binalaşma başladı.

1960’lı yıllarda bankaların hesap açanlara çekilişle ev-araba dağıtma furcasından başta Nişantaşı ve Suadiye nasibini aldı. Şimdileri Kozyatağı, Beylikdüzü semtlerinin yerine o dönemde “Bir talihliye İstanbul’un müstesna semti Nişantaşı’nda lüks daire” edaları duyulmaktaydı.

1979 yılında suikast sonucu kaybettığımız gazeteci ve aktivist Abdi İpekçi’nin adı ise ölümünden sonra oturduğu evin de bulunduğu eski adı ile “Emlak Caddesi” ne verildi. Bu caddede bulunan Abdi İpekçi anıtı yoldan geçenlerin ne kadar dikkatini çeker bilinmez ama ne yazık ki her geçen gün açılan kaliteli markalara rağmen caddenin eski havasını koruyamadığı biliniyor.

Bütün kaybettiklerimizin yanında ne mutlu ki bugün Nişantaşı’nda eski “English High School For Boys” olan Nişantaşı Anadolu Lisesi, Akif Tunçel Teknik Lisesi olan eski İtalyan Sefareti, Maçka Palas, Teşvikiye Palas, Narmanlı Apartmanı ve Teşvikiye Art-Nouveau Karakolu günümüze kadar ulaşmayı başarmıştır.

Modadan, sanattan kültürden tutun da her alanda Paris esintisini sokakta yürürken bile hissedeceğiniz, İstanbul’a yeni gelmiş birinin kısa zamanda İstanbul beyefendisi olabileceği İstanbul’un çekim merkezidir Nişantaşı. Her İstanbullunun gönlünde Nişantaşı’nın tadı bir başkadır. Nişantaşı demek burada yaşayanlar için dolmuş sırasında Betül Mardin veya Haldun Dormen’le sohbet etmektir, kimine göre ise tesadüf eski sevgilinin görülüp kafa çevrildiği, yeni nesil içinse son yıllarda piyasasını halen koruyan Atiye Sokak’ın ve Reasürans Pasajı’nın bulunduğu semttir.

İstanbul’daki birçok tarihi semtimizde olduğu gibi, cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren modernliğin simgesi olmuş Nişantaşı’nda da bugünlerde

Teşvikiye Palas

Maçka Palas

Narmanlı Apartmanı

İzmir Palas

gözle görülür bir değişiklik yaşanıyor.

Yazarların dilinden İstanbul’un ilk modern apartmanları

Maçka Palas, İsplandit, İzmir Palas, Teşvikiye Palas, Narmanlı, Pamuk ve diğerleri...

Yazar Ayşe Kulin çocukluğunun geçtiği ve daha sonraları hayatının önemli safhalarında yer tutan Narmanlı Apartmanı’nı “Yazarlar’ın İstanbul’u” kitabında şöyle anlatır : “Hayatla cebelleşmem ve neticede olgunlaşmam, güçlenmem de Narmanlı günlerime nasip oldu. İkinci evliliğime adım

atarken de yine Narmanlı’daydım. Kısacası kişiliğimi kazanmamda payı büyüktür Narmanlı’nın. Bir evde yaşananlar, hele de ölüme dair ilk acıların ve ilk aşkların yaşandığı odalar, üzerimizde silinmez izler bırakır, o evler bir parçamız olur adeta. Dahası, insanların da evleri etkilediğine inanırım.

Narmanlı’nın üçüncü katındaki iki numaralı dairenin odaları, eminim bana ait titreşimleri hâlâ taşıyordur duvarlarında. »

Gençliğini ve romancılığının büyük bir bölümünü bu bölgede geçirmiş yazar Selim İleri ise şöyle anlatır Maçka Palas ve İzmir Palas ile ilgili anılarını : “Maçka’ya doğru yürürken, Maçka Palas’ın Bronz Sokak’la birleşen köşesinde küçük taş tabela büyülerdi. Ulu Şair Abdülhak Hâmid Tarhan Maçka Palas’ta oturmuş. Tabelada yazılı. Hayallerim uçsuz bucaksızdı: Gün gelecek, benim oturduğum evlerden birinin duvarına benzeri bir yazı çıkılabilecekti. Bugün içim sızlayarak bakıyorum Hâmid’li tabelaya. Kimsenin okumadığı

bir şair, ululuğu silinip gitmiş. Maçka Palas'ta yaşadığı kimseyi ilgilendirmiyor. Eseri kimseyi ilgilendirmiyor. Bir dönem müzeye dönüştürülmüş dairesi çok yakın gelecekte otel odası olacak. Taş tabela da güllünç hatıra...

Bununla birlikte nice zamanlar Maçka Palas, İzmir Palas heyecan, coşku yurtları oldu. İlkinde yalnızca şair-i âzam Hâmid yaşamamış; o çağlarda romanlarını çok severek okuduğum Kerime Nadir de Maçka Palas'ta oturmuş. Kerime Nadir'in 'Romancının Dünyası'nda derlediği anıları Maçka Palas günlerinden acı tatlı olaylar yansıtır. İzmir Palas'ta Muazzez Tahsin Berkand hâlâ oturuyordu. Sonu mutlu biten romanların yazarı. Onu bir kere Teşvikiye'den Maçka'ya yürürken görmüştüm. İzmir Palas'ın görkemli kapısından çıkmıştı. Romancıları, şairleri, hikâyecileri yeryüzünün en mutlu insanları sanıyordum; hep ilköğrenlik. Yünlü kumaştan bir tayyör kışanmış Muazzez Tahsin'in yüzünde mutluluktan eser yoktu. Handiyse asık yüzliydü. Mutlu aşklar yazmış bu romancı yeryüzüne apaçık mutsuzlukla bakıyordu...

İzmir Palas, bana sorarsanız, İstanbul'un hâlâ en güzel, en bakımlı, geçmişinden gurur duyan bir apartmanıdır. Bahçesinde mevsimden mevsime yenilenen çiçekleri, Maçka'dan her geçişimde gönlimü çeler. İzmir Palas'ta derin görgü konuşur. İtalyan asıllı mimar Mongeri'nin eseri Maçka Palas ise anıtsal bir yapıdır. Onda görgüden çok, ihtişam konuşur. »

Nobel ödüllü yazar Orhan Pamuk ise kendisinin ve ailesinin yıllarca yaşadığı Pamuk apartmanı ile ilgili bir anısını şöyle aktarır : «İstanbul adlı hatıra kitabımda, bir zamanlar bütünü ailemin Nişantaşı'ndaki Pamuk Apartmanı'nın dairelerinde yaşadığını yazmıştım. Bu apartmanın önünde elli yaşında bir kestane ağacı vardı ve çok şükür hala da var. Aslında 1957 yılında bir gün önümüzden geçen caddeyi genişletmek için belediye bu ağacı kesmeye karar vermişti. Mağrur bürokratlar ve otoriter iktidar sahipleri mahallelinin karşı çıkmasına da aldırmamıştı. Böylece amcam, babam, bizler bütünü aile kesileceği gün ve bütünü gece sokağa çıktık ve kestane ağacının başında nöbet tuttuk.

Beşiktaş adı nereden geliyor?

Bir zamanlar Beşiktaş'a 'Taş Beşik' denirmiş. Bu adla anılmasının nedeni şöyle anlatılır. Çok eskiden şimdiki Beşiktaş'ın olduğu yer ormanlıkmiş. Yaşka adındaki bir papaz, burada büyük bir kilise yaptırmış. Hz. İsa'nın Kudüs'te, Beytullah'ta bulunan beşiğini getirip bu kiliseye koymuş. Bu aslında taş bir tekneymiş. Hz. İsa'yı çocukken, bu teknede yıkarlarmış. Kiliseye bu beşikten dolayı 'Taş Beşik Kilisesi' adı verilmiş. Kiliseyi yaptıran papaz öldükten sonra burada bulunan taş beşik Ayasofya Kilisesi'ne nakledilmiş. Fakat beşiğin adı unutulmamış ve Beşik Taşı'ndan 'Beşiktaş' adı günümüze kadar kalmış. Beşiktaş'ın adı etrafında anlatılanlardan bir çeşitleme de şöyledir: Barbaros Hayrettin Paşa, seferlerden dönüşte, gemilerini şimdiki Beşiktaş kıyılarına koydurduğu beş tane taş bağlarmış. Bu nedenle, adı geçen bölgeye önceleri 'Beş Taş' zaman içerisinde de halk dilinde değişikliğe uğradığı şekliyle 'Beşiktaş' denmiştir. Beşiktaş kıyısında 1622'de Ohrili Hüseyin Paşa tarafından Beşiktaş Mevlevihanesi yaptırılmıştır. Daha sonra bu Mevlevihane yıktırılmış ve yerine Çırağan Sarayı yaptırılmıştır. Barbaros Hayrettin Paşa'nın türbesi de Beşiktaş'tadır.

Bu da hem bizim kestane ağacını korudu, hem de bütün ailenin sık sık hatırlamaktan hoşlandığı ve bizi birleştiren bir hatıra oldu. »

Şairler Parkı ve "Neyzen Tevfik"

Şairler Parkı Beşiktaş semtinin kültür adacıklarından biridir. Akaretler'den Maçka'ya çıkan yokuştaki Akaret evlerinin hemen bitiminde yer alır. Mahallelinin soluklandığı bol ağaçlı, çiçekli bu güzel alana adım attığı-

nızda tanıdık yüzlerin heykelleri ile karşılaşsınız. Dikkatle baktığınızda çoğunun, yaşamının hiç değilse bir bölümünü Beşiktaş'ta geçirmiş edebiyat dünyamızın ünlü isimleri olduğu gözden kaçmaz. Sabahattin Kudret Aksal, Behçet Necatigil, Özdemir Asaf, Necati Cumalı, Cahit Sıtkı Tarancı, Neyzen Tevfik ve parkın karşı ucunda tüm haşmetiyle Melih Cevdet Anday. Neyzen'i bankta oturmuş ney çalarken betimleyen heykel parkın genelde yanı en dolu bankıdır. Derler ki bugüne dek Beşiktaş'tan

üç en önemli cenaze kalkmıştır.

Bunlardan ilki Ulu Önder Atatürk, ikincisi Neyzen Teyfik ve son cenaze de geçtiğimiz yıl kaybettiğimiz Süleyman Seba'dır.

Neyzen Teyfik ney çalmadaki ustalığının yanı sıra, şiirleri, keskin yergileri, ünlü küfürleri, serseri yaşantısı, akıl hastanesi günleri ile unutulmaz bir kişiliktir. Fıkraları ve nükteleri günümüzde de canlılığını korur. 28 Ocak 1953 tarihinde Beşiktaş'taki evinde öldüğünde 70'ini geçmiş sanatçının sevenleri, halkın her kesiminden insan doldurmuş Sinan Paşa Camii'ndeki cenazesini. Neyzen Teyfik'in, kardeşi Şefik Kolaylı ile yaptığı bir söyleşide sarf ettiği sözlerle göz attığımızda cenaze töreninin görkemi ve katılanların içtenliği konusunda neden şaşırمامamız gerektiğini anlayabiliriz. Şöyle der Neyzen : « Ben İstanbul'da her hangi bir evin kapısını çalsam, ya anası, ya babası, ya dayısı, amcası hülâsa birisi tanıdık çıkar. Bana çorbamı verirler. İcap ederse çamaşırlarımı yıkarlar. Ben bankadan bile zenginim.»

Öyle ya Neyzen Teyfik'tir o, maddiyatla değil, sevgi ve dostlukla örmüş-tür yaşantısını. Neyi ve şiir dünyası ile özgürdür o.

İşte Neyzen Teyfik'in döneminin siyasetleri için yazmış olduğu unutulmaz dörtlüklerden biri :

Kime sordumsa seni doğru cevap vermediler

Kimi alçak, kimi hırsız, kimi deyyus

dediler.

Kiyneni almak için partiye ettim telefon, Bizdeki kayda göre, şimdi o mebus dediler,

Akaretler Sıraevler'in 'Sırasız' hikâyeleri

Mimarisi Sarkis Balyan tarafından tamamlanan Akaretler Sıraevler, barok ve rokoko stillerinin etkisinden uzak neo klasik ön cephe dizaynıyla 1870'lerin sivil mimarisinde İstanbul'un ilk toplu konut örneği olarak kent yaşamına renk katmıştır. Bu evlerle ilgili en ilginç hikâyeler ise 1940'lı yıllara, cumhuriyetin ilk dönemine rastlar.

Deniz tarafında Dolmabahçe Sarayı ek binaları, şimdiki Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi ve Resim Heykel Müzesi... Az aşağıda Rum ve Ermeni nüfusunun Türk'e yakın olduğu civcivli çarşı bölgesi... Yukarıda

Valideçeşme, Maçka, derken elit tabakasıyla Nişantaşı... Bu çerçevenin ortasında duran, Osmanlı döneminin ilk toplu konutlarına bir anlamda 'getto' yakıştırmasını yapmak hiç de abartılı olmazdı. Yine de mimarisinin sunduğu ayırksı hal, Nişantaşı elitizmine benzemeyen başkalığını anlatmaya yetmezdi.

Mesela tesisatçı Niko'nun harcı değildir Sıraevler, çünkü kendini orada rahat hissetmesi mümkün değil. Emekli Kanlıca Komiseri Fikri Bey, Bulgar eşi Elpo Hanım'la bir dönem Akaretler'de oturmaya heveslenmişler. Neticede bir komiser emeklisi,

Akaretler Sıraevleri

durumu o kadar da kötü olmasa gerek. Ama işte yine de komşusu emekli Varna Konsolosu Kamran Bey'in gözlük üstünden attığı manidar bakışlar, o dönem 10'lu yaşlarında olan bir çocuğun dikkatli gözlelerinden kaçmamış. Kısa bir süre sonra Fikri Beyler Beşiktaş çarşısına ailece dönmüşler.

Şimdi W Hotel'in konuşlandığı köşede bulunan Halkevi'nin 1942 yılında düzenlediği gençlik dans yarışmasından ayrıntılar da ayıklamak mümkün. Sonuçta Beşiktaş'ı temsilen katılan çiftle Nişantaşı'nın genç çifti birlikte birinci seçilir. Kalp kırma-mak, işi yazı turaya bırakmamak için ödül, Beşiktaş ekibinden Emine Hanım'a, Nişantaşı çiftini temsilen de Haluk Bey'e verilir.

Fakat semtte o dönemlerde yaşanan hayatı anlamak için Belkıs Hanım'ın vaziyeti yeterli olabilir. Belkıs Hanım, Maçka Palas'taki var-

lıklı ailelerin kızlarına mürebbiyelik yapar. Lisan dersleri, piyano, biraz da nezaket kaideleri... Belli ki o da varlıklı bir aileden gelir. Eğitilmiş, iki lisan ve çokça yol yordam bilen bir kadın; Kandilli Kız Lisesi'nden diplomalı... Maçka Palas'ta yapılan bir görüşmesinde Akaretler'de yaşıyor olmak fazlasıyla yeterli bir referans onun için. Lakin: Hem Akaretler'de yaşayıp hem de mürebbiyelik yapmak... Sadece yaptığı iş bilinmesin diye, yürüme mesafesindeki işine, önce Beşiktaş'a inip sonra Maçka'ya çıkan bir otobüse binerek gidiyor Belkıs Hanım. Bunu gören elbette

var, ama dönem terbiyesi ağzı bıçak açtırmamayı icap ettiriyor. Gündelik hayat aksiyonlarında da farklı bir ağırbaşlılığı var Akaretler'in. Ağır demir kapılar hep kapalı. Tantanalı düğünler de olmuyor, ağlak cenazeler de. Mehtaplı yaz gecelerinde bile ayrı gayrı bir durum... Beşiktaş ahalisi Barbaros heykelini çeviren karo taşlara yayılıyor genelde, çocuklar koşturuyor, bir curchuna... Akaretler sakinleri ise daha ziyade Kaymakamlık'ın önündeki sıralara oturup sahilin ağaçlıklı loş köşelerinden sessizce Boğaz'a bakıyorlar.

Saray Koleksiyonları Müzesi – Beşiktaş (Matbah-ı Amire)

Şu ana kadar şüphesiz ya bir okul turunda ya da yurtdışından gelen misafirlerinizi gezdirmek amacı ile Dolmabahçe veya Beylerbeyi

Saray'na yolunuz düşmüştür. Osmanlı'nın son yüzyılına ışık tutan bu saraylar size ihtişamlı bir yaşamı anlatmakla beraber Sultanların ailelerinin günlük yaşam kıyafetleri, boş zamanlarda kullandıkları objeler hakkında bir bilgi verememektedir. Saray Koleksiyonları Müzesi ile ilk defa 19. yüzyıl gündelik saray hayatının izleri meraklıları ile buluşmaktadır. Osmanlı Dönemi'nde saray mutfaqları olarak kullanılan mekanlar ustalıkla dekore edilmiş ve sizlere o dönemlerin günlük hayatı hakkında merak uyandıracak birçok obje gün ışığına çıkarılmıştır. Bir düşünsenize o dönemlere ait bir dışı koltuğu veya küçük şehzadelerin o döneme ait logo oyunlarını incelediğinizi... Bu müze o dönemlere ilişkin fikirlerinizi değiştirmede şüphesiz etki edecek. En azından onlar da bizim gibi değişik zevkleri olan insanlarmış diyeceksiniz. Müzenin bir bölümü sergi alanı olarak ayrılmış ve düzenli resim sergileri düzenleniyor.

Beşiktaş'ın lezzet simgeleri: Yedi-Sekiz Hasanpaşa – Kaymakçı Pando

İstanbul, başlı başına bir lezzetler diyarı. Beşiktaş Çarşı'ya girerken sizi ilk önce, semtin balık pazarı karşılar. Daha sonra da dershaneler, kitabevleri, giyim mağazaları ve kuyumcuların peşi sıra lokantalar, pastahaneler ve fırınlar. İlerlerken, bir sokak aralığı ilişir gözünüze. Ve bir yerlerden yayılan enfes kokular alır, götürür sizi. Kâh bir ekmek fırını, kâh da kaymakçıdan yayılan mis gibi koku.

Bugünlerde birçok semtte olduğu gibi Beşiktaş'ta da o semte adını vermiş yılların emektarları işletmelerini kaybetme tehlikesi yaşıyor. Nitekim Beşiktaşlılar'ın yakından bildiği Kaymakçı Pando ne yazık ki artık yok. 10 yıllık kiracı olunan işletmelerle ilgili kiracıyı çıkarma hakkı veren kanuna istinaden mal sahibi tarafından tasfiye edilmiş. Yedi Sekiz Hasan Paşa Kurabiye Fırını da, tıpkı Bal-Kaymakçı Pando gibi Beşiktaş'ın eskilerinden... Fırının bugünkü işletmecisinin üçüncü kuşaktan büyükdedesi; Yedi Sekiz Hasan Paşa namıyla anılan bir Osmanlı paşasının oduncubaşısıymış. Paşanın namını, okuma yazma bilmediği için Arapça'da 7 ve 8 anlamlarına gelen ters V ile düz V'yi kullanmasından ötürü aldığı söylenir. Paşa kendi adını da, ters V ile düz

İstanbul Deniz Müzesi

Şu sıralar İstanbullular uzun bir aradan sonra Avrupa standartlarında modern ve şık bir deniz müzesine kavuşmanın keyfini çıkarıyorlar. Kadıköy İskelesi'nin hemen karşısında eski yerinde ancak daha da büyümüş bir halde sizi karşılayan müze dışardan da net görülebilen sultan kayıkları ile Osmanlı Donanması'nın geçmişine ışık tutuyor. Envanterinde yaklaşık 20.000 eseri barındıran müzenin şüphesiz en ilgi çeken eseri 17. yüzyıldan kalma dev kadirga olarak göze çarpıyor. Tam örneği barındırma açısından dünyada tek olan bu kadirga müzenin sultan kayıkları sergisinin de ilk eserini oluşturuyor. Müze içerisinde Tarihi kadirgaları, Saltanat Kayıklarını görebileceğimiz gibi Atatürk'ün bizzat kullandığı 3 adet kayak da müzenin giriş bölümünde ziyaretçilere sunuluyor. Barbaros Hayrettin Paşa ve Piri Reis'in de örneklerle onurlandırıldığı müzenin alt galerileri de en az üst galeriler kadar görmeye değer eserleri barındırıyor. Gemi baş figürleri ve gemi mobilyaları bir dönemin ihtişamı ve Osmanlı Donanması hakkında bilinmeyenleri öğrenmenize yardım ediyor.

Kaymakçı
Pando

Beşiktaş
Süleyman Seba
ile bütünleşmiş

V'yi yine düz bir çizgiyle birleştirerek yazarmış. Sultan Abdülaziz zamanında Ağa payesiyle Yıldız Sarayı'nın Karakol Komutanlığı'na getirilen Hasan Ağa, II. Abdülhamid'i devirmek için Çırağan Baskını'nı gerçekleştiren ihtilâl yanlısı gazeteci Ali Suavi'yi bir sopayla kafasına vurarak öldürdükten sonra da Paşalık (Mareşallik) ünvanını alır. Artık bu olaydan sonra Hasan Paşa, Fehim Paşa ile birlikte II. Abdülhamid'in en güvenilir adamlarından biri olur. Günümüzde fırının üçüncü kuşak sahipleri ile sohbet ettiğimizde kiracılık durumlarından ötürü bir gün kaymakçı Pando ile aynı kaderi paylaşma ihtimali ile muzdarip olduklarını görüyoruz. Öte yandan, fırının her köşesinde bulunan Atatürk portreleri, Hasan Paşa'nın çatık kaşları ve nostaljik panosu ile çarşının içinde geçmişe bir yolculuk Yedi-Sekiz Hasan Paşa Fırını...

Bir yerde lüks marka ve rezidansları ile yeni sahiplerini bekleyen bir semt, diğer yanda ise İstanbul'un hanımefendi ve beyefendileri... İstanbul'un geçmişten geleceğe öyküsü olan iki en önemli semtinde nostaljik bir gezi için siz de bir pazarınızı bize ayırın... Hadi o zaman binelim Üsküdar'dan

vapura: 5 dakka Beşiktaş, Şingir Mıngır Nişantaşı! ■

Kaynaklar:
http://www.zaman.com.tr/selim-ileri/-nevakit-macka-dan-gecsem-_775877.html
Ayşe Kulin, Yazarların İstanbul'u
http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=cts&haberno=7314

Hağ Pesah Sameah

*Amerikan Hastanesi olarak
Pesah Bayramı'nızı en içten dileklerimizle kutlar;
size ve tüm ailenize mutluluklar getirmesini dileriz.*

*Ve sonsuz döngü
Başa döndü.
Ölümü tadarken her uykuda,
Büyürüz derinden doğamızda.
Ve gelir her seferinde
Doğuşlar, uyanışlar zamanı.
Belki bir bahar sabahı!
Bazen ise sonsuzluğun
Beklenmedik bir başka başlangıcı...**

SONSUZ DÖNGÜ

Aaron Copland (14 Kasım 1900 - 12 Aralık 1990), bestecilikte gösterdiği zanaatkârlığı nedeniyle

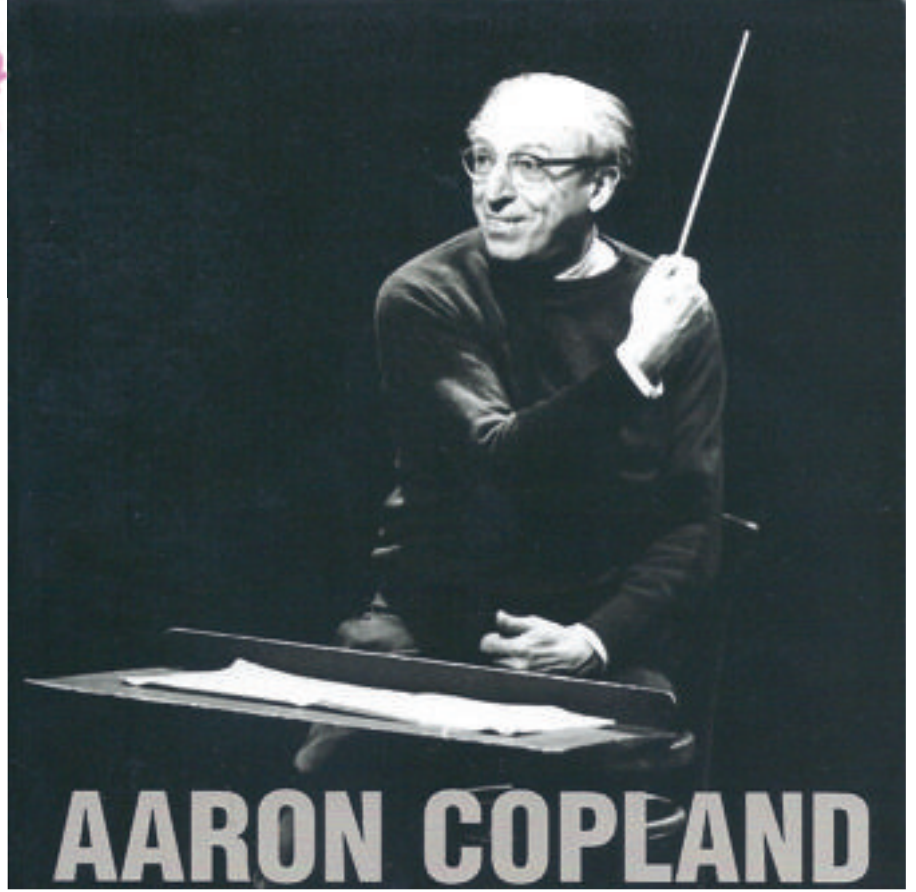
gerek yaşamı boyunca gerekse bu dünyadan göçtüğten sonra evrensel bir değer olarak ün kazandı. Bundan daha önemlisi, Copland müziğiyle modern Amerikan ruhunun ve doğasının tınısını tanımladı.

Aaron Copland, 1860'larda Litvanya'dan küçük bir çocuk olarak Dallas'a göç eden Sarah ile 1870'lerde New York'a gelen Harris Kaplan'ın beşinci ve son çocuğu olarak Brooklyn'de dünyaya geldi. Copland'lar dönemin Yahudi mahallesinde yaşamamalarına rağmen Yahudi kimliklerini ve mirasını korumaya özen gösterdi. Aaron Copland ise yetişkin hayatında kendisini bu kimlik ile hiçbir zaman doğrudan ilintilendirmede. Vefatında bir cenaze töreni düzenlenmesi halinde ise, bunun 'dini olmayan' bir şekilde gerçekleştirilmesini vasiyet etti. Uzun yıllar mentorluğunu yaptığı, yakın dostu Leonard Bernstein kendisine "sen gerçek bir Yahudi değilsin" diyerek takılırdı. Her halükârda toplum içinde 'laik bir hümanist' olarak tanındı ve sevildi. Ancak her şeye rağmen Copland'ın sanatsal üretimini ve mirasını, Yahudi geleneği ve mirasından bağımsız tanımlamak çok güçtür. Bu mirasın modern Amerikan müziğini derinden etkileyen ve en çok bilinen eseri bir bale üçlemesinin sonuncusu olan 'Appalachian Spring-Apalaş Baharı'dır.

Appalachian Spring- Apalaş Baharı

Copland'ın az ve öz, keskin, ciddi, parçalanmış cümlelerden oluşan ve sırf müziğin gücüne dayanan kendine has müzikal hitap sanatı, kut-sal kitabın nutuk tarzında yazılmış metinlerine benzetilir. Ünlü koreograf Martha Graham da ilginç bir şekilde, besteciye balenin başlangıcını oluşturacak ruh hali için dünyanın yaratılışını tasvir eden Tevrat'ın 'Tekvin' bölümünü temel almasını söylemişti. Aaron Copland Mahler, Stravinski ve Bloch'dan tamamen farklı olarak, İbrani geçmişine dair tüm fikirlerini özgün Amerikan malzeme ve temaları ile ilişkilendirerek, tipik ve kendine münhasır bir Amerikan müziği geliştirmeye çalıştı. Copland, Fransız Yahudisi besteci arkadaşı Darius Milhaud'yu ulusal değerlere bağlı kalarak Yahudi kimliğini de derinden yansıtmaya nedeniyle anarken, büyük olasılıkla kendinden de bahsediyordu. Amerikan tarihindeki 'Sivil Savaş' Copland'ın önemli ilgi alanlarından biriydi. 'Sivil Savaş' öncesi iyice su yüzüne çıkan ve Amerikan kültüründe çok derin kökleri olan İncil'deki kehanet anlatımları büyük olasılıkla bestecinin müzik dilini de yönlendirdi. Aaron Copland 'Apalaş Baharı'nda cennetin düşüşünü anlatırken her zaman olduğu üzere tüm Amerikan halkına seslenme kaygısını taşıdı. 'Apalaş Baharı'nın sonunda yer alan, eserin en çok bilinen ve sevilen melodisi 'Simple Gifts' 1848 yılından kaldığı tahmin edilen bir 'Shaker' ilahisidir. Son derece pastoral bir anlatım diline sahip, uzunluğu 27 dakika kadar olan ve sekiz tabloda oluşan 'Apalaş Baharı', dingin, gün doğuşunu andıran, özellikle nefesli çalgılarda tekrar eden kısa tematik fikirler içeren

“Uzun yıllar mentorluğunu yaptığı, yakın dostu Leonard Bernstein kendisine “sen gerçek bir Yahudi değilsin” diyerek takılırdı. Her halükârda toplum içinde ‘laik bir hümanist’ olarak tanındı ve sevildi.”

yavaş bir giriş ile başlar. Ardından son derece ritmik, neşeli, genel olarak tonal dilde yazılmış ve yine oldukça kısa bir temanın farklı orkestrasyon teknikleri ile işlenmesi sonuca keyifli tını dokularından oluşan 'Allegro' gelir. Güneş yükselmeye başlamıştır. Ancak bir süre sonra etraf bulutlanır. Tonal müzik dili yerini yavaş yavaş disonanslarla bezenmiş, yoğun bir dokuya bırakır. Ancak güneş, fırtına

çıkmadan gene yüzünü gösterir. Bu sefer son derece neşeli bir dans melodisi temel temayı oluşturmaktadır. Sonraki bölümde ritmik oyunlar ve vurmalı çalgıların etkin kullanımıyla 'neşe' tavan yapar. Ve kısa dingin bir geçişin ardından tanınmış 'Shaker' ilahisi 'Simple Gifts' önce obuada belirir. Copland ilahi temasını farklı tını dünyalarında, ritimlerde çeşitler. Tema son bir kez son derece haşmetli bir şekilde homofonik olarak tüm orkestra tarafından seslendirildikten sonra, eser adeta başa döner. Bu sefer artık gün batımıdır. Aaron Copland açılıştaki sunduğu dingin ruh halini ve tematik fikirleri her bölümde farklı biçimlerde kullanarak, bölümleri birbirine bağlarken, eserde de organik bir bütünlük sağlamıştır. 'Apalaş Baharı'nı, Copland'ı ve eserlerini çok yakından tanıyan Leonard Bernstein'ın, New York Filarmoni Orkestrası ile birlikte gerçekleştirdiği kayıttan keşfetmek sanki son derece keyifli bir seçim... Bu 'son', yazın müjdecisi baharın 'başlangıcı'! ■

*Şiir/Rina Altaras

ALKEV ÖZEL OKULLARI

ANAOKULU - İLKOKUL - ORTAOKUL - LİSE

Alman Liseliler Geleneği ile Güçlü bir Geleceğe...

www.alkev.k12.tr

idare@alkev.k12.tr

ALMAN LİSELİLER
KÜLTÜR VE EĞİTİM VAKFI
ALKEV ÖZEL OKULLARI

Alkent 2000 Mah. Mehmet Yeşilgül Cad. No: 7
Büyükkçekmece / İSTANBUL
Tel: (0212) 886 88 40

AKTÜEL

İlona LEVI

HAYATTTAN RENKLERİ ATARSAK GERİYE NE KALIR Kİ?

Renklerin hayatımızda rolleri olduğunu biliyor muydunuz? Dünyada birçok sektörde özellikle tasarım ve mimarlık alanlarında ilham kaynağı olan araçlardır. Moda şu an sarı rengi çok konuşuyor, gurme sektörü organigi hatırlatan yeşili. Yaz mevsimi geldikçe maviyi hatırlıyoruz vazgeçilmez siyah ve beyaz renk ise hep hayatımızda!

Dünya trendi olan sağlıklı yaşam ve spiritüel hayat enerjiye göre renkleri betimliyor. Astral yolculuğa çıkan

birçok kişi renkleri çakra aracı olarak kullanıyor. En sevdiğim renk turuncu oldu çünkü enerjinin anlamı turuncu imiş. Çocuklara sakinlik ve disiplin veren boyama kitapları artık yetiş-

kinler için de var, tavsiye ederim. En güzel terapi yöntemlerinden biri de Mandala yapmak. Mandala'yı çiz ve boya! Senin odaklanmanı ve o anki streslerinden arınmanı sağlayacak.

SARI

En parlak renk. Dikkat çekmek için çığlık atar; bu yüzden uyarı ışıklarında sarı tercih edilir. Ayrıca dikkat çekiciliğinden dolayı dünyada taksiler sarıdır. Sonbaharın da baskın renkleri sarı ve sarı-turuncu, duygularımızı yakalayan, güçlü bir çekiciliğe sahiptir. Neşeyi anlatır. Sarı zeka, incelik ve pratiklikle de ilgilidir. Toplumsal yaşamı ve birlikte çalışmayı yansıtan bir anlamı vardır. Geçiciliğin sembolüdür. Sarı ayrıca hüznün ve özlemin rengidir. Sonbaharın tüm hüznü güzelliğinde onun her rengini izlemek mümkündür.

KIRMIZI

En uzun dalga boyuna sahip olan kırmızı renk, özellikle de koyu bir arka plan ile birlikte kullanıldığında öyle şiddetlidir ki, bir görüntüde yer alan küçücük kırmızı bir leke bile görüntünün her yerini etkiler. Bu renk canlılık ve dinamizmle ilgili bir renktir. Mutluluğu temsil eder. Kırmızı renk, fiziksel olarak; ataklığı, canlılığı ve duygusal bağlamda; bir işi sonuna kadar götüren azmi ve kararlılığı gösterir. İştah açar. O yüzden dünyadaki gıda firmalarının çoğu logosunda kırmızıyı kullanır. Kırmızı tansiyonu yükseltir, kan akışını hızlandırır. Yanlış bir inanış vardır; boğaların kırmızıya saldırdığı sanılır. Oysa boğalar renk körüdür. Kırmızıya değil, kendilerine sallanan koyu renkli beze saldırır.

YEŞİL

Sessizliği anlatır. Duygusal olarak bizi en çok etkileyen bir organımız olan kalp organının, bu rengin yaydığı enerji alanında olduğu düşünülür. Doğanın ve baharın rengidir. Güven veren renktir. O yüzden bankaların logolarında hakim renktir. Yeşil yaratıcılığı körükler. Bu yüzden büyük lokanta mutfaklarında yeşil tercih edilir. Hastanelerde de yeşil rahatlatıcı özelliği nedeniyle kullanılır. Yeşil alanda insanların daha az mide rahatsızlığı çektiği saptanmıştır.

Mor

En kısa dalga boyuna sahip olan mor, geleneksel olarak asaletle ilişkilendirilir. Yakınlık ve güzelliğe de işaret eder. Eskiden beri ihtişam ve lüksün son basamağı olarak düşünülür. Tarih, yüksek sınıfların, saray mensuplarının daima morla bezendiklerini kaydeder. Nevrotik duyguları açığa çıkardığından, insanların bilinçaltını korkuttuğu saptanmıştır. İntihar edenlerin beğendiği renktir.

Nötr renkler, beyaz, siyah ve kurşuni gibi tarafsız renklerdir. Bunlar belli başlı bir renk özelliğinden ziyade, çeşitli renklerin elde edilmesine yardımcı olurlar. Nötr renkler, dinlendiricidir; doyurucu manalı ve olgun bir etkileri vardır. Bunlardan siyah renk, derinlik ve karanlık beyaz ise aydınlık, temizlik ve yakınlık hissi yaratır.

Renklerin özelliklerine göre, mey-

dana getirdiği ve aksettirdiği değişik havadan, insan ruhu çeşitli şekillerde etkilenir. Yerine göre bir huzur, ferahlık ve sakinlik verebileceği gibi tersine kötümserliğe de neden olabilir. Bununla beraber renklerin üzerimizde bıraktığı etkiler; özel durumumuza, ruh halimize ve tabiat şartlarının mevcut reaksiyonlarına bağlıdır.

Mavi

Dünyanın hakim rengi olan mavi çekingen bir renk; dinlendiriciliği ve edilgenliği anlatır. Koyu tonlarda ya da yoğun olarak kullanıldığında moral bozan, kasvet veren, açık tonlarda ya da beyazla karışık kullanıldığında, yatıştırıcı ve güven veren bir etki yaratır. Vücudumuzda boğaz bölgesini yansıtan bir renktir. Mavi renk gökyüzünün ve geniş ufukların, denizin simgesidir. Sınırsızlığı ve uzak bakışlılığı simgeler. Huzuru temsil eder ve sakinleştirir. Araplar mavinin kan akışını yavaşlatığına inanır, nazar boncuğu o yüzden mavidir. Batıda intiharları azaltmak için köprü ayaklarını maviye boyarlar. Duvarları mavi olan okullarda çocukların daha az yaramazlık yaptığı saptanmıştır.

PEMBE

Kırmızı ile beyazın birleşmesi ile elde edilen pembe renk, kırmızı gibi canlılık verir ama daha yumuşaktır. Mavi renk erkeklerin, pembe ise kadınların rengi olarak bilinir. Neşe ve mutluluk veren bir renk olan Pembe aynı zamanda hayallerin ve aşkın rengidir.

Mandala nedir?

Mandala denilince benim aklıma kare, daire, üçgen gibi içleri boş olarak çizilmiş geometrik şekiller geliyor. Mandala; Daire veya merkez anlamına geliyor. Aslı Hindistan'a kadar dayanmaktadır, Hindistan kökenli dinlerde metafizik veya sembolik bakımdan meta veya mikro kozmosu gösteren şekillere mandala adı veriliyormuş. Mandala ruhsal olarak

insan zihninin rahatlatan bir uğraş olarak biliniyor. Genellikle daire veya kare şeklinde olan ve herşeyin mistik merkezini sembolize eden mandalalar meditasyon nesnesi olarak kullanılabilir. Mandala çocukların eğitiminde de farklı şekillere bürünerek bir eğitim tekniği olarak kullanılmaktadır. Mandala 12 asıl renge sahiptir. Bu renklerin açık ve

koyu tonları kullanarak artırılmaktadır. Mandala'da hem nesne hem de renk uyumu vardır. Bu da hem zihne hem de ruha hitap ettiğini en güzel örneklerinden biridir. Hinduizm'de Siva ve Sakti'nin kozmik dansını, Budizm'de Buda Diyarını veya Buda'nın vizyonunu simgeleyen mandalalar bulunmaktadır.

Temelleri 4. yy'a dayanan bir festival:

Renk Festivali

Color Festival, yani renk festivali 4.yüzyıldan beri Hindistan ve Nepal'de kutlanan antik Holi'ye kadar gider. Aslen ülkemizde de kutlanan Hıdırellez gibi, kışın bitişini ve baharın gelişini temsil eder. Ancak yüzyıllar boyunca çeşitli dinlere mensup toplumların da festivali eğlenceli bulup benimsemesi neticesinde, dünyanın bir çok yerinde çeşitli uygulamalarla kutlanmaya başlanmış ve bir eğlenceye dönüşmüştür. Bu sene Mayıs ayında rengarenk olmaya! Hayatta renksiz kalmamanız dileğiyle... ■

Kaynakça: <http://mandala.nedir.com/#ixzz3Ukfx85X8>

Hayallerinize geç kalmayın

%20

indirimli
ERKEN REZERVASYON
fırsatı*

Son gün 1 Mayıs

%20 İNDİRİMLİ

ERKEN REZERVASYON fiyatlarımız

		Sezon Fiyatlarımız	İndirimli Fiyatlarımız
01 Nisan	- 30 Nisan	295 TL	236 TL
01 Mayıs	- 31 Mayıs	345 TL	276 TL
01 Haziran	- 19 Haziran	415 TL	332 TL
20 Haziran	- 16 Temmuz	490 TL	392 TL
20 Temmuz	- 31 Ağustos	490 TL	392 TL
01 Eylül	- 13 Eylül	425 TL	340 TL
14 Eylül	- 22 Eylül	355 TL	284 TL
28 Eylül	- 31 Ekim	295 TL	236 TL

*Bu kampanyalar yukarıda belirtilen tarihlerde, en az 5 gecelik konaklamalarda geçerlidir ve kontenjanla sınırlıdır. Fiyatlar 2 kişilik deniz manzaralı oda veya doğa manzaralı familye süitlerde gecelik kişi başı olup açık büfe kahvaltı ve açık büfe akşam yemeği dahildir. 0-6 yaş arası 1 çocuk ücretsiz, 7-12 yaş arası çocuk ise %20 indirimli konaklar. Rezervasyon iptalinde rezervasyon tutarı iade edilmez fakat müsaitlik doğrudur ve en geç 7 gün önceden bildirmek suretiyle aynı ay içinde tarih değişikliği yapılabilir. Erken rezervasyon indirimini başka kampanyalarla birleştirilemez.

Sheraton®
Cesme
HOTEL, RESORT & SPA

0232 750 00 00

sheratoncesme.com

sales@sheratoncesme.com

Tüm zamanların aksesuarı SAAT

Yılların eskitemediği aksesuarlardan biri olan saat, yüzyıllar önce estetik kaygılar taşııymıyordu; asıl işlevi zamanı göstermekti. Zaman içinde aldığı yeni görevlerle şıklığın bir parçası konumuna geldi ve elbette bu da bir günde olmadı.

Başlangıçta insanlar hayatlarını sürdürebilmek için zamanı kontrol etmeyi öğrendiler; hava karardıktan sonra dışarıda kalmamak, soğuklar başlamadan yakacak ve yiyecek temin etmek için gökyüzünü izlediler. Sümerler takvimi buldu; yılları, ayları ve sonunda günleri tespit ettiler. Mısırlılar zamanı takip etmek için gündüzleri büyük taşlar, geceleri mumlar kullandılar. Ta ki M.Ö. 1400'lerde kum ve su saatlerini keşfedene kadar. Dibi delik bir kovanın boşalma süreciyle zamanı ölçen su saatini Mısırlılar bulduktan sonra Yunanlılar geliştirecekti.

İlginçtir, saatle ilgili gelişmelerde de din etkin rol oynayacaktı. 11. yüzyılda Çin topraklarında su ile çalışan dev saati Budist bir rahip yapmıştı. Su ve kumdan sonra, kendi mekanığıyla çalışan saatlerin yapılması uzun sürmeyecek, 13. yüzyılda tapınak ve katedrallerde büyük mekanik saatler kullanılmaya başlanacak, başta kiliseler olmak üzere tüm görkemli yapılarla gösterişli saatler yerleştirilecekti. 24 saat temeline dayanarak

üretilen saatler için 15. yüzyılı beklemek gerekecekti. Aynı dönemde üretilen zemberekliler ise, saatlerin boyunda taşınabilme özelliğine sahip olmalarını sağladı; o kadar ilgi gördü ki, dönemin modası haline geldi. Zembereklileri sarkaçlılar, onları daha dakik saatler izledi. Öyle ki, 1600'lerin sonunda artık saatlerin doğruluk oranı 10 dakikaya kadar inmişti ve bu büyük bir gelişmeydi. Zamanla saatlerin kendileri de küçüldü, işlevleri büyüdü; böylece artık taşınabilmeye başladılar.

1700'lerde artık akrep ve yelkovanlar standartlaşacaktı. Derken uzak mesafeler arasındaki saat farkları keşfedildi. Sanford Fleming bir sistem oluşturacak, sıfır noktası olarak Greenwich seçilecek ve uzak ülkeler arasındaki saat farklarına bir standart getirilecekti.

1524'te kendi kendini kuran saatler Peter Henlien'in buluşundan sonra üretilmeye başlayacaktı. 1550'li yıllarda Almanya ve Fransa saat üretiminde epey yol alırken, 1575'te İsveç ve İngiltere saat üreticileri arasına katılmışlardı. 1675'te yaylı balans Christian Huygens tarafından bulundu ve saatlerin içine yerleştirildi. 1690'da ise artık akrep ve yelkovan vardı.

Böylece saatler bugünkü gibi gündelik kullanıma uygun aksesuarlara dönüştü. Saatlerin bilekte kullanılması için 1920 yılına gelmek gerekecekti. Bu gelişme aynı zamanda uluslararası saatin yaygınlaşması demekti. Bu gelişme Birinci Dünya Savaşı yıllarında gerçekleşti ve ilk kez savaşa katılan askerlere dağıtılan ve bileğe takı-

lan saatler bir aksesuar olmanın ötesine geçti, saat bir ihtiyaç haline geldi. 1922'de otomatik saatler üretilirken, 1930'larda artık iki saatten biri kol saati olmaya başlamıştı. Saatler için bundan sonraki yeni dönem 1927'de başlayacak, Warren Marrison uzun ömürlü pilden kuvars saatler yapacaktı.

Yıllar içinde saatler kendi modasını yarattı, teknoloji sayesinde küçüldü, değişti. 1950'lerde pilin de bulunmasıyla,

saat tasarımları pillerin ve mekanizmanın boyutuna göre ayarlanırken, 1970'lerde elektronik ve ekranlı saatler ortaya çıkmıştı bile. Teknolojideki yenilikler her alanda olduğu gibi saatlere de yeni özellikler eklenmesine sebep oluyordu; artık saatler paslanmıyor, su geçirmiyordu. 2000'li yıllara gelindiğinde artık çok şey değişmişti; ne saatler herkesin bildiği saatler, ne de işlevleri sadece zamanı göstermekti. Artık saatler fotoğraf çekiyor, tansiyon ölçüyor, radyo çalışıyor, internete bağlanıyor, derinlik ölçüyor; ayrıca bin bir çeşit değerli taşlarla, incilerle süsleniyor, üstelik tamamı altından, gümüşten üretiliyor. ■

"YILLAR İÇİNDE
SAATLER KENDİ MODASINI
YARATTI, TEKNOLOJİ SAYESİNDE
KÜÇÜLDÜ, DEĞİŞTİ."

SEYAHAT TUTKUSU

Esra HEKİMOĞLU

Fotoğraflarla Latin Amerika günlüğü -3

Machu Pichu...
2.5 aylık Latin
Amerika
maceramın
başlama
noktası. Yıllardır
tutturmuşluğum
vardır. Machu
Pichu'ya gitmek
istiyorum diye...
Nerede olduğunu
bile tam olarak
bilmeden... Ne
diyeyim iyi ki de
tutturmuşum.
Tarihi ve doğal
güzellikleriyle
çok özel bir yer
olması bir yana bu
sayede hayal bile
edemeyeceğim bir
seyahat yaptım.

MACHU PICCHU'YA GİDERKEN ÇIKIŞ NOKTANIZ CUSCO

Cuzco; Orta Peru'nun And Dağları platosunda bir şehir. 3.416 m yükseklikte. İnka Krallığı'nın başkenti olarak değişken tarihi, çevresindeki görülmeye değer yerleri, Andlar'ın ortasındaki konumu ve sahip olduğu doğa güzellikleri ile çok özel...

Şehrin tarihi dokusu mümkün olduğunca korunmuş. Dar Arnavut kaldırımlı sokakları ve İspanyol koloniyel tarzında yapılmış balkonlu binalar, şehre çok hoş ve estetik bir hava katmış... İnkalar, mimaride taşları çok estetik ve birbirine geçme yöntemiyle kullanmışlar. İspanyol sömürge döneminin izlerini de görmek mümkün. İspanyollar geldiklerinde İnkalara ait tapınak bina ve sarayları yıkarak yerlerine kendi şehirlerini kurmuşlar. Cusco ve Arequipa'da yükseklikten dolayı sıkıntı çekmeniz çok olası. Vücudu o yüksekliğe alışması zaman alıyor. Yüksek irtifaya karşı coca çayı içiyorlar ya da coca yaprağı çiğniyorlar. (Merak edip yaprağı çiğnemeyi denedim, acı bir tadı var.) Cusco'ya gelmişken gününbirlik turlarla Cusco'nun yakınlarındaki diğer bölgeler kesinlikle görülmeye değer...

Coricancha Güneş Tapınağı:

Coricancha Tapınağı İnkalar tarafından Güneş Tanrısı İnti adına yapılmış. İnkalar imparatorlarını "Güneş'in Oğlu" olarak görüyorlarmış. Tapınağın duvarları ve zemini İspanyollar buraya gelmeden önce altın kaplıymış. Daha sonra bu büyük yapı kiliseye çevrilmiş ve altın levhalar gemilerle İspanya'ya taşınmış.

Cusco Plaza de Armas: Cusco'nun tarihi meydanı. Meydanda içerisinde 3 kilise ve 13 şapeli barındıran bir katedral bulunuyor. Mihrabının süslemelerinde 1200 ton gümüş kullanılmış.

**CUSCO
SOKAK
FESTİVALİ**

MACHU PICCHU

Bugüne kadar çok iyi korunarak gelmiş olan bir İnka antik şehri. 2007 tarihinde dünyanın yeni yedi harikasından biri olarak seçilmiş. 1983 yılından bu yana Unesco Dünya Mirası listesinde bulunan Machu Picchu, Dünya'nın en önemli ve etkileyici arkeolojik bölgelerinden biri olarak kabul ediliyor

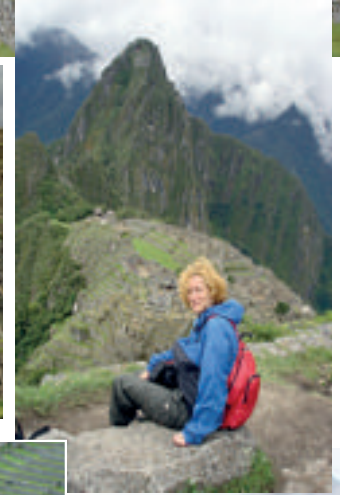
Machu Picchu'ya gitmek için Cuzco'dan Aguas Calientes'e tren yolculuğu yapmanız gerekiyor. Oradan da otobüsle Machu Picchu'ya varılıyor.

Daha maceraya açık ve ben dağlarda yürümeyi severim, dağ yolunda yapacağımız dört günlük yürüyüş beni zorlamaz diyenler için bir diğer opsiyon İnka Trail.

Ben tabii ki yapmadım ☺ ama seyahatte tanıştığım bu yürüyüşü yapmış olanlardan aldığım bilgi çok yorucu olduğu şeklin-deydi... Machu Picchu And Dağları'nın bir dağının zirvesinde, 2.360 m yükseklikte, Urubamba Vadisi üzerinde kurulmuş ...Cusco'ya 88 km mesafede. Şehir, İnkalı bir hükümdar olan Pachacutec Yupanqui tarafından 1450 yılları civarında inşa ettirilmiş. İspanyol istilacılar 1532 yılında buraları işgal ederken sık dağlar arasında kalmış bu şehir, istilacılar tarafından fark edilmemiş ve bu sayede zarar görmemiş.

Machu Picchu 200'den fazla merdiven sistemiyle birbirine bağlı olan taş yapıdan oluşmakta. O dönemdeki yapılış amacı çok bilinmiyor. Aslında İnkalılar açısından en kutsal mekânlardan biri değil. Ancak bugüne kadar korunmuş olabilmesi önemini artırıyor. Daha çok bugün kabul gören teori, şehrin 700'den fazla İnka asil ve din adamına ev sahipliği yapmış olduğuydu. ■

esrahek@gmail.com

SEBZELİ FIRIN ÇİPURA

2 çipura / 1 havuç / 1 kaşık salçalık kırmızıbiber / 1 çarliston biber / 2 küçük boy kırmızı turp
2 diş sarımsak / 3-4 kültür mantarı / Taze biberiye ve taze kekik / Limon dilimleri
Zeytinyağı / Tuz, karabiber / **Hazır kesilmiş Koroplast Pişirme Kağıdı**

2 kişilik / Malzemeler

Temizlenmiş çipuraları bol suyla yıkayıp kağıt havluya kurulaşın. Biberlerin çekirdeklerini temizleyip dilimleyin. Havucun kabuğunu temizleyip ince dilimleyin. Turpları bol suyla yıkayıp kabuğunu soymadan ikiye kesip dilimlere ayırın. Mantarları iyice temizleyip ince dilimler şeklinde doğrayın. Sarımsakların kabuğunu soyup kıyın. Sebzeleri bir kaba alın. Tuz, karabiber ve zeytinyağını ekleyip harmanlayın. Hazırladığınız sebze harcını çipuraların içlerine doldurun. **Koroplast Hazır Kesilmiş Pişirme Kağıdı**'nı fırın tepsisine yerleştirin. Limon dilimlerini tepsiye dizip üzerlerine çipuraları yerleştirin. Kekik ve biberiye yapraklarını üzerlerine serpin. Tuz serpip zeytinyağı gezdirin. Önceden ısıtılmış 180 derece fırında 25 dakika pişirin. Sıcak servis edin.

“Koroplast Pişirme Kağıdı kullanın tepsiniz yağlanmasın, yemekleriniz yapışmasın, Koroplast kullanın hayatınız kolaylaşsın.”

*Enerjik, Hızlı
ve Hırslı...*

KOÇ BURCU

Girişimci, hırslı, inatçı ve enerjik Koç burcu her takım çalışmasının vazgeçilmez bir üyesidir. Bulunduğu ortama, topluma, projelere ve insanlara kendilerine güvenme gücünü ve hırslı olmayı aşılar.

Bu ay, Zodyak burçlar kuşağının ilk burcu olan Koç'u inceleyeceğiz. Yönetici gezegeni Mars olan Koç burcu, 22 Mart – 20 Nisan tarihleri arasında etkili olur ve yeni başlangıçları temsil eder. Astrolojide Mars, savaş tanrısını temsil eder. Koç burcu insanları da, Mars'ın bu savaşçı yapısını inandığı her konuda yansıtır. Koç burcu aynı zamanda hem ateş grubuna hem de pozitif burçlar grubuna aittir. Ateş grubu Koç burçlarına enerjik, hareketli ve hızlı karar verme yeteneği katar. Pozitif burçlardan olan Koç burcu aynı zamanda iyimser ve sempattir. Güven duygusu ve enerjik yapısından dolayı Koç burcu ilgi duyduğu konuyu derinlemesine araştırıp o konuya hâkim olmak ister. Olaylar karşısında kolay kolay yılmayıp doğru sonuca ulaşacak çözümler üretir. Rekabetçidir ve iddialıdır. Sıcakkanlı ama biraz egoisttir. Çabuk parlamasına rağmen siniri çabuk geçer. Koç burcu aynı zamanda öncü burçlardan sayılır. Liderlik ve yöneticilik özellikleri yüksektir.

Bu özelliklerinin yanı sıra inatçıdır. İlişkilerinde yöneten taraf olmak ister ve bağımsızlığına çok düşkündür. Yöneticilik özellikleri sayesinde etrafındaki insanlarla ve toplumlarla iletişimleri güçlü ve etkilidir. Genellikle hızlı karar vermek isterler. Bunun yerine soğukkanlı davranıp konuyu etrafıca düşünmeleri ve ardından karar vermeleri gere-

kir. Koç burcunun negatif yönü, bazen dışarıdan sert mizaçlı ve diğer burçlara göre biraz daha baskıcı ve benmerkezci gibi görünmesidir. Özellikle yöneticilik vasfını doğru kullanmadığı durumlarda bu tür negatif yönlerini daha sık görürüz. Girişimci, hırslı, inatçı ve enerjik Koç burcu her takım çalışmasının vazgeçilmez bir üyesidir. Bulunduğu ortama, topluma, projelere ve insanlara kendilerine güvenme gücünü ve hırslı olmayı aşılar. Diğer ateş grubu burçları olan Aslan ve Yay'la iyi anlaşır. Pozitif burçlardan olduğu için Hava grubuna ait Terazi, İkizler ve Kova'yla da iyi anlaşır. Koç burcunu birkaç kelimeyle özetlememiz gerekirse şunları söyleyebiliriz; enerjik, hızlı ve hırslı. Koç burcu insanlarla anlaşabilmek için, öncelikle onları iyi dinlememiz ve söylediklerini önemsememiz gerekir. Eğer kendilerine değer verdiğinizi gösterirseniz, onlar da sizin fikirlerinizi kendilerine iletmeniz için uygun ortamı sağlayacaktır. Tabii fikir alışverişi esnasında çok baskıcı olmamak şartıyla; çünkü o zaman Koç burçları yöneten değil de yönetilen taraf gibi hissedebilir ve iletişimde sorunlar oluşabilir.

Koç burcunun etkili olduğu döneme baktığımızda, tesadüfi olarak bazı tarihsel ve doğal olaylarla Koç burcunun uyumunu görebiliriz. Mart ayında kış ayından ilkbahara geçişi yaşarız. İlkbaharla birlikte kendimizi daha enerjik hissederiz.

Kendimize daha çok güvenir, gerek iş hayatında gerekse özel hayatta daha atılgıncı oluruz. Yine bu ay Yahudiler Pesah (Hamursuz) bayramını kutlar. Pesah bayramı, İsrailoğulları'nın Mısır köleliğinden kurtuluşunu temsil eder. O dönemde yaşanan kölelik dönemini ve ardından gelen İsrailoğulları'nın Tanrı'ya olan inançlarını, kurtuluşa olan sabırlarını ve Hz. Musa'nın liderlik vasıflarını görürüz. Tüm bu olaylarda Koç burcunun özelliklerini görebiliriz.

Koç burcunun etkili olduğu bu dönemde pek çok noktada çabuk karar vermemiz gereken ortamlar karşımıza çıkabilir; ama hızlı karar vermeden evvel olayları iyice düşünmeli ve yanlış kararlar vermemeliyiz. İnandığımız konuda şuursuzca davranmak yerine o konuyu derinlemesine araştırıp önce kendimizi geliştirmeli ardından insanlarla görüşüp onların fikirlerini geliştirmeliyiz. Böylece hem kendi düşünce sistemimizde hem de etrafımızdaki insanlarda kalıcı bir fikir birliği ve gelişim ortamı yaratmış oluruz ki bu da liderliğin en önemli aşamalarından birisidir. Ayrıca bu tarz bir yaklaşımla, Koç burcunun negatif yönü olan benmerkezci veya egoist görünüşünü kırmış ve daha dinleyen, empatik bir karaktere bürünmüş oluruz. Bu da insanların bize daha çok inanmasını ve bizi daha çok dinlemesini sağlar.

Şalom Dergi
artık
internet
ortamında

www.salomdergi.com

İSRAİL SINEMASI-3

Dünyanın her tarafında bir ülkenin sineması, en evrensel mesajları verdiği zaman bile ülke sorunlarının az veya çok etkisinde kalmaktadır. Ancak İsrail Sineması, ülkenin tüm siyasal ve toplumsal sorunlarının bir aynası gibidir.

Geçen yazımda, bu ay İsrail’de 1948 sonrası doğmuş olan kuşağı ele alacağımı söylemiştim.

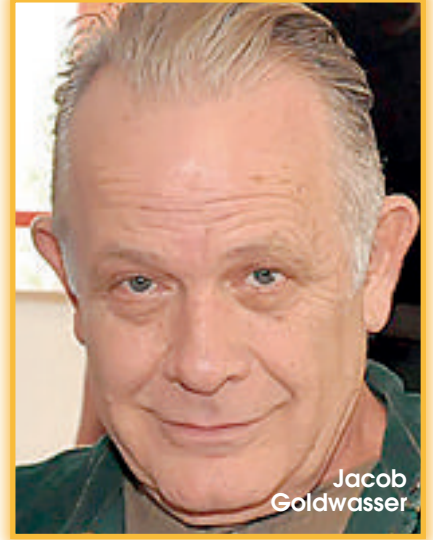
“Sabra” tanımının devrini doldurması sonrasında, “Dor haMedina” “Devlet Kuşağı” olarak adlandırılan bu kuşak, bağımsızlık öncesinin katı milliyetçi ve/veya aşırı solcu yerleşimcilerinden farklı olarak, Batı kültürüne daha yakın, içinde yetişmiş oldukları dindar ailelerin inanç kavramlarından daha bağımsız, Yahudi olmasına Yahudi ama, Yahudi bilincinden çok İsrailli bilincine sahip bir kuşaktır. Fiilen ürün vermeye başladıkları yıllarda, artık kuruluş yıllarını geride bırakmış, kanunlarını ve geleneklerini oluşturmaya başlamış bir toplumun parçasıdır.

Tabii ki dünyanın her tarafında bir ülkenin sineması, en evrensel mesajları verdiği zaman bile ülke sorunlarının az veya çok etkisinde kalmaktadır. Ancak İsrail Sineması, ülkenin tüm siyasal ve toplumsal sorunlarının bir aynası gibidir.

Jacob Goldwasser

1950’de Tel Aviv’de doğan Jacob Goldwasser, ülkesinin ekonomik sorunlarına çoğunlukla güldürü açısından bakmıştır. Gerçek bir olaydan esinlenen ilk filmi “Mitahat La’af / Burnunun Dibinde” (1982) Yafa polis merkezindeki kasayı soymaya kalkışan üstelik bunu da gerçekleştiren dört kafadarın öyküsüdür.

İsrail’de kült statüsüne ulaşan bu filmden beş yıl sonra Goldwasser, oğlunu düzgün bir şekilde tek başına yetiştirmeye çalışan bir kaptanın, boşanmasından beş yıl sonra bir milyonerle evli olarak İsrail’e dönen ve oğlunun velâyetini almaya çalışan eski karısıyla savaşına odaklanan “Aba Ganuv / Kaptan”ı (1987) çeker. “Me’ever Layam / Okyanusun Üzerinde” (1991), soykırımdan sağ kurtularak ailesiyle birlikte İsrail’e yerleşen

Jacob Goldwasser

bir adamla Kanada’da yaşayan ve onu ziyarete gelen toplama kampındaki arkadaşının yıllar sonra buluşmasının hikâyesidir. Devamlı savaş durumunda olan ülkesinde çocuklarının geleceği için endişe duyan baba, İsrail’de kalmakla sınırsız refah ve fırsat sunan Toronto’ya göç etmek arasında kararsız kalmaktadır...

“Max & Morris / Max ve Morris”

(1994), iki üçkâğıtçının bir gangsteri soymak için iki başka hırsızla mücadelesinin hikâyesidir.

“Eyn La Elohim” (2007), yıkıcı ekonomik sorunlarla savaşıyan İsrail’in bir güney kentinde kocalarının yasal olmayan bir kumarhaneyi soyarak kendilerini terk edeceğini farkedenden üç genç kadının soyguncuları soyma planlarının öyküsüdür.

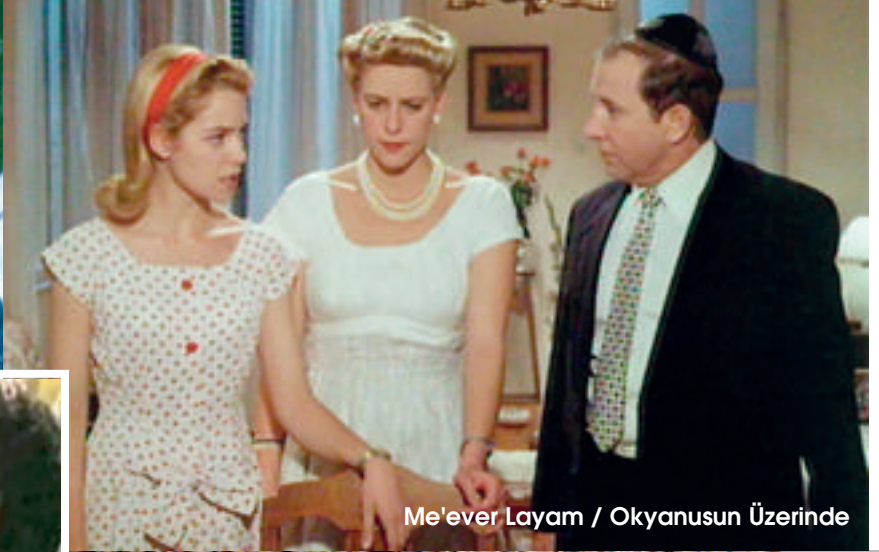
Prof. Aner Preminger

Sapir Academic College Film & Television Bölümü’nün başkanı, yazar ve eğitimci Prof. Aner Preminger (d.1950) 1986’dan beri bağımsız filmler de çekmektedir.

“Hagarin Hakasheh / Son Çare” (1999), 1993’de, Rabin ile Arafat’ın el sıkışmasıyla sonuçlanan Oslo Anlaşmasıyla

Ha Haim Bentaim

Me'ever Layam / Okyanusun Üzerinde

On My Way to Father's Land / Babamın Ülkesinin Yolunda

Ha Haim Bentaim / Present Continuous

sının sonrasında, İsraili yerleşimcileri koruma ve destekleme amacıyla kurulmuş olan Nahal Birliklerinin eski komutanının evinde geçer. Eski silâh arkadaşlarının evde toplandığı gece, konuşmalar giderek ülkenin Lübnan Savaşıyla Oslo Anlaşması arasında geçen 10 yılının eleştirel analizine dönüşür.

"Golem Ba'Maagal / Körebe" (1993) Soykırım'dan kurtulmuş ailesi ve eski sevgiliyle arasına mesafe koyarak bağımsız bir kadın olarak erginleş-

meye çalışan bir piyanistin acı-tatlı öyküsüdür.

2002'de, İkinci İntifada'nın en şiddetli günlerinde, intihar bombacılarına verilmiş çok sayıda kaybın ikinci yılında, stres ve endişeyle başa çıkmaya çalışan İsraili anne Ruth, ailesini korumaya almak için herkesin uyuduğu bir gece evini kilitleyerek ve tahkim ederek dış dünyaya kapatır: "Ha Haim Bentaim / Present Continuous" (2012). 20 yaşındaki asker oğlu, 16 yaşındaki kızı ve kocası uyandıklarında evden çıkamayınca Ruth'a "bu ne zamana kadar sürecek" diye sorarlar. Cevap "barış olana kadar"dır...

Aner Preminger, "On My Way to Father's Land/Babamın Ülkesinin Yolunda" (1995) ve "One Eye Wide Open/ Bir Gözü Apaçık" adlı ilginç iki belgesel de çekmiştir.

Amos Gitai

1950'de Hayfa'da doğan Amos Gitai, babası gibi mimar olmak için Technion'da eğitim gördükten sonra University of California, Berkeley'de mimarlık konusunda Ph.D. yapmıştır. 1973'de Technion Üniversitesi'nde okurken ihtiyat subayı olarak katıldı-

ğı Yom Kippur Savaşında, bir Suriye füzesi, içinde bulunduğu, ölü ve yaralıları toplamakla görevli helikopteri Gitai'nin 23. yaş gününde vurur. 6 kurtulandan biri olan Gitai, bu sarsıcı deneyimin ardından 6 ay hastanede yaşam savaşı verir. Sonraki yıllarda mimarlığı bırakarak sinemaya yönelmesinde yaşadığı bu travmatik olayın büyük etkisi olmuştur.

Sinemaya deneysel filmler ve belgesellerle başlayan Gitai, İsrail Televizyonu'ndan iki belgesel siparişi alır. Filmlerin ilki İsrail yaşamına eleştirel bakışı yüzünden, ikincisiyse Lübnan Savaşı'na karşı tevir aldığından reddedilir. Radikal duruşundan taviz vermeyerek Fransa'ya taşınan sinemacının 10 yıllık sürgünü, 1993'de Yitzhak Rabin'in seçimleri kazanması ve ardından Oslo Anlaşmalarını gerçekleştirmesiyle sona erecek, Gitai ailesiyle ülkesine dönerek Hayfa'ya yerleşecektir.

Fransa'da ve dönmüş olduğu İsrail'de çok sayıda film çeken yazar-yönetmen, İsrail'deki gündelik yaşama odaklanan, ilki "Devarim", kozmopolit Tel Aviv'de, ikincisi "Yom Yom" kenti Hayfa'da geçen bir üçlemenin üçüncü filmi olan "Kadosh"la ilk önemli uluslararası çıkışı yapar.

Prof. Aner Preminger

Kadosh

Kippur

Disengagement / Geri Çekilme

Plus tard tu Comprendras /
Daha Sonra Anlayacaksın

Ortodoks bir Yahudi topluluğunda iki kız kardeşin mutluluk hayallerinin aşırı dini inançlar sebebiyle yerle bir oluşunu, seküler bakış açısıyla eleştirdiği "Kadosh" (2000) İsrailli eleştirmenlerden din karşıtı olarak yergiler alır, ancak ülke dışında büyük başarı kazanır.

Savaşta yaşadıklarından, hastanede geçen aylardan ve gönüllü sürgününün yıllarca sonra, arada 8 mm'lik kamera ile savaş boyunca çektiği filmlerden bir de belgesel çekmiş olsa da, Amos Gitai, "Kippur"la (2000) hem kendisinin hem de ülkesinin "yenilmezlik" imajının parçalandığı savaş yıllarına geri döner. Savaş karşıtı sinemanın önemli yapıtlarından olan, Yom Kippur Savaşı hakkında İsrail'de çekilen ilk film "Kippur" heyecandan ve duygusallıktan olabildiğince uzak durması ile övgüler kazanmıştır. İsrail Bağımsızlık Savaşı'nı, ülkenin kuruluşunu anlatan mitosları yeniden gözden geçirerek ele alan "Kedma" (2001) ülkesinde çoğunlukla olumsuz eleştiriler almıştır.

38 yılda 80 kadar film çekmiş olan ve dünyada çok önemli ve saygın bir sinemacı olarak kabul edilen Amos Gitai, İsrail gerçeğine taviz vermez eleştirel bakışı yüzünden kendi ülkesinde pek popüler bir sinemacı sayılmamaktadır. Özellikle son yıllardaki çok düzeyli çalışmaları İsrail'de ya yok sayılmış, ya da olumsuz eleştiriler almıştır.

Bir Tel Aviv apartmanında geçen Altman tarzı çok karakterli trajikomik öyküyü İsrail'in çok sayıda ünlü oyuncusunun katılımıyla gerçekleştir-

diği "Alila"dan (2002) sonra Gitai, "Sınırlar Üçlemesi"ni çeker. Üçlemenin ilk filmi "Promised Land / Vaadedilmiş Ülke" (2004) İsrail'deki kadın ticaretine, Cannes'da Hanna Laslo'ya En İyi Kadın Oyuncu Ödülünü getiren ikincisi "Free Zone / Serbest Bölge" (2005) farklı kökenlerden üç kadının, ortak insanlıklarının "serbest bölge"sinde iletişim kurma çabasına odaklanır. İsrail'in Gazze'de Gush Katif'ten geri çekilmesi sürecinde geçen üçlemenin son filmi "Disengagement / Geri Çekilme" (2007), İsrailli bir genç adamla Fransa'da yaşayan kız kardeşinin birbirlerini yeniden keşfetmelerinin öyküsüdür.

Fransa'da çektiği "Plus tard tu Comprendras / Daha Sonra Anlayacaksın" (2008) bir Fransız yazarın, Yahudi annesiyle ailesinin II. Dünya Savaşı'nda yaşadıklarını araştırmasını, Elsa Triolet'nin romanından uyarladığı "Roses à crédit" (2010) savaş sonrası Fransız alt orta sınıfının hayatlarını anlatır. Arap-Yahudi iletişiminin şart olduğuna, iki toplumun birbirlerini anlayarak birlikte yaşamasının zorunlu olduğuna inanan Gitai, "Ana Arabia / Ben, Arap"da (2013), bir gazetecinin, ölmüş bir Yahudi kadının Arap kocasıyla söyleşisini film boyunca tek bir plan-sekansla verir.

Amos Gitai

Hasodot / Sırlar

The Matchmaker / Çöpçatan

The Wonders

Gitai'nin son çalışması *"Tsili"* (2014), II. Dünya Savaşı sırasında Ukrayna Yahudilerinin yaşadıklarına odaklanmaktadır. İstanbul'u bilen ve seven *Amos Gitai*, 2009'da Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali'nin özel projesi olarak, başrolünü fetiş oyuncusu *Jeanne Moreau*'nun üstlendiği *"Işığın Oğulları ile Karanlığın Oğullarının Savaşı"* adlı okuma tiyatrosunu Rumeli Hisarı Açık hava Tiyatrosu'nda sahnelemişti. *Gitai*'nin daha sonra filme de aldığı ve Fransa, Yunanistan, İspanya, İsrail ve Filistin'den sanatçıların katılımıyla gerçekleşen oyunda, Türkiye'den rahmetli *Cüneyt Türel* de rol almıştı.

Avi Nesher

1953 doğumlu *Avi Nesher*, sinemaya İsrail'de kült statüsüne ulaşan iki müzikli komediyle başlamıştır: *"Ha-Lahaka / Müzik Gurubu"* (1978) ve *"Dizengoff 99"* (1979). Dördüncü filmi *"HaPachdanim / Korkaklar"* dan (1982) sonra ABD'ye geçen *Nesher* kıyamet sonrası bir gelecekte geçen *"She / O"* (1982) filmi çekmiştir. 1984'de yazdığı, yönettiği ve yapımcı-

lığını yaptığı, 1940'larda, yeraltı Siyonist kuruluşu *Lehi*'nin İngiliz Manda Yönetimiyle mücadelesini anlatan *"Rage & Glory"* bir siyasi fırtına yaratmış, film 2001'de Lincoln Center Film Society tarafından 50 yıldır İsrail Sinemasında yapılan en önemli filmlerden biri olarak seçilir.

Filmi gören yapımcı *Dino De Laurentis*'in desteğiyle *Nesher*, ikisi de Avoriaz Bilim Kurgu ve Fantastik fim festivalinde ödül alan *"Timebomb*

/ Saatli Bomba (1991) ve *"Doppelganger"* (1993) filmlerini çeker. Yazıp yönettiği ve yapımcılığını yaptığı, araştırmaları sırasında kanlı olaylara karışan bir vergi memurunun öyküsünü anlatan *"The Taxman/ Vergi Memuru"* nun (1999) ardından film çekmeye ülkesinde devam etmeye karar verir.

Nesher, *"Sof Ha'Olam Smola / Dünyanın Sonuna Gelince Sola Dön"* (2004), 1960'larda Negev çölü yakınlarındaki küçük bir kasabada, Fas göçmeni bir kızla Hindistan'dan göç eden bir ailenin büyük kızı arasındaki dostluk ve sevgi öyküsü üzerinden, diasporadan gelen farklı kökenden yerleşimcilerin entegrasyon sorunlarına eğilir. Camp David Anlaşmalarını konu edinen deneysel belgeseli *"Oriental"* dan (2005) sonra *Nesher*, Ortodoks kültür baskısının konuşmalarına bile izin vermediği bir ortamda seslerini yükselterek ne pahasına olursa olsun Kabala eğitimi almayı başaran iki dikbaşlı kızın öyküsünü anlatır: *"Hasodot / Sırlar"* *Nesher*'in *Amir Gutfreund*'in romanından uyarladığı *"The Matchmaker / Çöpçatan"* (2010) 1968 yazında babasının arkadaşısı olan çöpçatanın yanında çalışan yeni yetme *Arik*'in öyküsüdür.

Romanya'daki soykırımdan kurtulan ailesiyle işvereni bu konuda pek konuşmasalar da, evlenmek için çırpınan yalnız ruhların Fellinesk öykülerinin arasında geçmişin gerçekleri azar azar ortaya çıkacaktır. *Nesher*'in son çalışması, film noir, macera- komedi karışımı *"The Wonders"* (2013) Kudüs'te bir sokak ressamıyla yolun karşısındaki bir dairede hapsedilmiş gizemli bir modern zaman peygamberi arasındaki karmaşık ve karmakarışık ilişkiye odaklanmaktadır.

Etz Limon / Limon Ağacı

Zaytoun

Orna Ben Dor-Niv

Tel Aviv Üniversitesi Film Bölümünden mezun 1954 doğumlu Orna Ben Dor-Niv, İsrail'in en önemli belgesel sinemacılarından biridir. Soykırım

Orna Ben Dor-Niv

kurtulanları ve Soykırımın ikinci kuşağını konu alan hepsi ödüllü dört film çekmiştir: "Because of that War" ve "Shever Anan" (1988), "Shoah Tova" (1993) ve "Aretz Hadasha" (1995).

2001-2007 arasında Herzliya Stüdyolarının belgesel departmanını yönetmiş, televizyon için çok sayıda belgesel programı

yapmıştır. 2007'de sunduğu, askeri kazaları konu edinen üçleme "Ashem BeMoto", çok sert eleştiriler almış, askeri kuruluşların sansürleme isteğine karşın hiç kesilmeden yayınlanmıştır. 2007-2008, yılları Channel 10'un belgesel departmanını yöneten Ben Dor, 2009'da Noa Maiman's yapım şirketi Added Value'ya ortak olarak şirketin belgesel bölümünü yönetmeye başlamıştır.

Eran Riklis

1954'de İsrail'de doğan, çocukluğunun bir bölümü Montreal ve New York'da geçen Eran Riklis (1954) 6 yaşındayken ailesiyle birlikte İsrail'e dönmüş. Yom Kippur Savaşı'nda görev aldığı askerliğinden sonra, Tel Aviv Üniversitesi'nde, sonrasında İngiltere National Film and Television School'da sinema eğitimi almış. Kısa filmler, TV dizileri, reklam filmleri de çeken Riklis'in ilk filmi

Dancing Arabs

gerçek olaylardan esinlenen politik gerilim "B'Yom Bahir Ro'im et Dameshek / Berrak Havada Şam'ı Görebilirsin" (1984) olmuş.

7 yıl sonra çektiği "Gmar Gavi'a / Kupa Finali" (1991), dünya kupası finaline gitmeyi planlarken Filistin Kurtuluş Ordusu tarafından rehin alınan bir İsrailli askerin öyküsüdür. Tutsak alanların esirleriyle ortak futbol tutkusu, filmin (pek de mutlu olmayan) sonuna doğru taraflar arasında karşılıklı bir iletişim kurulmasıyla sonuçlanacaktır.

Fakir bir aileden gelerek ün ve paraya kavuşan, hepsini uyuşturucu tutkusu yüzünden yitiren ünlü İsrailli şarkıcı Zohar Argov'un yaşamından esinlenen "Zohar" (1993) ve rock and roll'a saygı duruşu niteliğindeki "Tzomet Volkan / Volkan Kavşağı" (1999) adlı müzik odaklı iki filmin ardından Riklis, ilk uluslararası ününü "The Syrian Bride /

Eran Riklis

Ba-Rakia ha-hamishi / Cennetin Beşinci Katı

Suriyeli Gelin (2004) ile kazanacaktır. İsrail-Suriye sınırındaki Golan Tepeleri'nin en büyük Dürzi köyünde geçen *"Suriyeli Gelin"*, İsrail topraklarında yaşayan Mona ile Suriye'de yaşayan hiç görmediği nişanlısı Tallal'ın düğünlerinin çılgın ve mantıksız bir bürokrasi yüzünden tehlikeye atılmasını, absürd bir kara komedi olarak anlatmaktadır.

"Etz Limon / Limon Ağacı" (2008), Riklis'in bir önceki filmi gibi İsrail bürokrasisini hicvederken ülkenin sorunlu sınırlarında yaşayan insanlara sevecenlikle bakan absürdist bir kara komedidir. İsrail'in yeni savunma bakanı yanına taşınmak istediği için, komşusunun limon bahçesinin güvenlik amacıyla sökülmesi gerekmektedir. Filistinli dul komşunun bu haksız sökülme engelleme çabalarını anlatan filmin sağlam öyküsü kadar, *Hiam Abbass*'ın çarpıcı ve olağanüstü ölçülü oyunu da çok etkileyicidir. *"The Human Resources Manager / İnsan Kaynakları Müdürü"* (2010), İsrail'in en büyük ekmek fabrikasının İnsan Kaynakları Müdürünün, işyerinin itibarını korumak ve basında çıkarak kurumu zor durumda bırakacak bir haberi engellemek için intihar bombardımanında ölen bir kadının cenazesiyle Kudüs'ten Romanya kırsalına yolculuğunun öyküsüdür. Bu yolculuk süresince adam kendi insanlığını yeniden keşfedip "insan kaynakları"nı gerçekten önemsemeyi öğrenecektir. Kendisini İsrail'de yaşayan bir dünya sinemacısı olarak gören Riklis, bu görüşünü Almanya'da *"Playoff"*, İsrail'de de İngilizce konuşan kitle için

çektiği *"Zaytoun"*la ispatlamıştır. Gerçek olaylardan esinlenen *"Playoff"* (2011), 1970'lerin sonlarında Maccabi Tel Aviv basketbol takımını galibiyetten galibiyete götüren efsanevi koçu *Ralph Klein*'a odaklanır. Ulusal bir kahramanken, dökülmekte olan Batı Alman basket takımını Avrupa galipleri arasına sokmak için Almanların teklifini kabul edince "ulusal hain"e dönüşen Klein, yeni takımının NBA yolunda çalıştıracağı herhangi bir takımdan farkı olmadığını iddia etmektedir.

Ancak, savaş öncesinde Almanya'da doğmuş olan Klein, oyuncularıyla Almanca konuşmayı reddedecek, Türkiye göçmeni Deniz ve yeniyetme kızı Sema dışında kimseyle arkadaşlık etmeyecektir. Takımını Avrupa şampiyonasına sokmayı başaran koç, bir yandan Deniz'e âşık olurken diğer yandan da 1940'da kendi ailesinin başına gelenleri öğrenecektir. 1982'de Beyrut'ta, atalarının evine gitmek isteyen bir Filistinli genç adam, kendisine yardım edeceğini söyleyen Filistin Kurtuluş Örgütünde esir İsrailli savaş pilotunun kaçmasına yardım eder: *"Zaytoun"* (2012). Savaşın parçaladığı Lübnan boyunca yaptıkları yolculuk süresinde aralarında yakın bir dostluk oluşacaktır.

Sayed Kashua'nın romanından uyarlanan *"Dancing Arabs"* da (2014) Riklis, iki farklı kültür arasında kapana kısılmış genç bir adamın öyküsünü anlatır. 1980'lerde, Filistinli özgürlük savaşçısının oğlu Eyad, saygın bir Yahudi yetili okulunda sağlam bir eğitim alma fırsatı bulmuştur. Ancak hem evinde

hem okulunda ırkçı gerilimler yaşamaktadır. İki ayrı doğrultuda çekildiğini hisseden Eyad'ın işi, okulundan Yahudi bir kızla çıkmaya başladığında daha da zorlaşacaktır.

Dina Zvi-Riklis

Eran Riklis'in eşi Dina Zvi-Riklis de ünlü bir yönetmendir. İlk filmi *"Sipur Shematchil Belevaya Shel Nachash / Bir Yılanın Cenaze Töreniyle Başlayan Masal"* (1993), kendini gençliğinde yaşadığı ülkesinin köklerinden koparılmış hisseden, çocukluk hayallerinin peşinde hiçbir yere bağlanamayan babalarıyla, çocuklarını tek başına yetiştirmeye çalışan acılı annelerinin arasında, yaşamı ve yaşamın aldatmacalarını ailelerinden çok daha iyi anlayan iki yeniyetme kardeşin öyküsüdür.

Dina Zvi-Riklis

Sh'Chur

Anahsim Ketumim

Shoshelet Schwartz / Schwartz Hanedan

Televizyon filmi, “Deshaime S’gulim / Eflatun Çimenlik (1998), seküler ve dindar dünyaların karşıtlıklarını, farklı ortamlardan gelen üç kadının arasında oluşan samimi bağlar üzerinden irdelemektedir.

En karmaşık ve en ünlü filmi, “Shalosh Ima’ot / Üç Anne” (2006), İskenderiye’de doğmuş olan üçüz kız kardeşlerin Mısır’da başlayıp günümüz İsrail’inde devam eden altmış yıllık öyküsüdür. İhanetler, acılar ve kıskançlıklar, kız kardeşlerin birbirine olan sevgilerini ve dayanışmalarını zamanla nefrete dönüştürecektir.

Dina Zvi Riklis’in son çalışması “Barakia ha-hamishi / Cennetin Beşinci Katı” (2011), 1944’de kızlar yetimhanesinde geçen dokunaklı bir dönem filmidir. Riklis, annesi ABD’ye kaçan, yeniden evlenmek üzere olan babası tarafından yetimhaneye bırakılan 13 yaşındaki bir kızın yaşadıkları üzerinden, Avrupa’daki savaşın, bir vatan yaratmak için Filistin’de İngilizlere isyanın, idealist sosyalistlerle kapitalistler arasındaki gerilimlerin,

Tel Aviv dışındaki bu yetimhanede birlikte yaşayan kızlarla işçileri nasıl etkilediğini anlatmaktadır.

Shmuel Hasfari

Dindar bir ailenin oğlu olan Shmuel Hasfari (1954), İsrail’in en önemli tiyatro yazarlarından biridir. Karısı yazar ve oyuncu Hanna Azoulay Hasfari’nin yazdığı, modern eğitim almış bir yeniyetmenin, gündelik sorunları büyü ile çözmeye çalışan ge-

Yahudi yerleşimci ailenin yaşamını, İsrail’in biri dindar diğeri seküler ikili yaşam tarzını traji-komik bir öyküde karşı karşıya getirerek anlatır.

Hanna Azoulay Hasfari

Shmuel Hasfari’nin 1960 doğumlu eşi Hanna Azoulay Hasfari ilk yönetmenlik çalışması “Anashim Ketumim”de (2013) Fas kökenli bir ailenin falcı/büyücü karışımı büyükanesinin, yeteneklerini miras bırakmak istediği ancak bunu kabullenmeyen kızıyla mücadelesini anlatır.

Geldik Amos Guttman’a. Guttman’la, bir “mayınlı bölgeye”, İsrail Eşcinsel Sineması’na giriyoruz. O da gelecek yazımızda. ■

leneksel ailevi inançlarla başa çıkma çabalarının öyküsü “Sh’Chur” (1994) filmi yöneterek sinemaya geçmiştir. Yeğeni Amir Hasfari ile birlikte yönettiği “Shoshelet Schwartz / Schwartz Hanedanı” (2005) Batı Şeria’da birbirine rahat vermeyen karşıt görüşlü iki

tatilsepeti
.com

DERİNLERE DALMAK

%50
'YE VARAN
İNDİRİMLE

EN İYİ FİYAT
GARANTİSİ

HEPİMİZ
TATİL İÇİN
ÇALIŞIYORUZ

SON 3 GÜNE
KADAR İPTAL FIRSATI

444 44 20

Afili bonus

Önceliğimiz,
ayrıcalığınız...

Türkiye'nin her yerinde
pazar kahvaltılarında
%30 indirim**

İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya
havalimanlarında otopark ve vale
hizmetlerinde %50 indirim*

Big Chefs'te
%15 indirim

150 TL ve üzeri
yurtdışı alışverişlerinde
3 taksit imkânı

Suada Club / Galatasaray
Adası'nda
%25 indirim

Hillside'a özel
indirimler ve ayrıcalıklar

* Vale hizmeti, İstanbul, Ankara ve İzmir havalimanlarında bulunmaktadır.
Havalimanı otopark ve vale kampanyasında aylık indirim maksimum 200 TL'dir.

** Pazar kahvaltısı kampanyasında haftalık indirim maksimum 50 TL, aylık indirim maksimum 200 TL'dir.

DenizBank bir Sberbank Grubu kuruluşudur.

DenizBank

www.afilideniz.com | (0212) 340 21 21